

ఆంధ్రపత్రిక

310272 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9.

చెన్నపట్టణము 1922 వ సం॥ జూలై నెల 11-వ తేది మంగళవారము

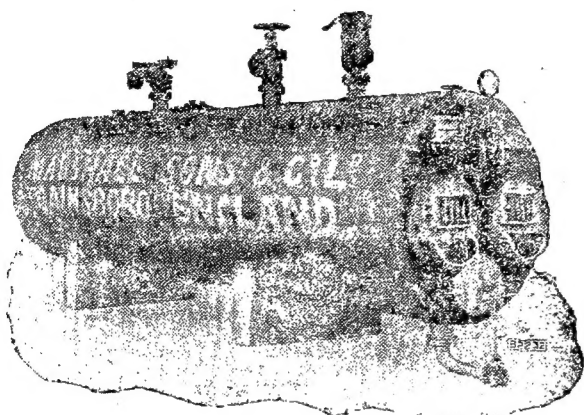
No. 86

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, ఆషాఢ మాస బహుళ ద్వితీయ ౨.

సంచిక ౮౬

MARSHALL'S FOR BOILERS.

ఆవిరివలన పడిచేయంత్రమును కొనినను, దానిని కొనుటయందు పెట్టుబడి సొమ్మును బట్టి చూడగా ఆవిరి లేక బొగ్గు వ్యయము చాల తక్కువగా నుండవలెను.

పని నిదానముగా జరుగవలెను అనునదియే ముఖ్యమైన ధర్మము. మార్షలు కంపెనీవారి స్టీము బాయిలర్సు అన్నివిధములను ఉపయోగపడును.

వ్యయము చాల తక్కువ.

ప్లాటలో నుండి సరఫరా చేయబడును.

వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

(14)

Marshall, Sons & Co., (India) Ltd.

ENGINEERS

MADRAS
LAHORE

BOMBAY
BEZWADA

CALCUTTA
TANJORE

A. A. A.

నిల వృధాశ్రమ, నష్టము, ఉరువే పోగొట్టుకొనుట.

మరియొక స్థలమునకు పోవుటకు మునుపు మా నావుకు ఒకసారి వచ్చి పోగొడవను.

మేము అన్ని కముల మొదటి రకం బంగారు వెండి నగలను నిర్ణయముగా తయారుచేసి ఉంచుచున్నాము మీకు కావలసిన వాటిని ఆట్టి శ్రమ లేకుండా తీసుకొనవచ్చును. లేక మీరు అగ్గరులు యిచ్చిన మీ కోరిక ప్రకారము సకాలమున తయారు

చేసి యివ్వబడును. ఒకసారి మావద్ద అగ్గరు యిచ్చినవారు ఈ శ్రవ్యమును మావద్దే వత్తురు. లక్ష్మీ జ్యాయలర్ కంపెనీ, (189)

18/288, చైవాబాదు, మద్రాసు.

సవరంబంగారుకు మంచి వెండికి గ్యారంటీ

మావద్ద సవరము బంగారుతో తయారుచేయబడిన వకలినగలు, వెండిసామానులు అమ్మకమునకు నితరులకు నున్నవి. అగ్గరు యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము వారు కోరుకాలమునకు తయారుచేసి యివ్వబడును. నగలు స్వీకరముగా లేనిచో వాచను తీసికొని పై మియ్యబడును. (6)

వర్క్సును 198 } మరాపు శ్రీనివాసులు
టంకకాలపథి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
కెలిపోను వెం. 880 } నాయుడు అందునన్న

నగలవర్తకులు 87 చైవాబాదు మద్రాసు.

వేమన

సంపూర్ణ జీవితచరిత్రము

బోధనలు; చిత్రపటములు

కర్త: వంగూరి సుబ్బారావు.

(ఉన్నత న్యాయస్థానాధిపతి ఆనందబుల్ల శ్యామసుందర్ శ్రీ వేమన రామేశ్వరముగారు పీఠిక వ్రాసెరి.)

కష్టపడి సంపాదించి, ధన వ్యయము చేసి ముద్రించిన చిత్రపటములు వేమన్నచిక్లవు.

వేమన్నస్థలము, కాలము, కులము, కుటుంబము, భాష, కవనము, శిష్యులు, రసవాదము మొదలగు 18 శీర్షికలుగల 280 పుటల గ్రంథము. విపులమైన పీఠిక, యిండెత్తు, సమస్త వివరములు నున్నది.

శ్రీమహాపాధ్యాయ వేదం వేంకటరాయశాస్త్రిగారి వ్రాయుచున్నారు: నెల్లూరు, 22-6-22.

“మీ రత్యంత జ్ఞప్తిపూర్వముగా పంపిన వేమనచరిత్రము నంది కొని యందుల విషయమును బరికించితిని. ఆంధ్రశారదను దొడ్డబుణ్ణి ములో బెట్టితిరి. మనభాషలో అరుచైనవిషయమున అనల్పమయిన పరిశ్రమనువహించితిరి. ఉపలబ్ధము ఇంచుకొని ఉపహమెంతును అగు నిట్టి విషయములలో కేవల సిద్ధాంతంబే గోచరించుట పుణ్యనశము. అట్టిచో మీరు ఓపికతో అరసియరసి నిరూపించిన వృత్తాంతములు మనోహరముగా నున్నవి. మనదేశపు జ్ఞానులలో నెల్ల వేమన పండిత పామర భేద మక్క-అతేక నెకలజనులకు తన సూక్ష్మ సూక్తుల చేత ప్రత్యక్షమగుచున్నాయి. ఇతని సూక్తులను కొన్నిటినిని యెఱుంగని యాంధ్రుడు ఉండడు. అట్టివాని చరిత్ర మగుటచే ఈ గ్రంథము ఆంధ్రుల కత్యంతప్రియ మని చెప్పవలయునా?

(Sd) వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి.

ఇంత నలు కట్టి సంపూర్ణజీవితచరిత్రము కాని ఇంత సర్వోత్తమ సుందరముగదాని ప్రకటన మొదలేదు.

కృతికో బయిండు ప్రతులై పోయినవి. కొందఱు వెల యధిక మని వ్రాసినందున నీక్రిందివేలెలు తగ్గించితిని. రు. ౧. ౧. ౧.

అంటిక్ కాగితము ఉత్తమప్రతి 1-8-0

సాధారణ ,, (విద్యార్థులప్రతి) 1-4-0

ఏది కావలసినవారిది వ్రాయవచ్చును.

విషయము తెంటు నొకవిధముగ నే యుండును.

ఇతర ప్రతుల ప్రతులను దొరకవు.

ప్రతి ఎలిమెంటరీ పాఠశాలకు లక్ష ప్రతులుగా కొన్ని తాలూకా బోర్డుల వారు పెట్టుచున్నారు.

కమలకుటీరము

మైలాపూరు - మదరాసు

నవరము బంగారము చే

తయారుచేయబడిన

పద్మాసి, క్లాప్ డైమండ్, యెన్
చంద్ర, సానా బొలామణి, మోహన్,
కంకె, చార్మి బొంబాయి, శకుంతల,
గాజాకలి, మౌయి మంగళూరు మొ
దలగు కవియుల గాథలు అన్ని వైభవ
లతో స్థావర సృష్టిగానున్నవి.
ఇప్పుడు లేనివో తీసుకొని వైకము
వాసనీయబడును.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి,
(1842) గురుస్వామి శెట్టి

నగల వర్తకులు వైసాబజారులో, మదరాసు.

గృహ నిర్మాణము 109

కృష్ణ, గుంటూరు, హైదరాబాదు, గో
దావరి, విశాఖపట్టణము, గంజాము జిల్లాల
వారికి, హెచ్చరిక.

మా స్వంత పదమూడ రంగునుంచి. టేబు కలక
తెప్పించుటచే చతురగా ప్రకృతమైన, టేబుచాను
కమ్మలు, చూలములు, రత్నమకుండ్లు చిల్లరగానున్న,
వర్తకులకు టేబు భరతున్న విక్రయించు చున్నాము.
చెన్నై పట్టణం టేబుకంపెనీ టేబు తక్కువ, రయిలు
చార్మి కూడా తక్కువగ నుండును, కాకతిప్పి వారు,
ఇట్లు వ్రాయుకలెను.

ఆ. సుబ్బారాయుడు, కంపినివారికి

టేబు కలకవర్తకులు, కాకినాడ.

కొత్తగా రాబడిన

జర్మనీ దేశపు

సీమకమలములు

అహి యామాది సీమ కమలములు
యిదివరలో లేదు యిప్పుడు జర్మనీ
దేశమునుంచి అసలు కమలములుకు
బదులుగా రాబడినవి. ఇవి ప్రతి
వారును పరీక్షించి చూడవలయును.
అసలు కమలములుకున్నా ఈ కమ
లములుకున్నా కనిపెట్టడము నకు
శక్యముకాని చుట్టుకలిగియుండును
ధన నిండా పరసము యిందున కట్ట
బడుచుండుంటే నగలు అడ్డగిలు గో
లేను గోట్లగాజులు కమ్మలు, పోగులు
దేసెలు, ముక్కుగొట్టములు, చంప
నరములు బిడ్డలకు చెవులలో వేయు

లొంగటములు కొత్తరకముల వుంగరములు యింకా అనేక
విధములైనట్లుంటే నగలు చోక్కపు సవరం బంగారుతో
గావంటిగా రయారుచేసి యివ్వబడును. తయారుచేసినవి.

అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నది.

రేపాలు మూలముగా వీ. పి. గా పంపబడును.

వివరములకు ఈ దినపత్రికానుండును వ్రాయుకలెను.

జి. బి. రామన్న అంతు కంపెనీ,

69 న. రాయల మొదటి బిడ్డి - పోస్టువాక్కు 271 మద్రాసు.

అక్కినూరునుంచి ఉదయం 6-10 గంట సాయంత్రం 5-8 వరకు

చంద్రశక్తి

వృత్తాంతములు

ఏషియాటిక్ ఇన్స్టిట్యూషన్లు కార్యారంభము ద్వైత్యం
లెయిసిగారికి లాటరీ నడిపి రూపి 300 రూపములు జరిమానా
విధింపబడినది.

హంబయ రాజధాని అర్ధశతాబ్ది స్టాటు ఎక్స్పోజిషన్ పరి
స్థితులు తాగున్న చక్కగ నుండునయ్యే, దశాబ్దములు
ప్రజలలాభము నిమిత్తము పాటుపడవలె ననిరి.

గురువారమునాడు హెచ్. ఎస్. ఎల్. పోలకుగారు
లక్ష్మణపురమున కేరి. పోలకుగారికి ఎస్. పి. సేకాగారు
విందోన్యరి. విదేశములందున్న భారతీయుల స్థితినిగూర్చి యుప
న్యాసములు జరిగినవి.

ఇటీవల బ్యాంకల్ల జిల్లాలో ఘోషముగ తుపాకులు
ప్రేల్పబడుటచే కాలమంది మృతులైరి. పోలీసువారు చని
పోయిరి. ఆచనిపోయిన పోలీసు క్యాప్టెన్లు మటుంబమువారికి
బట్టకుగారు సానుభూతిని జూపెదరు.

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి విద్యాకాళాధికారి సుబ్బ
గారు ఇంగ్లాండునకు బోత్తుకొన్నాడు. త్వరలో పించను బుచ్చు
కొనెదరు. ఈయన ఇంగ్లాండునకు పయన మగుచుండుటచే
మిత్రులు, విద్యాకాళాధర్మమువారు వింతోక్తి తెండిసికా
బుడిచి బహుమతిగ నొసరిరి.

అందమాండీవులను జూచుటకు స్విట్ గారు 12 తేదీని
సిక్కునుండి బయలుదేరెదరు. క్రితించిమెంటు ఎత్తులను ఆలో
చించుటకు ఈయన చిత్తుకమివనరుతో గలిసి పనిచేసెదరు.
స్విట్ గారిపాకే ఆయుధాసనసంఘ కార్యదర్శిగ మక్కియోద
గారు పనిచేసెదరు.

హిందూదేశపు నైస్యములో 18: 23 ఏండ్లు నవభరీలో
నన్న సీనియరు అక్వికదభోద్యోగులు కొందరు ఆకమందు ఆ
శపరములేదని నిశ్చయించబడినది. వీరు రిటైరు కావలసియున్నది.
ఏవరకులమీద రిటైరుకావలసినది ఇండియా కార్యదర్శిగారికి
తెలియజేయ ఆయన వరకుల నంగీకరించిరి.

పోయిన పదిహేనుదినములనుండి ఒక్కనానుమానుదేవాల
యములయందే దొంగతనములు విస్తారముగ జరుగుచున్నవి విక్రహ
ములు, దేవాలయపు సావనీ ఇత్రడి దీవములు దొంగలించు
కొనిపోయిరి. నానుమాను దేవాలయముల ఎక్కడనో మారు
ముల ఒంటరిగ నుండుటచే దొంగలీదేవాలయములనే తోచు
కొనుచున్నారు.

తెలుగుతాలూకా నెంటుసాను యూనియన్ బోర్డు ప్రసి
డెంటు ఎల్వెన్ 6 తేదీని జరిగియున్నది. ఇందుకు ప్రస్తుత
ప్రసిడెంటు గారయిన వింజమాంకి శ్రీనివాసాచార్యులుగారున్న
మాగ్రామవాస్తవ్యులయిన చు. రా. శిరిసిడి సుబ్బారాయుడు
నాయుడుగారున్న కాండిడేట్లుగా నిలిచియున్నారు. వీరిలో
శిరిసిడి సుబ్బారాయుడు నాయుడుగారు గెలుపొంది యు
న్నారు.

8 తేదీ యుదయమున సికింద్రాబాదునకు 2½ మైళ్లదూ
రములో 4 దేవులపాపంబున బండి రుస్సెయిజె సాగరు జె
క్షను దగ్గర పట్టాలనుండి లోల గి పోయి ఇం జ ను, గుట్ట
మునుంచుపెట్టె 2 పార్సెలు బండ్లు ఒక ప్రేక్షవాక్ క్రిందబడి
నవి ప్రయాణికులకుగని రైలునుపువారికిగని అపాయము
గలుగలేదు. 24 గంటలలో రైలు యథాప్రకారముగ పోవు నను
కొనుచున్నారు. ఈలోపు ప్రయాణికుల రాకపోకలకు ఏ
ర్వాటులు జరుగుచున్నవి.

ఏలూరు ప్రెస్సివల్ డి॥ము॥ కోర్టులో

O. S. 898/1921

వాది అన్నం వెంకటరెడ్డి, ఏలూరు. (పేట
ప్రతివాది: ఎస్. యం. నటరాజం శెట్టి, మదరాసు చింతాడి
సదరహా కోర్టులో ప్రతివాదియైన రూపి 424-2-6 లకు
వాది దావా తెచ్చియున్నాడు. 1922-వ సం॥ జూలై 27-వ
తేదీకి వాయిదా వేయబడినది. సదరు వాయిదానాటికి ప్రతి
వాది కోర్టుకు హాజరు కానియెడల ఎక్స్ పోర్ట్ చేయడమవు నని
యిందుమూలముగా తెలియపరచడమైనది.

దుర్గిరాల రామారావు,

గతీలు.

నవలలు కథలు

శృంగారనాటిక - గొప్పనరల	1 0 0
వీరపూజ - గొప్పచర్మి	1 0 0
విజయగరరాజుల కథలు	0 3 0
చిత్రాచరాజుల కథలు	0 4 0
దీర్ఘచక్రవర్తుల కథలు	0 4 0
గోల్కొండ నవాబుల కథలు	0 2 0

0.8-0 ఆనాల పుస్తకములకు తక్కువ పంపము.

కలాభివర్ధన పరిషత్తు, రాయవరం. (గోదావరి జిల్లా)

క్రమపథ వడ్డీ కాపి బిల్లులు నవనడ వాడు

పాలు చక్కెర కాపిబాడిలో అవసరము లేదు.
ఒక కప వేడి నీళ్లతో ఒక బిల్ల కరిగించిన కుభమైన
కాపి త్రాగుటకు సిద్ధముగా నుండును. ఆఫీసర్లకు, ట్రావిలింగు
తిరుగువారి కిది చాలా అనుకూలముగా నుండును. ఒకసారి
పరీక్షించిన తరుకే తెలుసును. విజయవాడ కాపలెను.
24 శిల్లు ప్యాకి రూ 1-4-0. పోస్టేజీ వేరు.
(206) సత్యాగ్రహ పోర్టు, నెల్లూరు.

ప్రతాప కస్తూరిమాత్రలు

ఇవి మిక్కిలి ఘాటుగలిగి సువాసనగా నుండును. శాం
బూలుముతో గాని విడిగాగాని 1-2 మాత్రలు పుచ్చుకొనిన
అనందముగా నుండుటయేగాక, అశీర్వము, వాయువు, జలుబు
జ్వరము, స్నిహితము, కడుగు, ఉబ్బసము, కలరా, ప్లేగు
విషజ్వరములు, నీటిదోషములు, పండ్లనొప్పులు, మొదలగు
అనేకవిధములగు వ్యాధుల కిది వజ్రాయుధమువలె పనిచేయును.
తేలకొలది సీసాలు విక్రయ మగుచున్నవి. (3851)-3
200 మాత్రలసీసా 1-3 రు 0-4-0; దజ్జా సీసాలు రు. 2-8-0
వి. పి. చార్మి ఎన్నిటికైనా రు 0-6-0.
పి.సి. పి. అండు కో. ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేవి, నెల్లూరు

అస్త్రోలైను

వైద్యశాస్త్రము వనునరించి ఖుద్దన రయారుజేయబడి
సీలచేయబడిన బుడ్డలో నింపబడిన ఔషధమును ఇన్ జెక్షన్
చేయుటచే ఉబ్బసలోగము పూర్తిగా నయమగును, పోస్టు
ఖర్చులతో సహా బుడ్డి 1 కి ధర రూ. 15-8-0.
ఉత్తరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయుకలెను.
BANERJEE & SONS
Manufacturing Chemists.
53 A, Parbati Charan Ghose Lane
Barabazar, CALCUTTA.

దంత చూడము

నెల డబ్బీ :- 3 0-2-0
ఈ ధంతచూడముతో పండుతో ముటకులకు చిగుళ్లనుండి
రక్తము ప్రవించుటయును. నోట దుర్బంధములేక యుండును.
అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

ముఖ్య గవనింపు (2942)

తొంగ్యతాపత్రములు
(2) కాశీపట్టణమునం దుండు, దుర్గా మెడికల్ సుపువారి
సులైమాన్ ఉప్పు ఉపయోగించుచుంటిని. మంచి ఆకలిని కలి
గించెను. సకాలమునకు ప్రవర్తియాయెను.
శివార్ 14-5-22 } రాణానరేంద్ర
పత్ శివ్ అధ శివార్

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి (లిమిటెడ్)

19, హరిన్ రోడ్డు, మాంటురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.

ఉత్కృష్టమైన ఆయుర్వేద ఔషధములకు ప్రసిద్ధిచెందిన ఔషధశాల - రహస్యము లేదు.

డాక్టరు వి. లక్ష్మీవతి, బి. ఏ ఎమ్. బి. & సి. ఎమ్

గారి చేస్తా పించబడినది. (3166)

3 లక్షల మూలధనముతో రమారమి రెండు లక్షలు జను అయినవి.

కావలసిన వారికి మా కొత్త క్యాటలాగు పంపబడును.

కద్దరు ఆవశ్యకత

ఆచార్య ప్రభుల చంద్ర రే, శ్రీమతి హేమప్రవచనమందారుగారల యువన్యాసములు

ఆచార్య ప్రభుల చంద్ర రేగారు, శ్రీమతి హేమప్రవచనమందారుగారు కలకత్తానుండి జూన్ 21 వ తేదీన ఫరీద్ పూరు గ్రామమునకు బయలుదేరి మధ్యదారిలో నారాయణపు నందు స్త్రీచరు అగ్రా అవటి మహాజనులు వారిని దిగి యుపన్యసింపుమని కోరిరి. కల్లెయని వారు స్త్రీమరుదిగి ప్రక్కనే యొక ప్రత్యేకస్థలమునకు వెళ్లిరి. అచట ఆచార్యులవారు కద్దరే భారత మాతృదాయకమని తీర్థముగనుపన్యసించి, ఇట్టివరల పలాంగులూ స్త్రీమరు అగినపుడు గూడ అచటి మహాజను లుపన్యసింపుమని కోరగా, అచటవాగి సాయంత్రము 8 వేలు ప్రేక్షకులు గల యొకసభయందు పన్యసించిరి. శ్రీమతి 4 వందలమంది యాసభకు వచ్చియుండిరి. ఆచార్యు డిటుల సపన్యసించెను.

ప్రభుల చంద్రుని ఉపన్యాసము

“మంగ దేశము ఇప్పుడు సందిగ్ధస్థితికి వచ్చినది. మహా అన్యవస్త్రములు కావలసియున్నవి. “మనదేశము శత్రుసేనమును గల్గి, ఫలములతో విరాజిల్లుచున్నది” అని మహాకవి చెప్పియుండెను. అయినను యిచట ఔమము సదా వాసముచేయుచున్నది. వాటివలె వార్ధక్యమున యీ అన్యమునుగూర్చిన సమస్యను పరిష్కరింపబూనుకొని యుంటిని. ప్రతివత్సరమును విదేశములలో వస్త్రముల కొరతను 80 కోట్లరూపాయలను వెచ్చించుచుంటిమి. అయినను మనకాపువారలు సిగ్గుదామకొన గుడ్డ లేకున్నారు. మనము విదేశవస్త్రమును 5 రూపాయలకు కొనినపుడు విదేశమునకు 5 రూపాయలను మనియార్దరుద్వారా పంపుచున్నా మనకొనవలయును. బొంబాయి మిల్లు యజమానులుగూడ మనమిత్రులుగారు. వారు నన్ను కృష్ణుడనియెదరు. ఏలనగా వారు ఖుల్నా ఔమనివారణమునకై నాకు ఒకటేట రూపాయల విలువగల గుడ్డల నిచ్చియుండిరి. అయినను వారిని అపిత్రులని నేనెదను. ఏలనగా వారు మన నెత్తురును పీల్చుచున్నారు. బంగాళములో స్వదేశీయద్యవము 1906 నుండి ప్రారంభింపబడెను. బంగాళము విదేశవస్త్రముల త్యజింపగోరెను. స్వదేశీవస్త్ర మెంతయో కావలసియుండెను. మిల్లు యజమానులు మన బాతీయభావమును అందగ నైకొని ధరలను ముట్టడిచేసిరి. వారలు నూటికి 106 ను, వేయియు లాభములను పంచిపెట్టిరి. మాంచెర్లరు మిల్లులకును, బొంబాయి మిల్లులకును నాకు భేదము గానిండుటలేదు. బొంబాయికి డబ్బు పంపుటవలన బెంగాలునకు లాభముండదు. నాకు ప్రపంచము అంతటిపై ప్రేమ లేదు. నేను బెంగాలును మాత్రము ప్రేమించెదను. ఏదికొన్నిను, అడబ్బు బెంగాలుకే ఉండవలెనని నేను కోరెదను. ప్రతివత్సరము 80 కోట్ల రూపాయలను బెంగాలుకు ఆదాచేసివో, బెంగాలు 10 యేళ్లలో మహాదేశ్వర్యవంతురాలగును.

న మేన్యాపారమునందును నిలవ నీడ లేకున్నాము. “ఒక కానీ దాచితిమిని, ఒక కానీలాభము వచ్చినట్లు” అని పామెతగుడు. బెంగాలునుండి ఒక్కొక్కరు సంవత్సరమునకు పంపునది 7 రూపాయలే అన్నచో, బెంగాలులో 80 కోట్ల రూపాయలను అవతలికి పోకుండ నుంచగలము ఫరీద్ పురము ఒకటిన్నరకోట్ల రూపాయలను పంపుచున్నది.

ఈసమస్యను పరిష్కరించుటెట్లు? ప్రతియింటను ప్రత్తి పంట యాండవలయును. వారి భూములలో కొన్ని భాగములందు రైతులు ప్రత్తి పోయవలెను. డెబ్బదివందవత్సరములక్రింద మాంచెర్లరు గాని, బొంబాయిగాని, జపానుగాని మనకు బట్టలను పంపియుండలేదు. మనపూర్వులు దిగంబరులై వృక్షములపై నాశముజేసియుండలేదు. వారు తమకు గావలసినబట్టలను వారే తయారు చేసికొనిరి. మనము ఈభాగ్యదేవతను మనయింద్దనుండి యేల వెతలగొట్టితిమో తెలియకున్నది. ఇపుడందులకు శిక్షను బొందుచున్నాము.

మార్కెటిలు యిప్పుడు కలకత్తానంతను జమిందారీలను గూడ కొనివేయుటను కనుగొనుచున్నాము. వారు జీవితములో ప్రతి కాఖయందును వైదైకి వచ్చుచున్నారు. ఒక జెంగాలీ గుమస్తాతో, పెద్దపెద్ద జమీనును పాలింప వచ్చునని వారికి తెలియన అయితే మనమునూలు వడికి నేసితిమిని, మార్కెటిలు మన జీవితములో ప్రవేశింప కాలరు.

చక్రమే మాతృసాధనము. పిల్లలు దానిని కావలెనని, అట వస్తువుగూచి, ఉపేక్షనహించిరి. కావున అది విజయమందుట

తల్లులమీదను సోదరీమణులమీద నాధారపడియున్నది. బిశ్రాంత పురం కార్మికమహాకవి, “శ్రీమతి ప్రబోధము గాంచనిదే భారత దేశము ప్రబోధము గాంచనేరదు” అని వ్రాసియుండెను. అట్టి యాదర్శకవంగ దేశ శ్రీమతి శ్రీమతి హేమప్రవచనమందారు నాప్రక్కనే కూర్చునియున్నారు.

మా ఖుల్నా జిల్లాలో రైతులు ఒక నెల యేమియు పని లేక సోమరిక కూర్చుని యుందురు. పండి పురముగా నాలుగు మాసములు సోమరిగనుందురు. నోజుకు గంటసేపు వడికినచో వారికి ఎక్కువ లాభముండును. నూటికి ఒక్కొక్క ఊర్వోగము లో ను న్నారు. మిగిలిన వారందరును భూములపై నాధారపడి యే యున్నారు. వందలకొలది జనులు సోమరితనముగ కూర్చుని తమకాలమును పోషికోలుకబుర్లతో వృథపుచ్చెదరు. వారు ప్రభోజును ఒక గంట రాటము వడికిచేసి వారికిని దేశమునకునుగూడ లాభముండును. బెంగాలులో వేలకొలది వితంతువులు, నీచముగ జీవనము గడుపుచున్నారు. రోజుకు 4 గంటలు వడికిచేసి వారు ఒక్కొక్కరు రోజుకు రెండుఅణాలను సంపాదించెదరు. వెండ్లికాని చిన్న పిల్లలుగూడ నిల్లేపనిచేసి అంతదబ్బునే సంపాదించవచ్చును.

గంటపని చేయగా కానివచ్చుట యేమని చాలమంది, ఆక్షేపణజేసెదరు. భారతదేశములో మొత్తముమీద రోజుకు 4 కానులైనను ఆదాయము లేదు. ఇందు బర్మాను మహారాజు గారి రాబడిగూడ జేయున్నది. కావున చక్రము దిప్పటవలన 4 కానులైనదా వచ్చునని తీసివేయ నక్కరలేదు. బెంగాలులో మూడున్నర కోట్లమంది చక్రమును జూచి నవ్వి ఒక్కొక్కరిమంది దానిని పరీక్షించి రోజుకు 4 కానులనే సంపాదించెదరున్నచు రోజుకు ఒకటిన్నర గంటలు పనిజేసినయెడల 12 కోట్ల రూపాయలు సంపాదించవచ్చును.

మనము దుప్పలము. సుఖ్యకు మాత్రము చాలమంది యున్నాము. చిన్నచీరులన్నియుజేరి ఒకటియే ఒకపెద్దపురుగును యాడుకొని పోవుట నెరుగుదుము. మనము నిజముగ చీరులకన్నగూడ తక్కువవారము. మనము సోమరులమైతిమి. పరీక్షలు పాఠ్యముకాగానే చదువుల కొక సలముపెట్టి ధనార్జనకు దిగుదుము. శక్తి ఉడిగిపోవును.

ఇంతవరకును గృహశుశ్రీమ కవకాశము లేకపోయెను ఇప్పుడు రాట్టము గృహపరిశ్రమలలోనెల్ల చొరయినది. అందరును దాని నుపయోగింపవచ్చును.

నేను స్వరాజ్యవాదులతో నేకీభవించెను. మహాత్ముడు నాకు ఆత్మంతమిత్రుడు. ఆయన చక్రము కద్దరు స్వరాజ్యమునకు ఆవశ్యకములనియె, అస్పృశ్యత దొలగింపవలెననియు చెప్పెను. అస్పృశ్యత.

ఇస్లాము కాథలిక్కుమతము. అమీరు, ఫకీరుకలసి కూర్చునవచ్చును. కాని 12 గురు రాజపుత్రులకు 13 పాత్రలు గావలయును. బ్రాహ్మణులు మంచుగడ్డపుమృగమైనారు. మంచుగడ్డ నైవేద్యపులీనుచే తయారుగాలేదు కాబోలును. ఇంటిగొనికి కూర్చుడుచచ్చినంతమాత్రాన నీళ్లు మైలవడును. ఒకపిల్లినిగొట్టిలో చచ్చినవిలుకను పెట్టుకొని యింటిలోనికి వచ్చిన ఇబ్బందిలేదు. కాని కూర్చుండితిగొనికి వచ్చెనని నీళ్లు ఆవల పారబోవెదము. 450 లక్షల మంది జనులలో 280 లక్షలమంది మాత్రము అగ్రజాతులవారు. ఇతరులను మనము వర్ణశ్రేణు లనెదము. ఏమి యీ ధూర్జత్యము!

సంఘ సంస్కర్త

నేను రాజకీయముగ ఆరాజకుడను గాను. నేను సంఘమునందును విద్యావిధానమునందును మాత్రము సంస్కర్తముగ మార్పు గావలెనని కోరెదను. స్వరాజ్యవాదులు అస్పృశ్యతను తొలగింప గల్గిరని నేను ఎంతో జేరెదను.”

అంతటిఆయన శ్రీమతి నాజూకు గుడ్డల వదలవలసినదిగ విన్నవించి, హర్ష ధ్వనులుచెలరేగ యథాస్థానము నలంకరించెను.

శ్రీమతి హేమప్రవచనమందారు ఉపన్యాసము

శ్రీమతి హేమప్రవచనాధ్వనులు చెలరేగలేది యిట్లుపన్యసింపెను: “నేను విద్యావైద్యులను లేనిశ్రీమి. నాకు రాజకీయ విషయములు తెలియవు. నాదేశము జీవించవలెనని నేనుగోరుచున్నాను. బంగాళపు యువకులు స్వతంత్రులముగ నున్నామని చెప్పగోరుచున్నాను. ఆస్వాతంత్ర్య శృంఖలములతో జీవించ నేనొల్లను అందుచేతనే నేను నాగృహంతర్యాగమును వదలి బైటికివచ్చితిని.

కద్దరు మహాత్ముని అంత్యసందేశము ఇంతవరకును మనము మహాత్ముడుచెప్పిన విధమున కద్దరుప్రచారమును సల్పుచుంటిమి. అయితే కద్దరు ప్రచారము జేసినందులకు 25 వేలమంది

జెయిలుకు పంపబడిన సంగతి మీకు తెలియును. విదేశీయులు తమ వంధ్యభూములను స్వగ్రముల చేసుకొని మన భాగ్యవంతులగు దేశమును యెడఁజేసిరి.

బంగాళము, మన యుపేక్షకులనే, అన్నవస్త్రములు లేకయున్నదని సోదరీమణులకు విశ్వమిచ్చుచున్నాను. మనము సుఖభోగములతో మునిగియున్నాము. అయితే మనదేశమును స్వతంత్రముగ చేయుటకు మనకుశక్తి కలదు. మనము ఆస్వాధీనులును ఆస్వతంత్రులును నగు భర్తలభార్యలమని తెలుసుకొనగల్గితిమేని, సోమరుగ కూర్చుండబాలము. శ్రీమతి మంత్రదేవి ప్రపంచ సుఖముల విడచాడి తనభర్తనున్న ప్రేమపుత్రునిన్ని జెయిలుకు పంపుకొనెను. ఆసంగపుణ్యవతి మనలో జేరెనుయేమే.

బంగాళపు యువకులారా! మీయందే మాభవిష్యదంతయు నిలచియున్నది. మహాత్ముడంతయు వాషివేసెనని మీరనుచున్నారు: ఆయన మన యంత్యాహులు ద్విగుడికృతము జేయు మార్గమును జూపెను. నిష్పథ విధానము విరివిగ జరుగుచున్న పిల్లలలో, మున్నగు నితర ప్రదేశముల జూడుకు మీరు నిద్రించుచున్నారు. ఇంకను నిద్రించుచుండిరేని అదిపలాంగునకుగూడ వచ్చును. శ్రీమతి, కద్దరు సందేశమును కాగుగ! ప్రసరింప జేయుదు.

రాజకీయ వైదిలు జెయిలునుండి మిమ్ములను గూర్చియు కొనుచున్నారు. మీరు నిద్రాణులై యున్నారు. దేశబంధు చిత్రంబనదాను మిమ్ము ప్రబోధము జేయుటకు యెంతేని యు దోషధన జేసెను. ఇప్పుడాయన మిమ్ము ప్రబుద్ధుల జేయుటకు జెయిలులో కష్టముల బడుచున్నాడు.”

ఆమె యంతట హిందూమహాత్ముడియమైతిని గూర్చి మాటాడి తిలకు స్వరాజ్యోదధికి ధనము నిమ్మని విన్నవించెను. ఆచార్య రేగారు మరల లేచి డబ్బుకావలెననికోరెను. అతడు హర్ష ధ్వనులు చెలరేగ సభ ముగిసెను.

ఒంగోలు

(ఒక విలేఖరుని నుండి)

జూలై, 6:—ఇచ్చట నాలుగు దినములనుంచి శ్రీపాంతురంగ వుత్సవములు బ్రహ్మశ్రీ కూర్మదాసు గారికల్ల జరుపబడుచున్నవి. ఈ గ్రామవాసులగు కొందరు మహనీయులు ద్రక్ష్యము లేకనేయక వేలకొలది బ్రాహ్మణులకు అన్నదానము చేయుచున్నారు. ఈగ్రామములో యిట్టి మహాశ్రీశ్రీశ్రీ కాశ్యము. లింత నిర్విఘ్నముగా జరుగునని యెవరును తలంచలేదు. కాని శ్రీయుత కూర్మదాసుగారి నిర్మలవై వధక్రియే ద్రక్ష్యవంతులను ప్రేరేపించి అన్నదానముక్రింద ధనమును సదిద్వియోగ వత్తుట కవకాశత కలిగించినదని చెప్పకతప్పదు. కేవలము బ్రాహ్మణులకేగాక తదితరులకును నిమ్మ జాతులకును అన్నమో అని అల్లాడు భిక్షుక జనమునకును ఆకలి తీర్చుచున్నయెడల గ్రామవాసులందరికిని సంతోషిగా యుండెడిది. అటులజరుపక పోవుట విచారకరమయిన విషయము. ఈ గ్రామ మంతకును పానీయమునకు పనికివచ్చు కర్మల జలాశయము “రంగారావుచెరువు” అనునది యున్నది. ఈ బహుజన సమావేశమువలన గ్రామమున అటువ్యాధులు కలుగునేమో యనియు మంచినీళ్లు చెడిపోవుననియు గ్రామవాసులకు భయము కలిగింది గాని మాత్రమే గారగు శ్రీరాములు నాయుడుగారి యొక్కయు మేనేజరు గారగు నుబ్బారావుగారి యొక్కయు నిరంతరకృషివలన పోలీసువాడును, ఆరోగ్య రక్షణకాఖవారును ప్రజారోగ్యమునకు చాల శ్రద్ధతో తమ విధ్యక్తధర్మమును నెరపుచున్నారని తెలుపుటకు సంతోషించు చున్నారము.

ది మద్రాసు క్లాత్ మార్కెట్టు లిమిటెడ్

అలాటుమెంటు పైకమును ఇంతవరకును చెల్లించకుండునట్టి వాటాదారులు 1922 నుండి జూలై నెల 31-వ తారీఖులోగా సదరు బాకయున్న పైకమును మద్రాసు, టంకశాలవీధి, 420 నెంబరు భవనమునందు రిజిస్టర్డు ఆఫీసువద్ద చెల్లించవలెను. లేనిపక్షమున వారిపేరుతో నుండు వాటాలు రద్దుచేసి కంపెనీకి చేద్దవేయబడు నని యిందు మూలముగా తెలియజేయడమైనది.

బోర్డువారి ఉత్తరువు ననుసరించి కల్యాణజీ అంధు సన్ను, మేనేజింగు ఏజెంట్టు.

దేశీయ వార్తలు

సుక్మాతమ్మనిసిపాలిటీ-ని అమ్మనుగారికి స్వాగతము-మాలానా మహమ్మదాలీగారి సందర్శనము

హెచ్. ఎం. హయతుగారిలేఖ

గాంధీమహాత్ముని కారాగృహవాసము-బోస్టులో అమెరికా స్త్రీలసభ జరుగుట

వారు కస్తూరీబాయిగారికి పంపిన తంతివార్త

మహమ్మదీ సందర్శనము - రామదాసు గాంధీగారిలేఖ

తిలకు లోకమాన్యని ఆర్థికము-పూనాలో అన్నదానము-అహమదాబాదులో ఉపన్యాసము.

కలకత్తాలో పత్రిక గ్రంథాలయములు - పోలీసులతనిభి

సింధుఖిలాఫతుమహాసభ తీర్మానములు

గయ కాంగ్రెసు మహాసభాధ్యక్షత - సింధురాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘము

ఇండిపెండెండుపత్రిక అలహాబాదులో ఉప్పునుగారి సంపాదకత్వముక్రింద 10 తేదీని వెలువడుట

ప్రైలుగారు మున్నగునాయకులు కరాచికి వచ్చుట

ని అమ్మనుగారికి సన్మానపత్రము

సుక్మాతమ్మ మునిసిపాలిటీసంఘము

ని అమ్మనుగారి ప్రత్యుత్తరము

7 వ తేదీ సాయంత్రము సుక్మాతమ్మ మునిసిపాలిటీ సభలో అమ్మనుగారికి సన్మానపత్రమును సమర్పించిరి. ఆ సభలో ప్రభుత్వోద్యోగుల ప్రాబల్యము మెండుగా నున్న సీటిలోగూడ వారిట్లు సన్మానపత్రమును సమర్పించగలుగుట గొప్పవిశేషము. 5 వ తేదీని బాసకపర్వతు భోజనము కవా లాబాసిగారి అధ్యక్షతక్రింద అవసరస్వస్థ్యసభ జరిగినది. ని అమ్మనుగారికి సన్మానపత్రము నొసంగవలె నను తీర్మానము నా సభలో అబ్దుల్ హక్కుగారు రుపొందించిరి. బసంతరాంగారను వదించిరి. ఆనాడు అసభకు సంఘసభ్యులు 32 మంది వచ్చిరి. ప్రేక్షకులు విశేషముగ వచ్చి భజనములతోయు నిండిపోయిరి. ఈతీర్మానమును చాలమందిసభ్యులు బలపరచిరి. పిమ్మట హాజరీ మేజిస్ట్రేటులు భూస్వాములు నియమితసభ్యులు మున్నగు ఉద్యోగభయచేతనులందరును ప్రతిహాలుముగ మాటలాడిరి. పొట్టు పుచ్చు కొన గాతను కూలురు 15 మంది ప్రతి కూరులు 14 గురు తటస్థులు యుద్ధరు తేలిరి. తీర్మానమొదింపబడెను. సన్మానపత్రమును చదివి ని అమ్మనుగారికి సమర్పించుటకు అధ్యక్షుడును ఉపాధ్యక్షుడును గూడ నిరాకరించిరి. అందువలన సభ్యులు మూల్పుందు పెను మాటలాడిరి. మూల్పుందుగా రసహాయవాదికాడు గాని అధికమగు దేశభిమానముగల జాతీయవాది. అసహాయవాదు లకు మిత్రుడు. మూల్పుందుగారు సంఘాధ్యక్షుడుగా నున్నపు డుకాంగ్రెసు భిలాత్తు సంఘములకు చాల ప్రాప్తి గా నుండెను. తీర్మాన మొదింపబడినపిమ్మట ప్రతిహాలురు వలుపురును అధ్యక్షుడును సభను వదలిపోయిరి. పిమ్మట ఉపాధ్యక్షుడు అబ్దుల్ హక్కుగారు సభాకార్యముల సాగించెను. 7 వ తేదీ సాయంత్రము ఎండవేడిమి మెండుగానున్నను సంఘ సభ్యులలో అనుకూలరగువారు హెచ్చుమందియు వేలకొలది పోగులును మునిసిపాలిటీ మందిరములోనికి వచ్చిరి. హాజీ అబ్దుల్ హక్కును, పిట్టలు, వాస్తాని, ఇమాం సాహెబు, గిద్దాని, జహూర మదుగాల్లు మున్నగు ప్రముఖులుగూడ సభకువచ్చిరి. సభాధ్యక్షులు బాగుగా నలంకరింప బడెను. మహమ్మదాలీ షేగం గారును జహూరు అహమదు గారును జహీదాలీగారును వెంటరా, ని అమ్మనుగారు సరిగా వేళకు సభాభవనమునకు వచ్చిరి. మూల్పుందుగారు మున్నగు సంఘసభ్యులందరును ని అమ్మనుగారి కెదురేగి స్వాగతమొసంగి ఖద్దరుబట్టలతో అలంకరింపబడిన ఉన్నతాసనమున గూర్చుండ బెట్టిరి. సభ్యుల స్వీధి కంఠీర స్వాగతము నొసంగుచు ఖద్దరాలము వార్ష పూర్వక కరతాళధ్వనుల గావించిరి. పిమ్మట సన్మానపత్రమును మూల్పుందుగా రాంగ్లభాష యందు చదివిరి. మాలానా మహమ్మదాలీషేకతాలీ గార్ల చేతగ్రహితి స్వాగతమును కన్దనహింసలను ని అమ్మనుగారికి సమర్పించునట్లు చేతనెవను వారు కల్పించిరి. 80 ఏండ్ల వయసులో మందువేసుకొనగూడ నిరంతరసంచార మొనరించుచునే నెవగా విందుచున్నందులకు వారు ని అమ్మనుగారి నెంతయు నభినందించిరి. అపుత్రమునందు సంఘసభ్యులు పరువార్లకు సంతకములు చేసిరి. మూల్పుందుగా రాకప్రమును ని అమ్మనుగారికి సమర్పించిరి. పథకప్రకటనల దస్సియన్న ని అమ్మనుగారి

సంఘమువారి అభినందనల నాలకించి ప్రత్యక్షమును నిలువబాలక పోయిరి. అందువలన ఆ మెంతుమున ప్రత్యక్షమును మాలానా మహమ్మదాలీగారి అగ్రముకుడు జహీదాలీగారు చదివిరి. అపుత్రుల నిద్దరిని నేను దేశమాత కర్పించితిని. మీరు ముమ్మలను ప్రశంసించినందులకు నేను కృతజ్ఞురాలను. మావలెనే మీరును హిందూమహమ్మదీయమైత్రిని కొరకు నాభి కాగందమును కలిగించినది. మన మహానాయకుడగు గాంధీమహాత్ముడు నిర్ణయించినమార్గమున స్వరాజ్యమును బడయదగునని మీరామోదించుట చాల సంతోషకరము. మీసంఘమునాకరులకు ఖద్దరుబట్టలనే యొసంగవలెనని మీరు తీర్మానించుట మరంతమేలు. మీరు మీగృహములలోగూడ ఖద్దరునే యుపయోగింపవలెను. అటుల చేసిన ప్రజలందరుగూడ మీమార్గమునే అవలంబించెదరు అని ని అమ్మనుగారు ప్రత్యుత్తరమొసంగిరి. సభ్యులు తరుచు అల్లాహ్ అక్బరు అని జయధ్వనుల గావించుచునే యుండిరి. (బాంబే క్రానికలు.)

మహమ్మదీ సందర్శనము

రామదాసు గాంధీగారు

మిత్రునకు వ్రాసిన లేఖ

మేము మాతండ్రిగారిని బాగుగా సందర్శింప గలిగితిమి మమ్ముల నందరిని లోని కొక్కసారి పోనీయని సూపర్వైలు మొదట అట్లు చెప్పెనుగాని మేమునచ్చకెప్పునాతడు చెబునాల భవస్వేచ్ఛరుజనలో అనుమతిని బడని మమ్ము లోనికి పోనిచ్చెను. బాపూజీ (మహాత్ముడు) జబ్బుగా లేడుగాని మేమునకొని సంక ఆరోగ్యముగా మాకు కనబడలేదు. రాజీయములనుగూర్చి అతడేమియును తలపెట్టలేదు. ఇతరవిషయములనుగూర్చిమాత్రమే ప్రశ్నించెను. ఇప్పుడు దేశమునందు జరుగు విషయములనుగూర్చి అతడేమియును వ్యాకులపడుటలేదు. భారమంతయు భగవంతుని యందే కలదను సంపూర్ణవిశ్వాసముతో నున్నాడు. భగవంతుడే మనకు నడిపించునని సంపూర్ణముగ విశ్వసించుచున్నాడు. ఖద్దరు బట్టలను భరించుట నాలువడకుట అత్యవసరము. స్వరాజ్యమునకు మరియొక సాధనమే లేదనునమ్మకము బాపూజీకి మరింత ప్రబలమైనది. ఇప్పుడు బాంకరుగారుగూడ బాపూజీతోడనే యున్నారు. అందువలన బాపూజీకి మరింత సంప్రదికలిగినది గాంధీగారి కుమారుడు రామదాసుగా కొకమిత్రునకు వ్రాసిరి.

లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకు

ద్వితీయ సాంవత్సరికము

పూనాలో జరుపుట

హిందూ పంచాంగము ప్రకారము 10 వ తేదీని పూనాలో లోకమాన్యని ద్వితీయసాంవత్సరిక (ఆదికము) ఉత్సవమును ఆంగ్లాధిపాముతో జరిపిరి. ఆనాడు మ్యూనిసిపలు మార్కెట్టును బజారులును మూయబడెను. మ్యూనిసిపలు మార్కెట్టులో 10 కేలమంది బీదల కన్నదానము చేయబడెను. పంచమాదులకు టి. సి. కెల్లరుగారు స్వయముగ వడ్డించిరి. స్త్రీలసంఘమువారును భగినీమండలివారును పారికధల నేర్పరచిరి. ఆ కథలను (కీర్తనలను) వినుటకు వేలకొలది ప్రజలు చేర్చిరి.

మాలానా మహమ్మదాలీగారి

సందర్శనము

భిలాఫతు ప్రతినిధిసంఘ వ్యయపట్టిక

హెచ్. ఎం. హయతుఖానుగారు

(స్వీయలేఖరి బాంబాయి - 10 వ తేదీ తంతివార్త)

హెచ్. ఎం. హయతు గారు బీజపూరు చెకపాల కేగి

మాలానా మహమ్మదాలీగారిని సందర్శించి ఆ వివరములను

బాంబాయి క్రానికలు ప్రతినిధికి తెలిపిరి.

“జూను నెల 30 వ తేదీని మాలానాగారిని చూచుటకు

కారాగృహలోద్యోగులు నాకనుమతి నొసంగిరి. మొదటి కిలాఫతు

ప్రతినిధిసంఘవ్యయములనుగూర్చి మాత్రమే నే నాయనతో

సంభాషించవలెనని నిష్పర్న గా తెలిపిరి. ఆధనము దుర్వినియో

గము చేయబడెనని యిండియాప్రభుత్వ సంఘసభ్యుడు సర్

విలియం విన్సెంటుగారు పలికిన నిందావాక్యములు మాకు జ్ఞాపక

ముండకపోవు. అప్రతినిధి సంఘమునకు మాలానా

మహమ్మదాలీగారి రధ్యక్షుడు. నేను కార్యదర్శిని.

నేను కారాగృహమున కేగిన పిమ్మట నూపర్వైలు క

చేరిగదిలోనికి మాలానాగారిని తీసికొనివచ్చిరి. మేమిరువురమును

మాటలాడునపు డెవట నూపర్వైలు, జయిలరు, గవర్న మెంటు

తీవ్రురుగూడ నుండిరి. మాసంభాషణను పూర్తిగ వ్రాసికొనుట

కారీపోర్టునుకంపిరి మాలానాగారు ఫాయిజామా (1 లవదులు

గాను పొడుగుగానుండు వ రాయి)ను పొడుగుపాటి కుడితినిని

తొడుగుకొనియుండిరి. ఆయన తలపెట్టుకలు బాగుగా కత్తిరింప

బడిచక్కగా దువ్వ బడియుండెను.

నేనాయనకు కరాచి లో వదలిన పుటికం పె

కొంచెము చికిక్కిట్లు మాలానాగారు కనుబడిరి. ఆయనకు సహ

జరుగు కథికోత్సాహమును, ఉల్లాసును, కొంచెమైన తెగతెను

మర్యాద ననువరించి ఆలింగన మంబనాదులు జరిగినపిమ్మట

నేను కీధపరచిన తెక్కల పత్రముల నాయన కిచ్చితిని. పిమ్మట

మేమా తెక్కలను గూర్చి యొక్కంటి చర్చించితిమి. “మీరా కా

గితములను మాలానాగారికిచ్చిన వారు నా కవశముగా వానిని

చూచెదరు. అవసరము కలిగిన వరలమీరువచ్చి వారితో మాట

లాడవచ్చునని “ నూపర్వైలు నాతోచెప్పెను. నేనపుడు వెడలి

పోయి మరల జూలై 2 వ తేదీని నూపర్వైలుయొద్ద కేగి మా

లానాగారు తెక్కలను చూచినారాకే మరల నేను వారితో

సంభాషించుటకై దనువతింతురు.” అని అడిగిని. మరల

మాలానాగారిని చూచుటకు పీటలేదని నూపర్వైలు చెప్పెను.

ఇదివాకు చాలవంతగా కనబడుచున్నది. మాలానాగారు వ్రాసిన

వివరములనుబట్టియే తెలుసుకొనవచ్చును మరల చూడ నవసరము

లేదని మాలానాగారి నెవ్వయించికో ఉద్యోగులే అధ్యక్ష

తము తెచ్చికో తెలియలేదు. ఇంకను విషయములు తెలిసి

కొనవలసి యున్నచో వానిని గూర్చి వ్రాసి పంపవచ్చు

నని గూడ నూపర్వైలు నాతో చెప్పెను.

భిలాఫతు సామ్మనుగూర్చి వివర్ణించువా రెట్టివారైననుగూడ

యాలెక్కల సంగీకరింపకపోరు. ఈవ్యయమునుగూర్చి మాలానా

గారు చెప్పవలసిన విషయములను 80 పూలోన్నీపు కాగిత

ములమీదను సలహాలను మరి 20 పేజీలమీదను చాలజిలుగుగా

వ్రాసిరి. వానిని చదివిన సంతోషము లన్నియును పూర్తిగా తొ

లగిపోవును. నాకింకను కొన్నిసంతోషము లున్నందున వానిని

గూర్చి మాలానాగారికి వ్రాయగా మరల 20 పేజీలు వ్రాసి

పంపిరి. ఈనూచనలసహాయమున తెక్కల నిక సరికిలింపవలసి

యున్నది. అట్లు పరికిలించి జూలై నెలాఖరులోపున రికిలిలు

గా తెక్కలను ప్రకటించెదము. అట్లు ప్రకటించవలెనని

మాలానాగారి నెలవిచ్చితి. వానిని దేశీయులందరును అతివిరు

ర్ధగా పరికిలింపవలెననియే మేము కోరెదము. ఎంతవందవతి

త్తనను బోధపడులూగున మేము తెక్కలను వ్రాయించెదము.

మాలానాగారు వ్రాసినవిషయములు చదువసల సర్వధికముగ

నాకర్థింప జాలియున్నది. ఆ సర్ విలియం విన్సెంటుగారైన

నీనిజాదిన నిరుత్తుడుగాకరెప్పుడు. మహమ్మదుజీవితము,

ఇస్లాం మతబోధర సమితి, అను గ్రంథములను మాలానాగారు

వ్రాయుచున్నారు. అందులకు ప్రమాణములగు మతగ్రంథముల

లో కొన్ని అయినకు కావలసియున్నవని హయతు గారు నుడివి

మాలానాగారు వ్రాసినకాగితములకట్టను చూపిరి.

అలహాబాదు ఇండిపెండెంట్

అమ్మప్రతి

ఉప్పునుగారి సంపాదకత్వము

ఉప్పునుగారి సంపాదకత్వముక్రింద అలహాబాదులో

ఇండిపెండెంట్పత్రిక ముద్రింపబడి 10 వ తేదీని ప్రకటింప

బడెను. బాలియనాయకులు పంపిన అభినందనతంతివార్తలు

మొదటిపుటకుందు ముద్రింపబడెను.

మహాత్ముని కారాగృహవాసము

అమెరికాదేశపు స్త్రీల అసమ్మతి భారతాంగనలకు పంపేము

జూన్ 1 వ తేదీ గురువారమునాడు అమెరికాదేశ మన బోస్టన్ నగరమున శిష్టయిలు హాలులో గొప్పసభ జరిగి

అమెరికాదేశపు స్త్రీలు తీర్మానించిన స్త్రీల మాతాకస్త్రారి బాయిగారిద్వారా భారతాంగనలకు కారాగృహములందున్న 25000 మంది దేశభక్తులకు తెలియజేయుటకే యీసభ జరిగినది.

అమెరికా స్వాతంత్ర్యదోలకయగు బోస్టన్ లో జూన్ 1 వ తేదీన జరిగిన అమెరికా స్త్రీలసభలో మిఖర్ గారిని మరి 25000 మంది అసహాయవాదులను కారాగృహమునకు పంపుట

అక్రమమున తీర్మానింపబడెను. భరతఖండ స్వాతంత్ర్యమునకు జరుగుచున్న సంఘర్షణమునందు భారతాంగనలు మాపుచున్న ధైర్యమునకు ఓరిమికిని వారి నమె

రికాస్త్రీల త్యధికముగ నభివందించుచున్నారని వారికి తెలుప గోరెదము" అని స్త్రీల మాతా కస్త్రారిబాయిగారికి బోస్టన్

స్త్రీలసభాభ్యుత్సాహు తంతివార్త సంపెను. (బాంబే క్రాంతి)

ప్రాఫెసరు రహిమతుఖానుగారు

జగద్విఖ్యాతగాయకశిఖామణి కరుందవాడులో మృతినొందుట

జగద్విఖ్యాతగాయకశిఖామణియైన మహమ్మదీయుడు నగు ప్రాఫెసరు రహిమతుఖానుగారు జూన్ 26 వ తేదీన కరుందవాడులో మృతినొందిరి. వీరిమృతి గానప్రియుల కిందరి కిని సుతాపమున కలిగింపకమానదు. వీరితండ్రి హద్దుఖాను గారు గూడ చాల నుప్రసిద్ధ గాయకుడు. ఆయనయొద్దనే ప్రాఫెసరు గారు గానవిద్య నభ్యసించి బుద్ధిసూక్ష్మతవలన దాని నత్యధికముగ వికసింపజేసెను. మహారాష్ట్రమునందలి హిందువులలో హద్దు ఖానుగారి షిష్యులు వెక్కిరిండు గలరు. వారందరును ముఖ్యముగా కీ. శ్రీ. ప్రాఫెసరు విష్ణుపంతు చాట్రీగారును గురువుతుడగు ప్రాఫెసరు రహిమతుఖానుగారిని స్వీయసోదరుని వలెనే ఆదరించుచుండిరి. తమజీవితము సంతకు గానకళాభివృద్ధికే వినియోగించెడు మహావిద్వాంసు లందరును తరలిపోవుచున్నారు. ప్రాఫెసరుగారి పాటవంటిపాటను మరల వినవాలమని పలువురు చింతించుచున్నారని మహాటూపతిక ప్రాసినది.

గయాకాంగ్రెసుమహాసభ

అధ్యక్ష వదలి సింధురాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘసూచనలు

1922 డిసెంబరులో గయాలో జరుగవలసిన దేశీయమహా జనసభాధ్యక్షతకు మహాత్మాగాంధీ, దేశబంధు దాను అబ్దుల్ కలం అనెడు, గార్లచేర్లను సింధురాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారు నూచించిరి. సింధులో నింతవరకు కాంగ్రెసు ఖిలాఫతుసంఘములు జరిపినవని ప్రభుత్వమువారి వలంబించిన నిర్బంధవిధానమును పరిగణించుట, కొకసంఘము నేర్పరుచుటకు తీర్మానించిరి. ఆసంఘమువారి నివేదికను ఆజ్ఞోల్లంఘనసంఘమువారికి పంపబడును.

లోకమాన్యుని ఆర్థికము

అహమదాబాదులో ఉపన్యాసము ప్రభుత్వమువారి బాధ్యత

10 వ తేదీ లోకమాన్యుని ఆర్థికజనమగుటనే ఆవాడు అహమదాబాదు బా తి య పా త కాల లో ప్రా ఫె సరు స్వామి నారాయణ గారు పన్య సించిరి. లోకమాన్యు బాలంగాధర తిలకు మహాత్మాగాంధీగారలకు చెర సాలలలో చూపబడుచున్న ఆదరణనుబట్టి రాజకీయసంస్కరణములు వచ్చినను దొరతనమువారి బాధ్యతావిహీనత మరింత ప్రబలమైనదని తెల్లమగుచున్నది. లోకమాన్యుని కారాగృహమునం దుంచినపుడు దొరతనమువారికే బాధ్యులుగా నుండిరి. ఇప్పుడు బాధ్యతను వహించుటకు దొరతనమువారు కొంతమంది భారతీయులను సంపాదించగలిగి రని స్వామినారాయణగారు ఘోషించిరి.

సింధు ఖిలాఫతు సంఘము

గాంధీమహాత్మునియందు సంపూర్ణవిశ్వాసము ఆజ్ఞోల్లంఘనతీర్మానము

సుక్మారులో జరిగిన సింధుఖిలాఫతు మహాసభలో ఆ ఖి ల ఖా ర త ఖి లా ఫ తు సం ఘ ము వారి చే వాచాదింపబడిన ఆజ్ఞోల్లంఘన తీర్మానమువేదింప బడెను. నిర్మాణవిధానమును సాగించుటకు (ఖిలాఫతుసంఘములకు సభ్యులను చేర్చుట, అంగీకరానికి ధనము సమకూర్చుట, హిందూ మహమ్మదీయ మైత్రీ, భద్రత) తీర్మానించిరి. గాంధీమహాత్ముని యందు సంపూర్ణవిశ్వాసము కలవను తీర్మానమువేదింపబడెను.

కలకత్తాలోపత్రికాకార్యాలయముల తనిఖీ

గ్రంథాలయము తనిఖీ పుస్తకముల దుకాణముల తనిఖీ

19 వ తేదీన కలకత్తాలో పోలీసులు రెండు వార్తాపత్రికాస్థానములను ఒక గ్రంథాలయమును రెండు పుస్తకముల దుకాణములను తనిఖీచేసిరిగాని ఎవ్వరిని అరెస్టుచేయలేదు.

మరమడ్వాకు పిక్టాలుగారు

కరాచీకి వచ్చుట కరాచీలో ఉపన్యాసము

సుక్మారులో జరిగిన సింధు ఖిలాఫతు మహాసభ కధ్యక్షత వహించిన, బాంబే క్రాంతి కలకత్తా సంపాదకుడు మరమడ్వాకు పిక్టాలుగారును మరొకరు నాయకులను సుక్మారు నుండి బయలుదేరి 10 వ తేదీ యందుమును కరాచీకి వచ్చిరి 10 వ తేదీ సాయంత్రము కరాచీలో గొప్పసభ జరుగును. ఆ సభలో పిక్టాలుగారు ఇస్లాంపురమునుగూర్చి ఉపన్యసించెదరు.

రాజమహేంద్రవరం

సీతానగరం దేశభక్తులు స్వకీయవిలేఖరి రాజమండ్రి 8-7-22

సీతానగరములో ఇటీవల అరెస్టుచేయబడిన స్త్రీయులును పురుషులూ కొందడరామయ్య, సామవేదం అచ్చురరామయ్య, రామినీడి శ్రీరంగనాయకులు, యేడిది రాజగోపాలం, వడ్లమూరి నుబ్బరాజుగార్లకు పెద్దాపురములో చె౦ 6 నెలలు కఠిన శిక్షయు మారుమరావాయిలు జరిమానాయు విధించి, జరిమానాను ఇల్లెంపనిపత్తును మఱియొక నెల కఠినశిక్షయు విధించుటయే గాక, యీశిక్ష పూర్తియైనవరకు ఒక సంవత్సరము వఱకు సుత్తనర్జనకు నెహ్యూరిటీ యియ్యవలయుననియు తీర్పు చెప్పిరి. ఇట్టి తీర్పునే సీతానగరంలో అరెస్టుకాబడిన మొదటి పార్టీవారు నీరుకొండ వెంకటరత్నం, ముప్పి నుబ్బారావు గారు మున్నగువారి కేసులోగూడ చెప్పిరి. మామూలుగా విధింపబడిన శిక్ష పూర్తియైనపిమ్మట తిరిగి ఒక సంవత్సరమునకు నెహ్యూరిటీ యియ్యవలెనను తీర్పులు ఈజిల్స్ లో ఒక్క సీతానగరం, చుట్టుపట్ల గ్రామాదులకు సంబంధించిన యీరెండు కేసులలో తప్ప మఱి కేసులలోను లేవు. మొదటి పార్టీవారిని నీరుకొండ వెంకటరత్నం మున్నగువారు 6 మాసములు శిక్ష ననుభవించి, దేశమునందు ఆకొగ్యము బాగుగా చెడినందున నేడు విడుదల యయినతోడనే నెహ్యూరిటీ యిచ్చి యుండిరి. ఇట్టి విపరీతపుశిక్షలు విధించుటను బట్టి జిల్లా యధికారులకు సీతానగరం మున్నగు గ్రామములందు దౌర్జన్యరహిత అసహాయోద్యమము బాగుగా నాటివని గోచరించుటచే వారికి ప్రీతికరమగు నిర్బంధవిధానమునే ప్రయోగించుచున్నారని తోచుచున్నది.

ఒక యూరపీయను యొక్క మృతక శేఖరము.

గవర్నమెంటు భవనపు తోటలకు వైరుతిమాలక కనిపించెను. గొంతుకలో పెద్దగాయము తగిలినది. మడిచేయిచేళ్ల మధ్య మంగలికత్తి యొకటి యుండెను. మృతుడు బ్రిటిషు ఇన్ఫులెంటు శిల్పిలు కంపెనీలో సహాయోద్యోగి నుండెను. ఇతను గత నవంబరు 1 తేదీన ఇండియాకు వచ్చెను. గృహ బాధలన ఆత్మహత్య తేజోనెసి తప్పుకున్నాడు.

వాతావరణ స్థితి

1922-వ సంవత్సరం జూలై నెల 11-వ మంజుల వార్త.

Table with 5 columns: Location, Temperature (Max/Min), Humidity, Wind Speed, and other weather-related data. Rows include various locations like Bangalore, Mysore, etc.

పర్వత ప్రాంతములు, హైదరాబాదు, దక్షిణము, నెల్రులు కడ్డాలకుమలందు మబ్బులు స్వల్పము. మిగిలిన ప్రదేశములందొక మాదిరిగ గలవు. పర్వతప్రాంతములు బొంబాయి, పశ్చిమతీరము దక్షిణములందు ఆర్ద్రత అధికము. నెల్రులును సాధారణము. మిగిలిన ప్రదేశములందు తగ్గెను. మెసూరు బొంబాయిలందు వేడి మి మామూలుగనుండెను. మిగిలిన ప్రదేశములందు హెచ్చెను. పశ్చిమతీరమున వర్షము కురియును. మిగిలిన ప్రదేశములం దచ్చటచ్చట వర్షములు గురియును. సి. చెంగల్వరాయ మొదలయియోక్ వాతావరణ క్షణములు.

సింధుదేశపు నాయకులు

సింధుదేశములో 12 గురు నాయకులను ఎన్నుకొనటకు పోటీ జరుగుచుండెను. పోటీ శనివారముతో ముగిసెను. ఇంతవరకు బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు సింధుదేశపు నియమములయందు ఉదాసీనతను వహించిరిని సింధుదేశీయులు అనుచున్నారు. ఆ యభిప్రాయమును పోగొట్టుటకు బొంబాయి ప్రభుత్వమువారికి కొత్త యుద్ధమునును బూనిననియు దాని కిది ప్రథమ ప్రయత్నమనియు నమ్ముచున్నారు. ఈ 12 గురు నాయకులు ఎవరు ఎన్నుకొనబడుదురో ప్రజలు ఆతరువాత తనినెట్టి జూచుచున్నారు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం॥ జూలై నెల 11-వ తేది

మంగళవారము

మితవాదుల నిరాశ

వలసరాజ్యములలోని భారతీయుల స్థితి నానా టికిని విషమ మగుచున్నది. కెనియా, నేటాలు, ఫిజీ మొదలగు దేశములన్నిటిలో, భారతీయులకు నిలువనిడ లేకున్నది. ఇంపీరియల్ సమావేశ తీర్మానఫలితముగ భారతీయులకు చేకూరిన స్థానము మిక్కిలయని స్పష్టమయ్యింది. ఈ సంగతి జాతీయవాదులకు చాలకాలము క్రిందటనే తెలియును. కాని, పైపై మెరుగులగని భ్రమలో మునిగిన మితవాదులు మాత్రము నిరాశ భూయిష్టులగుచున్నారు. వినోదరుటను ప్రభువుగారి ప్రసంగమును, చర్చిల్ మంత్రిగారి విశ్వాసద్రోహమును, మితవాదుల మనములను కలవర పెట్టుచున్నవి. జమ్నాదాసు ద్వారకదాసుగారివంటి తీవ్రమితవాది సయితము, తన ఆశాభంగమును వ్యక్త పరుచుచున్నాడు. ఇండియా కార్యదర్శికి అసమ్మతి తంతివార్తనంపుచు చర్చిల్ మంత్రిగారు కెనియా ప్రభుత్వపద్ధతి నంగీకరించుట, ఇండియా ప్రభుత్వమువారి వాగ్దానములకును, ఇంపీరియల్ సమావేశ తీర్మానమునకును విరుద్ధమనియు, ఈ తీర్మానమునకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించుటవలన హిందూ దేశ విశ్వాస మంతరించుననియు, ద్వారకదాసుగారు మందలించిరి. మంత్రములకు చింతకాయలు రాలునా యని, ఇట్టి అసమ్మతి తీర్మానములకు భయపడువా రెవరు? దక్షిణాఫ్రికాలో నిర్బంధపడుచున్న నిర్బంధ శాసనముల విషయమై జ్యోక్యము బుచ్చుకొనుటకు చర్చిల్ గారు నిరాకరించిరి. కారణమేమి? దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వముతో లేని పోని తగాదాలను పెట్టుకొనుటకు చర్చిల్ గారి కిష్టము లేదట. బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమునకు శిరోభూషణ మనందగు హిందూ దేశ స్థానమునకు తీరని యుపద్రవము వాటిల్లుచున్నపుడే, ఆఫ్రికా ప్రభుత్వమువారి చర్యలను బ్రిటీషు మంత్రి సహించుచున్నపుడు, ఇతర సమయములలో వీరు భారతీయులకు సహాయము జేసెదరని తలంపవలెగునా? జమ్నాదాసు ద్వారకదాసు ప్రభృతులు, మామూలు ఆందోళన పద్ధతుల నవలంబించుచున్నారు. ఇందువలన కాకితపు ఖర్చు తప్ప వేరులాభ ముండజాలదు. ఏది ఎటులున్నను మితవాదులకు నిజ సందర్భములు గోచరించుచున్నందులకు సంతసింపవచ్చును.

రా॥ బ॥ బి. వేంకటపతిరాజుగారు ఫిజీదీవుల రాయబారమున సభ్యులుగ వెడలి, మొన్నటిదినిము తిరిగి వచ్చిరి. మద్రాసు లిబరలు సంఘమువా రొసగిన ఆహ్వానపు సందర్భమున ముచ్చటించుచు, వేంకటపతిరాజుగారు ఫిజీదీవుల పరిస్థితులను వర్ణించి యుండిరి. భారతీయులు విదేశములకు కూలీలుగ వెడలియుండుటయే దోషమని, రాజుగారు సూచించిరి. కాని, ఇందుకు బాధ్యులు ఇండియా ప్రభుత్వమువారే. తెల్ల యజమానుల ప్రోద్బలమును పురస్కరించుకొని, ఇండియా ప్రభుత్వము వారు నేటాలు, ఫిజీ మొదలగు ప్రదేశములకు కూలీలుగ బోవుటకు ప్రోత్సాహ మొసగిరి. అక్కడి పరిస్థితులు స్వర్గతుల్యమువలె నుండునని వర్ణింపబడెను. ఫిజీదీవులకు వెడలిన భారతీయులు కట్టుబడించినందు అసత్యమని రాజుగారి తలంపు. అనేకులు

నిర్దులై, నీతిబాహ్యులై, శరీరదార్శ్యము కోల్పోయి, ఫిజీలో దిరుగుచున్నారు. అట్టి వారి స్థితి జూచిన రాతిగుండె యయినను కరుగకమాన దని రాజుగారు చెలిపిరి. ఇక డెంచరుపద్ధతి రద్దయినదని సంతసింప బనిలేదు. యజమాని నౌకరుల చట్టము క్రింద, భారతీయులు పనిచేయవలసి వచ్చుచున్నదట. దీనిని సహించ వీలులేదని, రాజుగారి యుద్దేశము. ఇందునుబట్టి ఇక డెంచరుపద్ధతి మరియొక రూపము దాల్చెనని గ్రహింపవచ్చును. హిందూ దేశస్థితి నిది బోలియున్నది. ప్రెస్సు ఆక్టర్ రద్దయినను, రాజద్రోహనేరము నాపాధించి పత్రికలను తీవ్ర నిర్బంధమునకు లోనుజేయుచున్నారు. క్రిమినల్ ప్రొసీజరు కోడ్లునందలి 144, 107, 108 క్లౌజులను ప్రయోగించి, వాగ్బంధన మొనరించుచున్నారు. సభలు జరుగకుండ జేయుచున్నారు. చట్టములు మారిన ప్రయోజన మేమి? పరిపాలన పద్ధతి మారనంతవరకు, జన్మస్వాతంత్ర్యముల నరికట్టుటకు ఎట్టి చట్టము నయినను ఉపయోగింప వీలగును.

ఫిజీదీవులకు వేంకటపతిరాజుగారి రాయబారము వెడలగానే హిందూ దేశపు కూలీలకు రోజుకూలీ దాదాపు సగమువరకు దగ్గించిరట. అరువదియైదు వేలమంది భారతీయులలో, పలువు రీకూలీకి బని చేయ నిరాకరించిరి. ఇటుల రేటును తగ్గించుట అన్యాయమని మందలించినను, యజమానులు తమ నిర్ణయమును మానుకొనలేదు. హిందూ దేశ రాయబారులయడ, ఫిజీ తెల్లవారలు జూపిన గౌరవమున కిదినిదర్శనము. భారతీయులను స్వదేశములకు బంపుటకయినను వారంగీకరించుటలేదు. భారతీయులకు సమానస్వాతంత్ర్యము నిచ్చుటకును, భూమి నిచ్చుట కేర్పాటు జేయుటకును, రాయబారులు కోరిరి గాని, ఫిజీ ప్రభుత్వమువారు ఏపనిజేయలేదు. కలోనియల్ ఆఫీసునకును, ఇండియా ఆఫీసునకును, ఫిజీ భారతీయులు కష్టములు తెలుపబడెనట. కాని లాభమేమి? ఇండియా ఆఫీసువారు నిస్సహాయులు. కలోనియల్ ఆఫీసువారియుద్దేశము తెల్పియో, చర్చిల్ మంత్రిగారి చర్య తెలుపకనే తెలుపుచున్నది. ఫిజీదీవులకు స్వయముగ వెడలవచ్చిన వేంకటపతి రాజుగారే అక్కడి నిస్సహాయస్థితిని వివరింపగ, వేరునిదర్శన మేమిగావలయును? శాస్త్రీగారు పనిలేనిచోట్లకుబోయి, ఎంతటియాశల బురికొల్పిన నేమిఫలము? ముఖ్యప్రదేశములలో భారతీయులు వర్ణనాతీతమగు బాధల ననుభవించుచున్నారు. వారియవస్థ రానురాను ఇంకను దుస్సహమగుచున్నది. ఇందుకు ప్రతిక్రియయేమి? అసమ్మతి తీర్మానములనంపుట? కాదని, అనుభవము గడించుచున్న రాజుగారు సూచించిరి. భారతీయులు ఆత్మగౌరవమును స్వార్థత్యాగమును కనుబట్టునంతవరకు, వారికి ముక్తి లేదని, రాజుగారు స్పష్టపరుచుచున్నారు. భైక్షుకపద్ధతులవలన ఆత్మగౌరవము పెంపొందనేరదు. త్యాగవిరహితమగు ప్రసంగములవలన, భారతీయులవాంఛ లీడేరవు. గాంధీ మహాత్ముని జీవితముచెలిపెడి పాఠమిదియే. గాంధీ మహాత్ముని త్యాగజీవితకథ రాజుగారు వెడలిన విదేశములన్ని టిలో మారుమ్రోగుచున్నదట. ఫిజీలో సయితము గాంధీమహాత్ముని నామమును కీర్తించుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముని గొప్పతనము దేనియందుగలదు? మహాత్ముడు ఆత్మగౌరవమును పూర్ణ త్యాగమును తనజీవితమునందు గనుబట్టి, వానినే సోదరదేశీయులకు బోధించెను. అంతియగాని, పరదేశములకు వెడలి, తమ మొరల నాలకింపుడని ప్రార్థించియుండలేదు.

మితవాదులు నేర్వదగిన పాఠ మిదియే. త్యాగ ధర్మమును వీరవలంబించి, ఆత్మగౌరవమును

నిలుపుకొనుచో, విదేశములందుండెడి భారతీయుల కష్టములు వానియంతట యవియే దొలగును. డి॥ బ॥ కేశవశిల్ప గారును ఆత్మగౌరవసంక్షణావశ్యకతను వ్యక్తీకరించిరి. విద్యాధికులగు భారతీయులు యూరపీయులకు దాసానుదాసులుగ బ్రవర్తించుట మానుకొనవలయుననిరి. ఇట్టి దాస్యప్రవర్తనము నడుగంటజేయుటకే మహాత్ము డింతకాలము నుండియు పాటుబడెను. భారతీయులు స్వదేశమునందు తమ గౌరవమును నిలుపుకొనునెడల, విదేశీయ భారతీయ సమస్య సులభముగ పరిష్కారమగునని పిల్లగారు ఖండితముగ చెలిపిరి. సభాధ్యక్షత వహించిన రా॥ బ॥ టి. రంగాచార్యులుగారు గూడ, ఇట్టి యుద్దేశమునే కనుబట్టుట శుభసూచకము. భారతీయులస్థితి మాతృభూమియందు చక్కపడినగాని, ఇతరదేశములలో వారిస్థితి చక్కబడదని, రంగాచార్యులుగారు స్థిరపరచిరి. స్వదేశమునందు మానవమాత్రులుగ పరిగణింపబడినగాని, భారతీయులు విదేశములందు గౌరవము పొందుట దుర్లభమని, ఆచార్యులవారి యుద్దేశము. ఇంతకాలమునకు మితవాదసోదరులు కొందరయినను, ఇంటగెల్పినగాని రచ్చగెల్పుటకు వీలుండ దను సత్యమును గ్రహించినందులకు సంతసింపవచ్చును. అందుచే నికమీద రాయబారములను బంపుటచేగాని, విన్నపముల గావించుటచేగాని, అసమ్మతి చెలుపుటచేగాని, అధినివేశ రాజ్యభారతీయుల స్థితి చక్కబడ దనుట తథ్యము. విదేశములలోని పరిస్థితులను స్వయముగ తిలకించివచ్చిన మితవాదనాయకులే ఇటుల చెలుపుచుండ, సందియమున కవకాశ మేమిగలదు? దేశము ముందుగ స్వరాజ్యము బడసినగాని, దేశీయుల కితరప్రదేశములలో గౌరవము గలుగదు. సత్వరముగ స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకే, మహాత్ముని యుపదేశానుసారముగ ప్రజలు పాటుబడుచున్నారు. మితవాదు లిప్పుడయినను, ప్రజల ప్రయత్నములలో పాల్గొందురా? త్యాగప్రతమును బూనుదురా? పరావలంబనమును మాని, ఆత్మగౌరవమును రక్షించుకొందురా? ఇటుల గావింపక, గాంధీ మహాత్ముని మాత్రము పోగడుచు, ప్రస్తుత సందిగ్ధ సమయమున వీరు చేతుల ముడుచుకొని కూర్చుండురేని దేశసౌభాగ్యమున కిసుమంతయు తోడ్పడనేరరు.

నిర్బంధ విధానము:

బెన్ స్పూరుగారి హితము

దండనమార్గమువలన, నిరాకరణోద్యమము నడగదొక్కవచ్చునని భావించువారికి, పార్లమెంటు సభ్యులగు బెన్ స్పూరుగారు కామన్సుభలో బ్రసంగించుచు చక్కనిహితమొసగిరి. వారి యుపన్యాసమును రేపటిదినము ప్రచురించెదము. విటరుటనుగారు ముచ్చటించుచు, నిర్బంధవిధానమువలన నిరాకరణోద్యమమున కడ్డుగలిగెననియు, మహాత్ముని పలుకుబడి క్షీణించెననియు, సూచించిరి. ఈ యభిప్రాయము నిస్సారమని, స్పూరుగారి తలంపు. దేశభక్తులగు ఇరువదియైదు వేలమందిని చెరసాలకంపి, దేశస్థితి చక్కబడెనని తెలుపుట విపరీతముగాదా? అట్టివారిని నిర్బంధించినంత మాత్రమున, స్వరాజ్యభావమును నిర్బంధింప వీలగునా? వీలులేదని స్పూరుగారు స్పష్టముగ ప్రతిపాదించుచున్నారు. స్పూరుగారు తెలిపినటుల, భావమును నిర్బంధించెడి చెరసాలగాని, దృఢసంకల్పమును చెదరగొట్టెడి అత్త్రముగాని, ఇంతవరకు నిర్మితముగాలేదు. జాతీయ భావప్రవాహమునకు తాత్కాలికనిరోధమును గల్పించుట సాధ్యమయినను, ఎప్పటికయి

నను కట్టతెగుననియు, జయిలుద్యారములు విడిపోవలసి వచ్చుననియు, స్వారుగారు స్పష్టముగ సూచించియుండిరి. పశుబలప్రయోగమువలన, ఐర్లెండులో వలెనే ఇండియాదేశమునందుగూడ శాంతి స్థాపితము గానేరదనియు, ఏదేశమునందును ఈవద్ధతి విజయము గాంచజాలదనియు, స్వారుగారు హెచ్చరించుటయేగాక, సహాయ నిరాకరణోద్యమమును ఓడించుట దుర్లభమని ఖండితముగ బలికియుండిరి. స్వారుగారిచ్చిన హితమును నిరంకుశాధికారప్రియులు గమనించుట ముఖ్యము. గాంధీ మహాత్ముని యందు ప్రజేచ్ఛ మూర్తీభవించియున్నది. అందుచే గాంధీని నిర్బంధించుటచే, ద్వేషభావము ప్రబలి, అనుకూలసమాధానమున కవకాశము తొలగుట దప్ప వేరులాభము గలుగజాలదని, స్వారుగారు నిస్సందేహముగ నుడువుచున్నారు. ప్రస్తుత సమస్యను పరిష్కరించుమార్గ మేమి? హిందూదేశము తన ఇంటిలో యజమానురాలుగ నుండ గోరుచున్నది. ఈకోర్కె సఫలము గానంతవరకు శాంతి ప్రబలుటకు వీలులేదని, స్వారుగారు సూచించుచున్నారు. కావున స్వరాజ్య సమస్యా పరిష్కారమే నిజ పరిష్కారసాధనము. ఇందుకు ముందుగ రాజకీయ నిర్బంధితుల నందరను వదలి, ప్రజాప్రతినిధి సమావేశమును కూర్చవలయునని, స్వారుగారు హితమొసగుచున్నారు. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో, స్వారుగారిహితము అధికారవర్గము వారికి రుచించుననుట కవకాశములేదు. దండనమార్గమునే వారు చేపట్టుచున్నారు. గాని, సమాధాన మార్గములవంకకు వారి దృష్టి ఇంకను మరలుటలేదు. ప్రభుత్వకార్యదర్శి మొదలు సామాన్యాధికారుల వరకు, ఒక్కొక్కరినే అవలంబించుచున్నారు. అశాంతికారణములను నివారించుటకు బదులు, అశాంతి చిహ్నములను రూపుమాప నెంచుటచే, పరిస్థితులు చక్కబడకయున్నవి. లేబరు పార్టీకి జెందిన స్వారుగారి బోలు విశాలహృదయులు కొందరు, ముందున్న యపాయమును సూచించుచున్నను, లేబరు పార్టీ వారు సయితము ఫలప్రదమగు చర్యల నవలంబించుటకు వెనుదీయుచున్నారు. వెంటనే ఆంగ్లదేశ దృక్పథమంతయు మారిపోవని యడల, హిందూదేశము బ్రతుకు గాని, బ్రతును హిందూదేశమునకు గాని దక్కదని, స్వారుగారు సూచించిన యపాయమును కనిపెట్టి స్వరాజ్యసమస్యను భారతీయేచ్ఛ ననుసరించి పరిష్కరించుటకు బూనుకొనువారు ఆంగ్లదేశమున లేరా?

అమెరికా స్త్రీలు

అమెరికాదేశస్త్రీలు కస్తూరిబాయి గాంధీగారికి పంపిన వర్తమానమును వేరొకచో ప్రచురించితిమి. గాంధీమహాత్ముని, వారితో బాటు 25 వేల మధి నిరాకరణవలంబులను నిర్బంధించి నందులకు అమెరికా స్త్రీలు బోస్టును నగరమునందు సమావేశమై అసమ్మతి చెలుపుచు తీర్మానించి, ఆ తీర్మానమును గాంధీమహాత్ముని సతికిచెలియజేసిరి. భారతీయులు స్వాతంత్ర్యసంపాదనముపట్లమాపుధైర్యమును, నిగ్రహమును, వీరెంతయు కొనియాడిరి. సహాయ నిరాకరణోద్యమము ప్రపంచ సానుభూతిని బడయుచున్నదనుట కిది యొక ప్రబల నిదర్శనము. నాగరక ప్రపంచదృష్టి హిందూదేశము వంకకు దిగియున్నది. మహాత్ముడు పదేసించిన అపూర్వత్యాగ సాధనము, పలువురిలో దీర్ఘాలోచనను పురికొల్పెను. ధర్మబద్ధమగు నిరాకరణోద్యమము విజయము బడయక మానదు. నిరాకరణోద్యమ విజయముతో బాటు లోకకళ్యాణము గూడ సిద్ధించుట కవకాశ మెంతయునను గలదు.

నిజసందర్భములు

గుంటూరులో పన్నునిరాకరణమును విరమించుటకు, నిర్బంధములే కారణమని డెయిలీ ఎక్స్ప్రెస్సుపత్రిక చెలుపుచున్నది. ఇట్టియభిప్రాయమునే అధికారులు తరుచుగ చెలుపుచుందురు. నిజసందర్భములు వేరుగనున్నవి. కాంగ్రెసు సంఘమువారు పన్నునిరాకరణమును విరమింపవలయునని తీర్మానింపగనే, ఆ తీర్మానమును శిరసానహించి, ప్రజలు వెంటనే మూడుకీస్తీలపయికమును ఒకమారుగ చెల్లించిరి. కాంగ్రెసుసంఘమువారెటుల తీర్మానించిన, వారటుల ననుచుకొనుటకు నిశ్చయించిరి. పన్నులను చెల్లించి, దేశము నిర్మాణకార్యక్రమము నవలంబించుటకు ఉద్యక్తురాలయిన పిమ్మట తీవ్రనిర్బంధము లారంభ మయ్యెను. అందుచే, పన్నునిరాకరణము నాపివైచుటకు, కాంగ్రెసుతీర్మానమే ముఖ్యకారణము. శాసనోల్లంఘనోద్దేశ మొగిపొయినపిమ్మటనే నిర్బంధములను విధించి, ప్రధాననాయకులను కార్యరంగమునుండి అధికారులు తొలగించిరి.

ఆంధ్ర సమాజము, కరువుపట్టి

మధురజిల్లాలోని కరువుపట్టి ఆంధ్రసమాజపు 1921-22 సంవత్సర నివేదికను వందనములతో నందుకొంటిమి. దక్షిణజిల్లాలలో చివరనున్నను, కరువుపట్టి ఆంధ్రులు తమ మాతృభాషవైనను, స్వసంఘమువైనను ఇంతయభిమానము గనుపరుచుట, విశేషమని ఎంచవలయును. ఈ సమాజము వారు ఒక భాండాగారమును, పాఠశాలను పోషించుచున్నారు. తెలుగులో సభలజరుపుచున్నారు. ఆంధ్రపత్రికల దెప్పించుచున్నారు. గత సాంవత్సరి కోత్నవసమయమున, దక్షిణజిల్లాల ఆంధ్రులగూర్చి యన్. పట్టాభిరామయ్యగారు చక్కని వ్యాసమును జదివిరి. మద్రాసు రాష్ట్రపు ఆంధ్రమంత్రులకీ సమాజమువారు స్వాగత మొనగిరి. ఈ సమాజము 1918 సంవత్సరమున స్థాపింపబడెను. ఇది దినదినాభివృద్ధిగాంచి, ఆంధ్రుల గౌరవము నతిశయింపజేయుగాక!

పాలెస్టీను మాండేటు

పాలెస్టీను మాండేటును గూర్చి అరబ్బులయభిప్రాయము నెఱుకపరుచుట కొక రాయబారము ఇంగ్లండునకు వెడలియుండెను. బ్రిటీషువారలకును, నానారాష్ట్రసంఘమునకును, అరబ్బులు మాండేటును నిరాకరించెదరని తెలియజేయుటకీ రాయబారులు నియోగింపబడిరి. అరబ్బులు మాండేటును నిరాకరించిన, పాలెస్టీనులో శాంతి గుదురుట దుర్లభమగును. లండను ప్రైముపత్రిక కొక లేఖను వ్రాయుచు, మెసపొటేమియాలోను పాలెస్టీనులోను మాండేటులను వసులుకొనవలయునని ఆరరు మూరుగారు హిత మొసగుచున్నారు. బ్రిటీషు మాండేటులను కొనసాగించుట దుస్సాధ్యమని స్పష్టమగుచుండ, ఈయవకాశమును దీసికొని యయినను బ్రిటీషు మంత్రులు కిలాఫాత్ సమస్యను మహమ్మదీయాభిప్రాయానుసారముగ పరిష్కరింపరాదా?

కీ॥ శే॥ రహిమత్ ఖానుగారు

సుప్రసిద్ధ సంగీతవిద్వాంసులును, సాధువుగ నులు నగు రహిమత్ ఖానుగారు విగతజీవులయిరని చెలిసికొనుట కెంతయు చింతించెదము. వీరిగాత్ర మాధుర్యమును, సాధనవిశేషమును, భక్తిరసప్రకటనమును, శ్రోతలను ఆనందమున నోలలాడించుచుండెను. వీరితో సాటియగువారు హిందూస్థాని విద్వాంసులలో నరుచుగ నుండిరి. మహమ్మదీయులయినను, వీరు హిందువులను ప్రేమించుచు వారితో కలసి మెలసి యుండెడివారు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును బందరులో స్థాపింపవలెనని బందరువారును, బెజవాడలో స్థాపింపవలయునని బెజవాడవారును గవర్నరుగారి కిచ్చిన అడ్రెసులలో సూచించిరి. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ విచారణసంఘమువారి రిపోర్టు అందినపిమ్మట, ప్రభుత్వమువారు విచారించి ప్రదేశమును నిర్ణయించెదరని, గవర్నరుగారు బదులుజెప్పిరి. విశ్వవిద్యాలయ సంఘపు రిపోర్టు ఎంతవరకు దయారయ్యెనో, వారేమని సూచించిరో ఇంతవరకు చెలియలేదు.

స్థానిక వార్తలు

మోటారుబస్సు ప్రమాదము:—మొన్న ఉదయము 10-30 గంటలకు రాయపేట జనరలు పీటవ్వు రోడ్డు మీద మోటారుబస్సు డిన్నా మోటారు సర్కిసు కంపెనీ వారిది ఒంటెదుబండితో డీకొనెను. బండినుండికిని బండికిని మంచి గాయములు తగిలెను. ఆ బండి మనిషి వెంటనే రాయపేట ఆసుపత్రికి తీసికొని పోబడినది.

చెన్నపురి ఆరోగ్యము:—జులై 8 వ తేదీతో అంత్యకుగు వారమునందు వేయింటికి 42.9 మంది చనిపోయిరి. గతవారములో 33.1 మంది చనిపోయిరి. కలరాయిద్దరికి తగులగా ఒకరు మృతికొందరి. 37 మంది స్పృహకమహిమగా 31మంది చనిపోయిరి. 55 మంది యితరజ్వరములతో చచ్చిపోయిరి. గతవత్సర మిడవారములో 29.6 మంది చనిపోయిరి.

భారతపారిశ్రామిక ప్రదర్శనము, కరాచీ:—1922 ఆక్టోబరు మాసమధ్యమున కరాచీలో భారతకళా, విరచన, పరిశ్రమల ప్రదర్శనము కరాచీ భారతపారిశ్రామిక వాణిజ్యాభివృద్ధిసంఘయజమాన్యమున జరుగును. వస్తువుల దయారు జేయువాడును, వర్తకులును త్వరలో తమప్రదర్శన వస్తువులను పంపుకొనవలయును. ఏమైన విషయములుబెలుగుకొనగోరువారు యీసంఘమునకు వ్రాసి దెలిసికొనవచ్చును.

ఇండియను రెడ్ క్రాసుసంఘము:—వెల్లింగుడను ప్రెస్బిటేరియములను యిండియను రెడ్ క్రాసు సంఘపు మద్రాసు శాఖ జూన్ మాసములో జేసిన యీక్రిందిపనిని ప్రచురింపుదని కోరిరి.

మద్రాసులో సి. ఆమర్ దానుభార్యా, పుత్రికలును నేలంరెడ్ క్రాసు సంఘపక్షమున యుం. ఆమెను సతీమణియు, కడలూరురెడ్ క్రాసుశాఖకుమన జి. టి. చినస్వామి సతీమణియు కూనూరురెడ్ క్రాసు శాఖకుమన డి. బెనీ సతీమణియు పనుల జేసిరి. తెల్లబుడిపోవారు, వెల్లింగుడునులోని బ్రిటీషుశాఖను హాస్పిటలకును, కూనూరు, కోయంబుత్తూరు మదనపల్లి మంగులూరు మద్రాసు శిశురక్షణాలయములకును మరకొన్ని వైద్యశాలలకును వలయు సామగ్రి కొనిపెట్టిరి.

ఫ్యాక్టరీ యనస్సెక్టర్:—గుంటూరు, విశాఖపట్నం గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరుజిల్లాలు ఉత్తరసర్కిలుగాను, ఆనంతపురం, బెల్లారి, కర్నూలు, కడప, చిత్తూరు, ఉత్తరాగ్రాడు, నేలం, దక్షిణాగ్రాడు, తంజావూరు జిల్లాలు తెలంగాణ సర్కిలుగాను, తిరువల్వేరి, రామనాద్, నుగూరు, తిరుచివాపల్లి, కోయంబుత్తూరు, నీలగిరి, కలహస్తి, దక్షిణకన్నడం జిల్లాలు దక్షిణ సర్కిలుగాను విభజింపబడి ఫ్యాక్టరీల యనస్సెక్టర్ల తమ యధికారమును జూపు సరిహద్దులు నిర్ణయింపబడినవి.

ఫ్యాక్టరీల ఫిపు యనస్సెక్టరు చెన్నరాజధాని యంతటి ప్రైవేట్ కారము గల్గియుండి, దానికితోడు చెంగల్పట్టు, నెల్లూరు జిల్లాలవై తినిభిగూడ జేయుచుందురు. (ప్రచురణసంఘము)

బి. సి. యన్. పరిక్షలు, జనవరి 1923:—ఇండియను సివిలుసర్కిసు పోటీపరీక్ష అలహాబాదు సెనెటునుండిరమున 1923 జనవరి 8 వ తేదీని ప్రారంభమై జరుగును. ఆపరీక్షకు నిర్ణయింపబడిన విద్యార్థులు ఆరోజుఉదయం 9-30 గంటలకు హాజరు కావలెను.

2. ఈ పరీక్షకు యంతమంది విద్యార్థులను తీసుకొనునది యిటీవలన ప్రకటింపబడును.

3. 1922 ఆగస్టు 15 వ తేదీనాటికి ఫారముమీద దరఖాస్తు, గవర్న మెంటు ఫిపుసెక్టరుకి చేరనిదే వారి విషయమై విచారింపబడదు. పోస్టాఫీసులో ఆలస్యమైన దని చెప్పుటతో పోస్టింగు సర్టిఫికేటులేనిదే వలనపడదు.

4. దరఖాస్తు ఫారములు మద్రాసులో యెగ్జ్యూరు విక్టోరియా భవనమునందలి పబ్లి సీటీకఫీసుకు వ్రాసినబాంధవచ్చును.

5. ఇండులకు వలయుచట్టములన్నియు ఫార్మునెంటుజార్జి గెటెలు జులై 11వ తేదీని ప్రకటింపబడును. (ప్రభుత్వపక్షము)

గవర్నరుగారి పర్యటనము

బెజవాడ-మచిలీపట్నము

గవర్నరుగారి ఉపన్యాసములు

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము

రాజధాని గ్రామాధికారులకు పతకములు పంచిపెట్టుట

బెజవాడ

గుంటూరు నుండి బయలుదేరి స్పెషలు బండిలో విలింగుపేట ప్రభుత్వమునకు స్పెషలు బండిలో 9 వ తేది ఉదయం 6 గంటలకు బెజవాడ చేరి. ప్రభుత్వ కలెక్టరు టైలరుగారు పోలీసునూపరింబెండ్లకు గావ్యవహారము గవర్నరుగారికి స్వాగతమొసగిరి. గవర్నరుగారు పోలీసుమార్గ మంతయు చక్కగ నలుకరింపబడియుండెను. బెజవాడలో ప్రజలు గవర్నరుగారి రాక సందర్భమున ఎట్టి ఉత్సాహము కనపరచలేదు. కృష్ణానదికి పద్మనాదము కొంతగలపు చేరియుండెను. మ్యాసియము వద్ద, వీధులలో జనులు గుంపుకూడియుండలేదు. పురమునందెట్టి నూతి కోస్తానూ కనపడలేదు. ఎవరినైనా వారు చూచుకొనుచుండిరి.

బెజవాడ మునిసిపల సంఘమువారివారు అధ్యక్షులుగా డి. వి. హనుమంతరావుగారు స్వాగతప్రత్యేకమున చదివినవచ్చింది. గవర్నరుగారి కిందివిధమున ప్రత్యుత్తర మొసగిరి.

గవర్నరుగారి ప్రత్యుత్తరము

విలింగుపేట ప్రభుత్వమునకు నామము మిగిలిన స్వాగతమునకు వందనము లర్పించుచున్నాను. చారిత్రాత్మకమగు యీ నగరమునకు వచ్చుటకు మాకు అధికమగు సంతోషము కలిగినది. ఇంకను కొంతకాల మీ ప్రదేశములందు గడపుటకు మీలేదని వింటియున్నాను.

వ్యాపార విషయములు.

ఈనగరము గొప్పవర్తకమునకు ప్రసిద్ధిచెంది యున్నది. వ్యాపారాభివృద్ధికి అనవరతము భౌతిక సౌకర్యములు వెల్లగులు. ప్రభుత్వమువారు మాకు యానగరాభివృద్ధిపట్ల తగు ప్రోత్సాహమును చేయుచున్నారని అభినందనలు తెలియజేయుచున్నాను. అభివృద్ధికి మంత్రులుగా నాత సభ్యులను నెలకొల్పి ప్రయత్నించుచున్నారు. వారి నగరమును పురుషతేది. ప్రభుత్వమువారికి మనకు నేత యంత్రులను నీమంటు యంత్రులను స్థాపించి ప్రయత్నించుచున్నాను. ఇచ్చట బెజవాడ స్పెషింగు వీధిమీదులకు అనువేరట ఒకవాయిదా పట్టుకొని నెలకొల్పబడినది. కంపెనీవారు 15 ఎకరముల భూమిని కొనియున్నారనియు తెలియుచున్నది. ఈ ప్రదేశములందు చేతిగిన్నెములు అధికముగ నున్నవి. నూలుతేత కని సంతృప్తిగా ఉపయోగించుటకు తేదని తెలియుచున్నది. ఈ ప్రాంతములందు స్థాపించుటకు యీ ఇబ్బంది కొలగి పోవునని నమ్ముచున్నాను.

బెజవాడలో సీమంటు ఫ్యాక్టరీ నొకటి స్థాపించు విషయమై ప్రభుత్వమువారిలో చింతించుచున్నారు. మంచి సీమంటు తయారుచేయుటకు కావలసిన వస్తువులు యా ప్రదేశములందు సమృద్ధిగా దొరకు నని మాకు తెలియును. బెజవాడలో యిట్టి యంత్రాలను మొకటి స్థాపించుటకు మిగుల లాభకరముగ నుండును. ఇట్టియంత్రాలను స్థాపించుటయందు ఇతరులకు ఉత్సాహము కూడ వుట్టును. శీఘ్రకాలములోనే యీ నూతన యంత్రాలను స్థాపించ బడగలవని నమ్ముచున్నాను. ఈ నగరపు వ్యాపారాభివృద్ధి కొరకు ప్రభుత్వమువారు ఎట్లు శ్రద్ధవహించుచున్నారో మీకు తెలియగలదులకై యీ వివరములను చెప్పుచున్నాను.

నగరాభివృద్ధి

ద్రెయినేజీస్కీము విషయమై మీరు స్వాగత ప్రత్యేకమునందు ప్రస్తావించారు. అధికపరిశీతులు చక్కగ తేనందున యాభివృద్ధిమున సంతృప్తిగా కొనసాగించుట కొంతకాలము వరకు ఆత్మకల చేయబడిన దని తెలియుచున్నది. ఈలోపుక ఏమో కొన్ని మార్పులు జరుగవలయు విషయమై కాని ఇంజనీరుగారు ఆలోచించుచున్నారు.

బెజవాడనగరమునందు గృహకలకులు చక్కగ లేవు. నగరము అభివృద్ధి పరచుట అనవరతము. నగరాభివృద్ధికి అనుకూలమగు పరిస్థితులుకూడ నున్నవి. నగరాభివృద్ధికి మీ అధ్యక్షులు స్పెషింగులను తయారు చేయుచున్నారని నమ్ముచున్నాను. ఈ స్పెషింగులు కాకితముల వరకే ఎక్కెనుగాని ఇంకను కియారూపము చాల్యలేదు. టవును ప్లానింగు డ్రైవ్వుగారు శీఘ్రకాలములో యీనగరమునకు వచ్చెదరు. కావున టవును ప్లానింగు ఆప్తును అనుసరించి, నగరాభివృద్ధికి తగుశ్రద్ధ వహించి, డ్రైవ్వుగారికి వివరములను తెలిపవలయునని కోరుచున్నాను. డ్రైవ్వుగారి సలహాలను అనుసరించి ప్రయత్నించుచు ఉత్తరవులను ప్రకటించెదరు.

విద్యా విషయములు

ఇచ్చటనున్న మిషను ఉన్నతపాఠశాలను మునిసిపల సంఘమువారు స్వాధీనపరచుకొని ప్రభుత్వసహాయముతో పోషించుచుండుట సంతోషకరమగు విషయము. విశ్వవిద్యుతో కలుకూగుచున్న ఇట్టిగొప్ప నగరమున కనినము రెండుపాఠశాలలైనను నుండుట అనవరతముగా.

ఇచ్చట పాఠశాల కొక ఉన్నతపాఠశాలను స్థాపించవలయునని మీరు కోరుచున్నారు. ఈవిషయమున మునిసిపల సంఘమున ప్రభుత్వమున కొంతజిజ్ఞాస, విమర్శ ప్రభుత్వసహాయము కోరుట ఉచితముగ నుండును. ఉత్తరసర్కారులలో పాఠశాలకు మాడు మాధ్యమికపాఠశాల లున్నవి. యీనగరమున ఇట్టి పాఠశాల యొకటైనను లేదని తెలియుచున్నది.

భాషాప్రయుక్తరాష్ట్ర విభజనము

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము

భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రవిభజనము గురించి మీరు స్వాగతప్రత్యేకమునందు ప్రస్తావించారు. భాషాప్రయుక్తరాష్ట్ర పునర్విభజనవిధానము అనులనకు వచ్చినపుడు బెజవాడ కంటి గొప్పపట్టణపు అర్హతలు చక్కగ గమనింపవలసిన మీరు నమ్మకచ్చును. ప్రాక్రెటివ్విద్యాలయము స్థాపించబడునపుడు మాడ యీ నగరపు హక్కులను తృప్తికరించుటకు వలెండును. విశ్వవిద్యాలయము విషయమై ఆలోచించి నలహించుటకు ప్రత్యేకసంఘముకంటి ఏర్పడుటయేయి. వారి నిశ్చయము ప్రకటించబడునపుడు ప్రభుత్వమువారి విషయమై ఎట్టివాదానము చేయుటకును వలెండును.

మీరు మాత్రమును కోరుచు ప్రకటించిన రాజధాని విశ్వవిద్యాలయము వందనములు తిరుగ నర్పించుచు విరమించుచున్నాను.

కృష్ణా ఆనకట్ట

మ్యాసియమునందు గవర్నరుగారికి మునిపలసంఘసభ్యులు స్వాగతప్రత్యేకము సమర్పించిరి. ఇచ్చట సభ్యులుగొక వీరింగుడను ప్రభుత్వములకు కృష్ణాఆనకట్ట, పి. డబ్ల్యు. డి. కళ్యాణగారము చూచిరి. అచటనుండి లాల్పాటరువర్సానకు వెళ్లిరి.

సందర్శనములు

మధ్యాహ్నము 11 గంటలకు యాక్రింద పేర్కొనబడినవారల గవర్నరుగారి సందర్శించిరి. డి. వి. హనుమంతరావు డి. బి. యం. రామచంద్రరావు, రా. సా. సి. కొశంబరెడ్డి. బి. వెంకటరమణయ్యగారు, రా. బి. కె. గోపాలకృష్ణయ్యగారు.

విలింగుపేట ప్రభుత్వ

విలింగుపేటప్రభుత్వము ఆంధ్రము మునిసిపల వైద్యకాల, అట్రిస్టస్సు పాలికాపాఠశాల, మునిసిపల డ్రామాలు నకు వెళ్లి చూచిరి. మునిసిపల డ్రామాలునందు హనుమంతరావుగారు ప్రభుత్వమునకు స్వాగతమొసగిరి. విద్యార్థులు పాటలుపద్యములుపాడిరి. ప్రధానాధ్యాయులగు అంబివిగాత రాజధాని

ప్రకటించుచు ప్రభుత్వమునకు స్వాగతము ముసవ్వనిం. విలింగుపేటప్రభుత్వమునకు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి.

9 వ తేది పాముంకాలము గవర్నరుగారు సిబ్బందితో బెజవాడ నుండి మచిలీపట్నమునకు వెళ్లిరి.

మచిలీ పట్నము

10 వ తేది ఉదయము పురమందిరిమున మునిసిపల సంఘమువారు, జిల్లాకోర్టువారు గవర్నరుగారికి స్వాగతప్రత్యేకము మొసగిరి మునిసిపల సంఘమువారి స్వాగత ప్రత్యేకమును జగన్నాథ రావు వాయుడుగారు, జిల్లాకోర్టు వారి స్వాగత ప్రత్యేకమును శావుబాదరు డి. బాలాజీ రావు వాయుడుగారు చదివిరి. గవర్నరుగారి కింది విషయన ప్రత్యుత్తర మొసగిరి.

గవర్నరుగారి ప్రత్యుత్తరము

మిస్ట్రాల్మునకు వందనములు. ఈ ప్రదేశములందు పర్యటనము సలహాలయినది చాలాకాలమునుండి ఆభిలాషతో నుండిని. ఇచ్చటికి వచ్చుట వల్లను మిమ్ములను సందర్శించుట వల్లను మాకు అధికమగు సంతోషము కలిగినది.

నగర చరిత్ర

ప్రభుత్వమున బ్రిటిషువారికి యీదేశమున సంబంధమున్న నగరములలో యీ నగర మొకటి. చారిత్రాత్మకమగు యీజిల్లామందు జరిగిన గొప్పపనులకు సగర్వముతో జ్ఞాపకమునకు తెచ్చుకొనుచున్నాను. వెనుకటి చరిత్రను మీరెన్నటికినీ మరువరని నమ్ముచున్నాను. బ్రిటిషుప్రభుత్వముతో మనకు సంబంధమున్నదని మీరు గర్వాత్మకముగ గలవారై యుండునని నేను నిజముగ నమ్ముచున్నాను. నేను సిబ్బటినియు కృష్ణానది కట్టును చూచితిని. ఈగొప్పనిర్మాణము బ్రిటిషు సంబంధము వల్ల భారతదేశమునకు గలిగిన గొప్పలాభములలో నొకటియని మీరు గ్రహించగలరు. ఈజిల్లా అభివృద్ధి ప్రభుత్వమువారు పాటుపడి నందులకు మీరు స్వాగతిపలికింపవలయును కృతజ్ఞత ప్రకటించుచున్నాను. ఈ కృతజ్ఞత క్రమక్రమముగ జీవీంపక యుండునని నమ్ముచున్నాను.

కే వు

మీరు మచిలీపట్నము కేవలమిది ప్రస్తావించియున్నారు. కేవలము అభివృద్ధిపరచుచున్న మీరు కొన్ని నలహాలు ఇచ్చివారు. కాస్త్రు వైపువైపు గలవారే యీ విషయముల గురించి సరియగు అభిప్రాయము లిచ్చుటకు సమర్థులు. మీరు ఒక క్రొత్తపాఠశాల చెప్పివారు. ప్రస్తుతియున్న కాటవను సరిచేసి కృష్ణానదికిటి దానిని వింపవలయునని మీరు చెప్పుచున్నారు. ఈ విషయమై కొంతకాలముకిందట మీలో కొందరు ప్రముఖులు కొన్ని సలహాకరములు వెనుక గవర్నరుగ నున్నవరే ఆర్థిక లాల్పాటరుని సందర్శించి యుండిరి.

అనేకకారణములచేయు పని జరుపుటకు వలెండునని ఎల్లరు అంగీకరించిరి. కేవల అభివృద్ధిపరచి వ్యాపారము వృద్ధిచేయవలయునని మీరుకోరుట బాగుగ నేయున్నది. కాని ఈ ప్రయత్నములు లాభకరముగ నుండవలయు ఖర్చుపెట్టు ధనమునకు తగుఆదాయము తిరుగ కలుగుట అసంభవమనియు నిపులు అభిప్రాయపడుచున్నారు. లైటు హౌసునకై వార్షిక కట్టబడు యమై ప్రభుత్వమువారి కావలించుచున్నాను.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

నూతన విశ్వవిద్యాలయము యీనగరమున స్థాపించబడవలయునని మీరుకోరుచున్నారు. సుమారు చచ్చినపుడు మీ హక్కులు చక్కగ పరిశీలించ బడును. విశ్వవిద్యాలయ స్థాపనమునకు పాఠశాలల సహాయము అనవరతము, కేవలము ప్రభుత్వమువారి విశ్వవిద్యాలయమున స్థాపించబాలరు. ఇచ్చట ధనసహాయము చేయుటకు అనేకులు సంసిద్ధులై యున్నారని తెలిసికొనుటకు సంతోషించుచున్నాను. అయినను ప్రత్యేకముగ నియమించబడిన సంఘమువారి నిశ్చయము తయారుఅగునంతవరకు ఏమిచెప్పటకును వలెండును.

సంస్కరణములు

సంస్కరణములు జయప్రదముగ కొనసాగించుటకు నేను చేయుచున్న ప్రయత్నములను మీరు గమనించినందులకు వందనము లర్పించుచున్నాను. బౌద్ధతాత్వప్రభుత్వము మీకు కలుగ గలదులకై నేను శాక్తికొలది సహాయపడుచుండెదను. నేను ఇచ్చట ఇంకను కొంతకాలమునుండి అధికారిగ నుండెదను. ఎచ్చటనున్నను, సంవత్సరములు గడపి యీదేశపు అభివృద్ధిపట్ల ఉత్సాహముసానుభూతి ప్రకటించుచునే యుండెను. మీస్వాగతమునకు వందనములు. ఈపేటికలకు వందనములు. ఈపేటికల వల్ల యీసంతోషకరమగు పర్యటనమును జ్ఞాపకమునకు వచ్చుచుండును. (హర్షశ్రిణులు)

సందర్శనములు

మిమ్ములకు ఆక్రింద పేర్కొనబడినవారు గవర్నరుగారి సందర్శించిరి:— జగన్నాథరావు, కేశవరావు, అమోహరావు.

ఈ తరగతులకు వీరియకు బహిరంగము, రాజకీయ, కాలాచారపు వారము, రెవరెండు వారము, ఈ వారము భాగముగాను.

విందు

మధ్యాహ్నము పుష్కరములు కలెక్టరు బంగళాలో గవర్నరుగారికి విలింగుడను ప్రభుత్వవైద్యులకు సర్కిలారికా పాఠశాల, కుటుంబింటు ఫాక్టరీ మున్నగు ప్రతిష్ఠాపనముల చూచి.

1. టైలరు గారు (సి. వి. ఇ.) 2. గోపాల కృష్ణయ్య, వామనరావు గారు (రావుబాదరు) 3. కొండశెట్టి, రామ చంద్రయ్యగారు (రావుబాదరు) 4. డి. బి. రామచంద్ర రావు పంతులుగారు (కొంపరెడ్డి బంగారుపతకము)

రాజభక్తి గల గ్రామోద్యోగ గౌరవించుట

అసహాయోద్యమము వ్యాపింపకుండు నట్లు పనిచేసిన గ్రామోద్యోగులకు బంగారుపతకములను బహుమానముగా ఇయ్యవలయునని గోరుచు కలెక్టరుగారికి రిట్లు చెప్పిరి:—12 మాసముల క్రిందట యీ ప్రాంతములందు అసహాయోద్యమము ప్రబలి యుండెను. గ్రామాధికారుల రాజభక్తిని పోగొట్టవలయు నని కొందరు ప్రయత్నించెను. రివిన్యూకా, పరిపాలనము గ్రామ పరిపాలనముపై ఆధారపడియున్నది. గ్రామోద్యోగులకుకట్టిగ చేరి రాజీనామాలు పంపిన పరిపాలనము కొనసాగుట ముగియవలెనని అసహాయవాదులకులచిరి. ఈ అసహాయలో దౌర్జన్యము, భయపెట్టుట సాంఘికబహిష్కారము మున్నగునవి అసహాయవాదులకు సాధనములుగ నుండెను. ఇట్టిపరిస్థితులలో దాదాపు నూరు మంది గ్రామాధికారులు రాజీనామా ఇచ్చుటయొక్క అక్కర్త కరమగు విషయములేదు. ఈ విధమున విశ్వాసములేక ప్రవర్తించిన వారికి తగుశిక్షలు విధింపబడిన తెలివితేక ప్రవర్తించినందులకు వారిపుడు చింతిల్లు చున్నారు.

అట్టి సందర్భ సమయములందు సంపూర్ణ రాజభక్తితో ప్రకటన సలిపి యున్న కృషి సలిపిన గ్రామాధికారులను ప్రభుత్వము నారు గౌరవించ తీర్మానించిరి. 40 మందికి వెండిపతకములు, వెండిపాన్లు చేతికట్టెలు గవర్నరుగారు పంచివెట్టెదరు. కాటమనేని వెంకట రంగయ్య, మహమ్మదు టుర్రాబు అలీసాహెబు, వీరపనేని బసవయ్యగారు ప్రత్యేక ప్రకటన పాత్రులు. వీరికి బంగారు పతకములను గవర్నరుగారు ఇచ్చెదరు. కలెక్టరు దర్బారులకు వచ్చుటకు వీరికి అధికార మియ్యబడినది.

పిమ్మట గవర్నరుగారు పతకములను చేతికట్టెలను పంచివెట్టిరి.

వేటపాలెము

10 వ తేదీ రాత్రి విలింగుడను ప్రభుదంపతులు సిబ్బందితో వేటపాలెమునకు ప్రయాణమైరి. 11 వ తేదీఉదయం వేటపాలెము చేరిరి. వేటపాలెములో బండ్రాపయ్య కెట్టిగారిచే స్థాపింపబడిన మాధ్యమిక పాఠశాల కంఠం స్థాపనమహోత్సవము జరిగెను. బండ్రాపయ్య కెట్టిగారి క్రింది స్వాగతప్రమున చదివి గవర్నరుగారికి సమర్పించిరి.

స్వాగతప్రము

వేటపాలెమునందలి దేవాంగసంఘమువారి కతుమున నేను మీకు (విలింగుడను ప్రభుదంపతులు) స్వాగత మొసగుచున్నాను. మీరిచ్చటకు వచ్చుట కంగీకరించినందులకు కృతజ్ఞులై యున్నాను. ఈ ప్రదేశములందు దాదాపు 15 వేలమంది దేవాంగులున్నారు. వస్త్రముల నేయుట మాజీరవాధారము. ఈజ్జ ఇండియాకంపెనీ వారికాలమున ఈదేశమునందు తయారుకాబడుట విరోధాభిప్రాయమునందు కూడపడిదిగాంచియుండును. యధాశయములు అభివృద్ధి చెందుటచే యీ నేతపరిశ్రమ క్రమముగ జీవించెను.

ఇదికాక మాసంఘమునందు విద్యచక్కగ వ్యాపింపనమన యీసంఘము అభివృద్ధి చెందలేదు. మా అభివృద్ధికి విద్యావ్యాప్తి ఎంతయుభయమేమిపుడు తెలిసికొంటిమి. ఈ సందర్భమున మీము గావించుప్రయత్నముల పట్ల ప్రభుత్వమువారు సహాయము పడుచుండెదరని నమ్ముచున్నాము. వ్యవసాయము కూడనందు ప్రదేశంపతలచినాము. నిన్ను జాతులకువలెనే మాకు కూడ కొంతకేలల నియ్యవలయునని ప్రభుత్వమువారిని మీ ద్వారాకోరుచున్నాము.

మా సంఘము సంపూర్ణముగ రాజభక్తితో విరాజిల్లుచున్నది. చెన్నపురిరాష్ట్రములో అసహాయోద్యమము గుంటూరులో ప్రబలిన విధమున మరియే ఇతరజిల్లాలోను ప్రబలియుండలేదు. అసహాయోద్యమమును ప్రతిఘటించుటకై వేటపాలెము

విదేశ వార్తలు

విప్లవ విప్లవము

విప్లవ కారుల ప్రధానస్థానము పట్టుకొనబడుట లండను, జులై 9:— విప్లవకారుల ప్రధానస్థాన మగు బ్రెస్లింగ్సు తాత్కాలిక ప్రభుత్వ పటాలములచే పట్టుకొనబడినది. విప్లవకారుల వెనుకభాగమునందలి అంగరక్షకులలో నరువదిమంది ఖయదీలుగ బట్టుకొనబడిరి.

బ్రెస్లింగ్సును పట్టుకొనటను గురించి డబ్లినునందు తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారు ఒక ప్రకటనను గావించిరి. డబ్లినునందు పరాజయమునందైన తరువాత బ్రెస్లింగ్సును విప్లవకారులకు బలవంత మగు కేంద్రకార్యాలయముగా నున్నది. వారెవ్వరునుండియే తమ సైనికుల నడపించుచుండిరి. ఇచ్చట చేయించుకొంటే సభి కముగ విప్లవకారులు నిర్బంధింపబడిరి. వీరిలో ఎ. మాక్స్ వెల్లు, జె. గోబిందు అను నిరువురు నాయకులుగూడ గలరు. మందు గుండు సామానును ఆయుధములుగూడ పట్టుకొనబడినవి మిగిలిన విప్లవకారులు ఆగ్నేయముగా విక్టోరియాలోనికి పారి పోయిరి. దాదాపు పది మే ను, ఇరువది మైళ్ల పొడుగు గల రంగమున నలవైపులను విప్లవకారుల చుట్టుముట్టుటకు ప్రభుత్వపటాలములు ప్రారంభించి జయపథముగ నెరవేర్చెను. ప్రభుత్వపటాలములలో చాలవరకు ఇతరరంగముల నందువలె మరి ఇతరవోట్ల డబ్లి ప్రయత్నములు గావించబడలేదు.

మి. ప్రభుత్వమునకును, మీకును విశ్వాసపాత్రు డగు సర్ త్యాగ రాయకెట్టిగారు మా సంఘమునకు ప్రధానపురుషులైయుండ పరిస్థితులు నేరువిధముగ నుండుటకు వీలందునా?

మీరు ఇచ్చటికి వచ్చి నా స్వాగతము నంగీకరించినందు లకు వందనము లర్పించుచున్నాను. ఇట్టి గౌరవమునకు నేను అర్హుడుగాను. ఈ ప్రాథమిక పాఠశాల కంఠం స్థాపన మహోత్సవము జరుపవలయునని నేను మిమ్ములను కోరి మీకాలము వృధాపరచినందులకు తమింప ప్రార్థించుచున్నాను. ఈ పాఠశాల అభివృద్ధిగాంచి తీర్పుకాలములో ఉన్నత పాఠశాలగ మారు నని నమ్ముచున్నాను. భగవంతుడు మీకు ఆయురారోగ్య విశ్వోము లిచ్చుగాత.

ఇట్లు మీ విధేయుడు బండ్రాపయ్య కెట్టి

గవర్నరుగారు రేపు (బుధవారము) ఉదయం చెన్నపురి చేరెదరు.

కెల్లింగ్సు గారు, వారిసతీషణియు సాయంకాలము నాలుగుంటలకు బ్రెజవాడనుండి సరాసరి స్పెషల్ ట్రైయన్ లో బందరుకు వచ్చిరి. రైల్వే ఆవరణలన్నియు, పోలీసువారి యాధీనముక్రింద నుండెను. గవర్నరుగారిని చూచుటకై, ఏరెండు మందలమందో వెళ్లిరి. రైలు స్టేషన్ దగ్గరనుండి మోటారుబండిలో యొక సరాసరి బండ్రాపయ్య చూచుటకు వెళ్లిరి. అక్కడ నుండి, ప్రియలించివిద సముద్రములో అయిదుమైళ్లవరకు వెళ్లి రాత్రి గంటలయ్యేసరికి వారిస్థానమునకు వరకు తిరిగి చేరిరి. ఉదయము కి గంటలకు, గవర్నరుగారు వారి సతీషణియు మోటారుబండివిద పురమందిరమునకు వచ్చిరి. దారిపొడుగు నకు, జహాబేమంది లేరు. అక్కడ పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడైనటువంటి కేలం జగన్నాథరావు వాయుడుగారున్నా. జిల్లా బోర్డు (వెసి డింటుగారెన తిక్కిని బాలాచీరావు వాయుడు గారును సన్మానకరముల చదివిరి. ఉభయయును కూడా, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును, బందరులో స్థాపింపవలయుననియు, బందరు తిరిగి రేపుస్థానముగా చేయవలసిందిగా కోరిరి వీరికి గవర్నరుగారు సంతోష ప్రత్యుత్తరములు ప్రతివారి కాభాగముగ లిఖించి పంపెను. విశ్వవిద్యాలయవిషయమై అది డబ్బుతో గూడిన పనియనియు భవంతులు రాజులు మొదలైనవారు డబ్బుచేయి యెడల ఆలోచించెదమని గవర్నరుగారు నడివిరి. బందరు తిరేపు పట్టణము చేసేవిషయములో, రాజడికన్న ఖర్చు ఎక్కువగుననియు, అందుల తిరిగి రేపు పట్టణము చేయడమగుభవమని వాడుచిరి. నైజాము వారనేకసంకల్పమునుండి బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారిని బందరుతోటకు వారికియ్యలసి నదిగా కోరుచునే యుండిరిగా? బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి బందరు రేపుపట్టణముగా చేసే విషయములో స్పృహయైన ప్రమాదయని తోచినప్పుడు నైజాము ప్రభుత్వమువారు బాగు చేసికొంటా మన్నుత్తుకు వారికెందుకు ఇవ్వగూడదు?

గార్హపాట్

మా పురపాలకసంఘమువారు, గవర్నరుగారికిని వారితో చేపేసినవారికిన్ని, కలెక్టరుగారి బంగళాలో విందుచేరి. ఆవిందుకు, కొంతమందికి ఆహ్వానపత్రములను పంపి కొంతమందికి పంపకపోవడము చాలా ఆశ్చర్యముగానన్నది.

నుండి నూతనముగ నచ్చటికివచ్చెను. పటాలములలో చాలమందికి గాయములు తగిలెను, చాలమంది మరణించిరి. కమాండంటు డిప్యూటీ గారును మరణించెదరు నలంటియర్లు మాతులైరి అని ఆ ప్రకటనయందు వెలుపబడినది.

ఇతర ప్రదేశములందు పోరాటములు

ఈవారాంత్యమున డబ్లినునందు కాంతముగ నుండెను. కాని ఇతరజిల్లాలయందు తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారు గొప్ప గొప్ప సైనిక ప్రయత్నముల నొనర్చుచుండిరి. ప్రభుత్వపటాలములు చాలప్రదేశములను వశపరుచుకొనిరి; అందు ముఖ్యముగా వెట్స్ ఫర్లు కాంటోనును 50 విప్లవకారులు పట్టుకొనబడిరి.

ఫెర్మునందలి తిపాలాఆక్సీనును వశపరుచుకొనియున్న ముప్పదిమంది విప్లవకారులు కొంతవరకు పోరునల్పి తరువాతి లాంగిపోయిరి. వారిలో స్లూరుకు గాయములు తగిలెను. ఎన్ హిస్ కర్సీని తాత్కాలిక ప్రభుత్వపటాలములు వశపరుచుకొనెను. డోనెగ్, లవురు, రైట్రిము, గాస్కో, మన్, క్లీన్సు కాంటో, వెట్టుమాతులందు తాత్కాలిక ప్రభుత్వ పటాలములు విజయవందెను. కార్మన్ గరమందు పరిస్థితులు కాంతిప్రదముగ నే యుండెను.

స్కిగు హాపుసు పోరాటము

లండను డెర్రి సమీపమున డోనెగ్ లునందు స్కిగు హాపుసునందు అరునదిమంప విప్లవకారులు ప్రభుత్వపటాలముల నెదిరించి ఆరుగంటలసేపు పోరాడిరి భవనమును శిథిలమొనర్చి అందలి సామానును నాశమొనర్చివరకువారలొంగి పోయిరి. విప్లవ కారుల వాయుకునికి మౌత్ర మొకగాయము తగిలెను.

కుగ్నానుండి బయలుదేరిన తాత్కాలిక ప్రభుత్వ పటాలములు ఛెర్బ్యు కాంటోనులో 47 రు విప్లవకారులను, చాలనాయకులను మందుగుండు సామానులను పట్టుకొనెను.

ఫోరూకోర్టులు, నెక్సెల్లీ వీధులయందు పోరాటమునందు ప్రభుత్వపటాలములలో 12 గురు మాతులైరి. 122 గురికి గాయములు తగిలెను.

విప్లవనాయకులందరు నిర్బంధింపబడుట

బర్లందునందు దక్షిణ పశ్చిమభాగములనుండి వచ్చు వార్తలవలన, పరిస్థితులు చాలవరకు తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారి యధీనమునకు వచ్చెనని తెలియుచున్నది. ఈ వారాంత్యమున వేనకు వేలు విప్లవకారుల చెట్టుజేయబడిరి. డివెలరాదప్ప మిగిలిన విప్లవనాయకు లందరును నిర్బంధింపబడిరి. డివెలరాగా రెచ్చట నున్నది తెలియుట లేదు.

డివెలరా యెచ్చటండెను?

డివెలరాగారు మాత్రమేమున డబ్లినునందే యుండెననియు, పశ్చిమప్రాంతములందు మిగిలియున్న విప్లవకారులతోను నుండెననియు, విప్లవమును బోధించుచు దక్షిణమునకు జనెననియు వివిధరీతులవదంతులు ప్రబలులుచున్నవి.

సహాయార్థ మాత్ర డివెలరాకు పంపిన విజ్ఞాపనము విఫలమయ్యెను.

డబ్లినునందు రాజకీయజ్ఞులు, విప్లవకారుల వాయుకుడగు డివెలరాగారి కెట్టి గతి సంభవింపనున్నది యను విషయము సభి కముగ చర్చించుచున్నారు. 15 వ తేదీన విరిపు పార్లమెంటు ప్రభు సమావేశము జరుగును. డివెలరాగా రింకను దాగుకొగయే యుండురా లేక రైల్వేముతో నూతన పార్లమెంటునందు దినస్థానము సభి కించునాయను విషయమునుగురించి వివిధముగ తలంచుచున్నారు. కొయిలిపను ప్రభుత్వమును యెర్పాటు జేయుటనుగురించి డివెలరాగారితో గావించు కొన్న యెడంబడికను గౌరవింపవలెనా లేక విరిపు జాతీయజీవనమును ప్రభుత్వాధికారమును నాశన మొనర్చు ప్రయత్నించుచున్న డివెలరాను నేరస్థుడగు విప్లవకారునిగ నెంచి కక్షింపవలెనాయను మహాసమస్య కొల్లెన్నగారి నెదుర్కొని యున్నది.

రెల్వేమునం దలపురు కానిస్టేబులరీవారు స్టాగ్ హోటలును ముట్టడించి సోదా కాచిరి. 11 బాబులును 4 రై ఫ్లీసును, 200 పోనులనుగుండు సామానును వారెచ్చట పట్టుకొనిరి. వారివై బి.ఆర్. ఎ. అనిపటాలముల గుర్తు వేయబడియున్నది.

పాలస్తేను మాండెలు-అరబ్బులు

లండను, జులై:—బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికిని నానారాష్ట్ర (మెలివారికిని, అరబ్బులు మాండెలును అంగీకరింపనని తెలిపి వెంటనే తిరిగి రావలయునని ప్రస్తుతము లండనునందున్న పాలస్తేను అరబ్బులరాయబాహుగ్రహమువారికి యుత్తరపు గావించబడినది.

కెల్లింగ్సు, జులై 10:—కాత్రిగార డబ్లింగ్సునకు జేరిరి. పిరు 27 లేదీవరకు ప్రభుత్వమువారియతిగ నుగ్గజిల్లాండునందుండురు. వీరి కీదినమున నిచ్చట స్వాగతములును.

ఖద్దరు కమిటీ

5-7-1922

ఖద్దరు విచారణ ఉపసంఘము 5 వ తేదీని పాసింజరు బండిలో తునిచేరి, శ్రీయత గజపతి రామచంద్రరావుగారు డాక్టరు బొల్లపూజుగారి మొలవరపు సాంబశివరావుగారు (జిల్లా ఖద్దరు కమిటీ సభ్యులు) తునితాలూకా, పట్టణ కార్యాలయ కార్యదర్శిని ఆహ్వానించిరి.

భోజన తొలగించి ప్రతిభాపూర్వకముగా గౌరవ, వాగ్దేవత రావు పంతులుగారు కృష్ణమూర్తిగారు ఆక్కడి ఖద్దరు కార్యాలయను అంగడులనుచుచిరి. సేనాధిపత్యము వెంకటాచారిగారి పని చక్కగానున్నట్లు కమిటీవారు ఉద్దేశపడినట్లు కనిపించుచున్నది. తునికే వివాదమున పాపకరావు, పేటగారును గలరు. ఆ యూపాద్యులచాలించి నేత సయనము. ఆక్కడ రెండువేల వగ్గములు మిలుచుటతోను విదేశీనాణ్యతను పనిచేయుచున్నది. వేతనములతో పనిచేయుచున్న వగ్గములు సుమారు పందెండు గలవు.

విజయూరి వెంకటరమణయ్యగారు

కాకినాడ శ్రీ లంకాసంఘములో పనిచేసి సుమారు 1000 రూపాయలు అనుభవించినట్లు రిపోర్టు కాబడినట్లు కమిటీవారు బాంబాయి స్టావర్యధికారి మీద ఖద్దరు కార్యాలయ పాపరావు పేటలో లక్షరూపాయల మూలధనముతో పెట్టుటకు ప్రయత్నము చేయుచున్న శ్రీ విజయూరి వెంకటరమణయ్యగారు మధురాదాసుగారిచేతను కంపెనీని గురించి పద్యములను గురించి విశదపరచిరి. మధురాదాసుగారు విని అంతయు బాగుగానే యర్థముచేసిరి. కాపాపర్యంతి పనికిరాదు. అని చెప్పిరి వెంకటరమణయ్యగారు మూలధనములో చాలసొమ్ము బిల్లి గులకును ఖద్దరులకును అందులో ముఖ్యముగా తాను యింజనీరుగా నుండుటకు నెల 1 కి 200 రూపాయలు నేతనమును వేసికొనిరి. ఈ అంశంపై సందర్భము తెలిసికొని మధురాదాసుగారు మూలధనములో సగము బిల్లింగులమీద వెచ్చించియు యితరఖర్చులకుగాను 5 వ వత్తు కట్టించుచుచియు యింకా కేషించిన మూడవ వత్తును తక్కువపడిన మూలధనము స్టావర్యధికారి పెట్టికట్టులతో ఏమి ప్రయోజనము వుండునని సలహా పూర్వకముగా నుడిచిరి. తుదికి దాసుగారు తేల్చినది ఏమనగా స్టావర్యధికారి మూలధనముతో 100 కి 80 వంతున మదింపుపెట్టి అందుకల్ల 100 కి 150 రూపాయలు లాభము వచ్చుననివేయుట హాస్యాస్పదమైనదిగా నున్నదనియు కంపెనీకి లాభము వచ్చుటకు బదులుగా ఏ మొదటికి రెండు సంవత్సరములకు చక్కగా బలపడి పనిచేయునని అనుకొనుచున్నాలో అప్పుటికి కంపెనీయొక్క మూలధనము కడతేరునని తమ యభిప్రాయముగా తేల్చిరి. పాపకరావు బహిరంగరధ జరిగినపిదప రాత్రి పాపంజరబండిలో సభ్యులను యితర ముఖ్యులను కాకినాడ దునుచేసిరి.

6-7-22

సాయంకాలము 4 గంటలకు ఖద్దరు ప్రచారక సంఘ సభ్యులు కాకినాడనుంచి మోటారు మీద రామచంద్రరావుగారు వచ్చి ఆక్కడనుంచి ఆలమూరు ఖద్దరు పరిశ్రమాలయము చూచుటకు విచ్చేసిరి. శ్రీబేర, మధురదాసుగారు, కాకినాడను సాగేశ్వరరావు పంతులుగారు, మొలవరపు సాంబశివరావుగారు వస్త్రాలయము యెటుల నిర్వహించబడుచున్నది. సవిప్రముగ జగీక్షించిరి. పరిశ్రమాలయమువారి యాజమాన్యమున 20 వది వగ్గములు 100 రాట్టములు పని జరుగుచున్నవి గ్రామములలో వండుపత్తికొని నిలువచేసి, దూది తీయించి, ఏకులుచేయించి, నూలుపడికించి, బట్టలుచేయించి ఏవిధమైన కలితీలేకుండ వీరి యాజమాన్యమున ఖద్దరువస్త్రములు అమ్మబడుచున్నవి. మధురదాసుగారు వైసముగా తేలులపరిశీలన చేసి కార్యదర్శియైన యాజమాన్యముక్రింద జరుపబడుచున్నందులకు చాల సంతసించిరి. ఇక్కడ నిలువయున్న ఖద్దరువస్త్రము బొంబాయి ఆఫ్ థియేటర్ ఖద్దరుసంఘమువారికి పంపుడని చిరునామాలు నొసంగిరి. ఇక్కడ తయారైన తాడులుపరిశీలించి, కొన్ని నమూనాలనిచ్చి ఆతిథ్యన బట్టలు బొంబాయికి పంపుచునికొరి. వారు స్వయముగ ధరించుటకు, రెండు గోడకులను, రెండు ఖండువాలను ఖరీదుచేయించిరి. సాగేశ్వరరావుపంతులుగారు యిక్కడ వగ్గములమీద తయారగుచున్న కోకలుపరిశీలించి నూలునాణ్యమునకు, నేత ప్రాశస్త్యమునకు సంతసించి రెండు చీరలుకొని తీసుకొనివెళ్లిరి. సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు మధురదాసుగారి పాట్ల మోటారుమీద కాబమండికొరి. ఈ వస్త్రాలయము శ్రద్ధగా నిర్వహించుచున్న జడ్డు సూర్యనారాయణగారు, సరసింహదేశర సరసింహముగారు వారి కోమలైలకు వివాహసమయమున వధుపర్యములు ఖద్దరువస్త్రములనే బహుమతినిచ్చిరి. బంధువులకు యీ వస్త్రాలయమున తయారైనబట్టలనే యొసంగిరి. ఖద్దరు వస్త్రాలయమువారు కాష్మీరీయ కార్యదర్శి కమిటీవారికి 4000 వేల రూపాయలు ఖద్దరుఫండులోనుంచి సహాయము నిప్పించుచునికొరి. లాభముకోరక పరిశుభ్రమైన ఖద్దరువస్త్రముల తయారుచేయించి ఖద్దరువ్యాపారీ తోడ్పడుచున్న యాసంఘము

సమకాలికాభిప్రాయములు

డాక్టరు సుప్రసాదగారి రాజీనామా

డాక్టరు సుప్రసాదగారు లామెంబరు పదవికి రాజీనామా నిచ్చిరి. రాజీవు వేసనికాలమునకు పూర్వమే ఈయన చాట్టిని వప్పగించెదరు. దేశాలోగ్యము బాగుండకపోవుటచే రాజీనామా నిచ్చినది తెలుపబడినది. కాని పండితమోతీలాలు నెహ్రూగారిని తిరిగి ఆరెన్సుజేయుటకు ఈయన అసమ్మతిని గన్పరచెననియు దానిని ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయమునర్పించుచే నీయన రాజీనామా నొసగెననియు నేవరో యొకరు అలచాబాదునందొక వదంతిని వ్యాపింపజేసిరి. ఈరెంటిలో కేదయుగూడ సత్యమని మేము నమ్ముజాలము. ఈయనకు వచ్చునెల 1 కి రు 6333-5-4 ల స్వల్పవేతనమువై నిమ్నా, ఢిల్లీ ఆలహాబాదులందు మూడు ప్రదేశములందు తనహోదాకు తగినరీతిని మూడు కాపురములను నడుపుట సాధ్యము గాకపోవుటచే సుప్రసాదగారు ఈ యదోగ్యము నకు రాజీనామా నొసగెనని మాకు దొరుకుచున్నది. వీరు తిరిగి ఆలహాబాదునందు న్యాయవాదవృత్తిని సాగించిన యెడల నెలకింత మొత్తమును, ఇంతకంటె నధిక మొత్తమును సంపాదించగలరు. అప్పుడాయన ఆలహాబాదునందొక్కటాపై తనహోదాను దిగి-ట్లొక కాపురమును సాగించగలడు. డాక్టరు సుప్రసాదగారి రాజీనామాకు దెలుపబడిన రెండవ కారణము నిజమైయుండిన బాగు నుండునని మేముశించెదమని మాత్రము దెలుపగలము. డాక్టరు సుప్రసాదగారి వాదయొడవచ్చును కాని పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి రెండవ యర్జునున కీయనయసమ్మతి జూపియుండునని మేము నమ్ముజాలము. మోతీలాలు నెహ్రూగారు తిరిగి యరెన్సుజేయబడెనున్న గత ఆరు మాసములందును జరిగిన 20000 ల రాజకీయ నిర్వహణలలోను ఒక్క కేసునందైనను సుప్రసాదగారు సమ్మతిని దెలిపినట్లు నిదివరకు వినియుండలేదు. ఏదియెట్లున్నను తన ప్రాతిపదికలకు ఆలిసోదరులను నిర్బంధించుటను గూర్చి, న్యాయశాస్త్ర దక్షుడగు బొంబాయి ఆప్సకేటు జెనరలువద్దకు జనినదెదచునది డాక్టరు సుప్రసాదగారి యని మాకు దెలియవచ్చెను. డాక్టరు సుప్రసాదగారి రాజీనామాకు మేము విచారింపటమలేదు. దాని నాహ్వానించుటలేదు. దాని విషయమున మేము సంపూర్ణముగ నిర్ణయముగ నుంటిమి. డాక్టరు సుప్రసాదగారు కల్లిపోయినయెడల, తమచర్యలకు సమ్మతితో దలచుచుండుటకు ప్రభుత్వమువారికింక చాలమంది ఇతర సుప్రసాదులొరకెదరు. దేశమందు సుప్రసాదుల కొడుకలేదు. ఏ సుప్రసాదేశు, యే సుప్రసా యుండెను. అనువిషయముతో మాకు బనిలేదు. (దేవోకాటు.)

నిమ్నా శీతోష్ణసరిస్థితులు బాగుండకపోవుట మాత్రమే డాక్టరు సుప్రసాదగారి రాజీనామాకు కారణము లేక ఇతర కారణములవలన యాజమాన్యమున వేరువేరు యూహలు సహజముగనే జనింపగలవు. అది యొక్కటి యే కారణమైనయెడల ఇంకను మూడువేలవరకును ఉద్యోగమునందేయుండి తన యాలోగ్యమును జెడగొట్టుకొనునాయని కొందరు ప్రశ్నింపవచ్చును. తానుద్యోగమునందుండుటవలన దేశమునకింకెట్టి యుపకారమును బనర్పజాలనని ఆయన యెంచెనా? నిజముగ ప్రతి లింగలపక్షసభ్యుడును, అధికారోద్యోగమువలన దేశమునకు కొంతయుపకార మొనర్చగలనని తోడుటచేతనే ఇతరు లెట్లా తేలిపించినను ఉద్యోగము నంగీకరించుచున్నారు. రాజీవు కొలదిమాసములలోను దేశమున కెట్టి నేరయే యొనర్పవలించునను ఆత ఇంకను ఆయనను వీడకపోవచ్చును. తానింకను ఉద్యోగమున నుండుట వలన నుపయోగము లేదని నిశ్చయించుకొనిన కరువాతిగూడ నుద్యోగముననుండుట నిరర్థకమగుత్యాగము. లామెంబరు యద్యోగమున కంగీకరించుటవలన ఇదివరకే ఆయనకు ఆర్థికముగ చాల వత్తును వచ్చెను. సుప్రసాదగారు గావించుకొనిన ఈనిగారణమును అసంతృప్తి, నిరాశలకును యెట్టి సంబంధమును లేదని మేముశించెదము. దైకి గాన్నించుచున్న దానికంటె పరిస్థితు లభివృద్ధిగ నున్న పని నమ్మెదము. (లిడరు)

వారికి, కార్యదర్శి కమిటీవారు తనకు భవనసహాయముచేసినవో, యంతకంటె ఎక్కువ పనిచేయించి కలితీతకుండ విశేషముగ ఖద్దరు తయారుచేయించి వ్యాప్తిచేయుటకు యవకాశము కలుగును. పెట్టుబడి పెట్టుటకు భవనము వలసినంతలేకుండుటచే ఎక్కువ ఖద్దరు తయారుచేయుటకు వీలుపడుటలేదు. కార్యదర్శి కమిటీవారు యీలాటా తీర్చరని యాసంఘమువారు ఎదురుచూచున్నారు. మధురదాసుగారి రాకవలన, వారుచేసిన ప్రాశస్త్యామామలన యాఖద్దరుసంఘమువారు యింకను పట్టుబట్టో, స్వార్థత్యాగముతో, యభిమానముతో ఖద్దరు తయారుచేయించి దేశమున పలుకాపుటకు వస్త్రములు పంపెదరని నమ్ముచున్నాను. ఒక విశేషం.

ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులు-రాజకీయోద్యమములు.

బొంబాయి ప్రెసిడెన్సీ అసెంబ్లీయేషను కాన్ఫిరమారు గతసమావేశమున "ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సంఘమును, ఇతరప్రభుత్వ గొప్ప యుద్యోగులును, వివాదములగు రాజకీయములలో నుపస్థింపబడునను, ఇతరవిధములుగా రాజకీయములందు పాల్గొనుటయును న్యాయవిరుద్ధమని ఈ సభవారు తీర్మానముగ నిరసించుచున్నారు" అని తీర్మానించిరి. గత బొంబాయి మితవాదులసమావేశమున ఆ పాపకరమగు నిట్టి అలవాటు ప్రారంభింపబడుటచే సంఘమువారు తిరిగి ఈ ప్రాథమిక న్యాయనూత్రమును ప్రవర్తించినందులకు సంతసించుచుంటిమి. ఆలహాబాదునందు జరిగిన లింగలపక్షదేశము సమావేశమునందు పాల్గొనలేనని డాక్టరు సుప్రసాదగారిని బలవంత పెట్టినను తాను రాజకీయవిషయం దుద్యోగమున నుండుటచే నందు పాల్గొనజాలనని దెలిపినట్లు లెదలి యవచ్చెను. డాక్టరు సుప్రసాదగారి తరువాత నాయుద్యోగమునకు వచ్చువారిట్టి సామాన్య న్యాయములను అత్యున్నత జేసుకపోయిన యెడల చాల వివాదకరములగు ఫలితములు సంభవించును. భారతకార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యుడు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునందు పార్లమెంటరీ కార్యదర్శివలెగాక పర్యవేక్షకు కార్యదర్శియొక్క హోదాతో సమానమగు స్థానముననిచియుండును. తనకాఖను పరిపాలించుటయే యాతనిపని. తనరాజకీయాభిప్రాయస్వేచ్ఛను నిలుపుకొనగోరు భారతీయ పెద్దమనిషి యుద్యోగమున కంగీకరింపరాదు. యుద్యోగమున కంగీకరించినయెడల రాజకీయ స్వేచ్ఛ యున్నట్లు నశింపరాదు. ఆకలి దీరకలె అన్నము ఖర్చు గాకూడ దనిన సాగనేడు. సాలిన్ బరీప్రభువు భారతమంత్రిగ నున్నప్పుడు, కాసనసభయందు సమ్మతులను పుచ్చుకొను సందర్భమున ప్రభుత్వమున కనుమలముగ సమ్మతి నీచుని ప్రభుత్వసభ్యులు తమ పదవులను వదులుకొనిన టైం చ బడునని, ప్రతిభన్నులను విధించు చట్టము సందర్భమున నెలిపెను. ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యునకు, ప్రభుత్వమును బలపరుచునంతవరకు మాత్రమే రాజకీయాభిప్రాయస్వేచ్ఛ గలదు. గత బొంబాయి లింగల సమావేశ విషయనిర్ణయక సమావేశమునందు జరిగిన యొక ప్రభుత్వవిశ్వాసమును పరిశీలింపవచ్చును. బొంబాయి ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులలో నొకరగు శర్ చివలాలా సెటల్వాడుగారిని, ఇదివర కెన్నడు జరుగనివిధమున, ఆసమావేశమునందు పాల్గొననిచ్చిరి. యెరవాడ జెయిలునందు శాంతిగారికి వార్తాపత్రిక లాగుగబడుచుండెనని ఆయన అసమయమున దెలిపెను. ఇందులకు సభవారు సంకృప్తులై వీరట్లు నుడువుటవలననే మహాత్ముని నిష్పంధమును గురించిన యొక తీర్మానమునకు సమావేశమువారు నిరాకరించిరి 'సర్వెంటు ఆఫ్ ఇండియా' పత్రికవలన దెలియవచ్చుచున్నది. కొలదిదినములకు పూర్వము మాత్రమే గాంధీ సతియు మరి యితరులను మహాత్ముని జైలు నందు దర్శించిరి. ఆయనకు వార్తాపత్రికలు నిరాకరింపబడెనని అప్పుడు బయటపడెను. మహాత్మునకు వార్తాపత్రికలను పంపనంగీకరింపవలెనని శర్ సెటల్వాడు గారు తలచుచున్నట్లును, అందుల కంగీకరింపవలెనని ఆయనప్రభుత్వమువారిని ప్రేరేపించుచున్నట్లును, ఈ విషయము ప్రభుత్వమువారిచే నంగీకరింపబడు నను సంపూర్ణసమ్మతములో నాయన గాంధీగారికి వార్తాపత్రికలు పంప నిదివరకే యనుమతింపబడెనని దెలిపినట్లున్న మాత్రము అందువలన యూహించుకొన సాధ్యమగును. ఆయన దన సహాధ్యోగులందు, తనకు గల పలుకుబడివిషయమున పొరబాటుపడె వనియు ఈ యనమాట సాగతేదనియు నిందువలన నుపేక్ష్యము. మంచియుదేశములతోడనే ఈయన ఆసమావేశమును తప్పమార్గములోనకే పంపెను. అట్లు గానియెడల సీసమస్యయెడల నాసభవారు వేరువిధముగ ప్రవర్తించియుండెడివారు. మహాత్ముని ఇటీవలనే దర్శించి వచ్చినవారు, మహాత్మునికి వార్తాపత్రికే గాక లాంతరుగూడ నుంచుకొన ననుమతింపబడలేదని, తెలుపువిషయమును గమనింపవలసియున్నది. మానసిక, కారీరక అంధకారము రాజద్రోహమునకు మందని అధికారు లెంచుచుండిరా యేమి? గాంధీమహాత్ముని విషయమున, అంధకారమునకాదుటకు పట్టుగులాంతరులను నిరాకరించుట కాద 15, 16 శతాబ్దములందు రాజకీయ నేరకులకున్నులను తీసివేయు పద్ధతికంటె పెక్కువధేదము లేదని మాకు దొరుకుచున్నది. నైతికముగను, ఆధ్యాత్మికముగనుగూడ సాకార్యమే, ఇరువదియవ శతాబ్దపు మార్పులతో సాగింపబడుచున్నది. బ్రిటిషుక్రైస్తవులు ఇందులకు బాధ్యతను తమబుజములపై వహింప సమ్మతించుచుండిరా?

జూ బు లు

అమృతలూరు సంస్కృత పాఠశాల

గుంటూరుజిల్లా అమృతలూరు గ్రామమున నీ పాఠశాల చాలకత్తెరములనుండి యున్నది. ఈకత్తెరమునకు జూలై 1-వ తేదీనుండియు పాఠశాల తెరువబడుచున్నది. ఇంతవరకు విద్యార్థులు 55 మంది వచ్చుచున్నారు. అందు 45 మంది కన్యవార; మిగిలినవారు బ్రాహ్మణులు, ఒక తెలగబాలుడు, నల్ల రుపాధ్యాయులు, పాఠశాల బోధించుచున్నారు. అంగలూరునుండి యిద్దరు స్కూలుపైసలు పోషించి విద్యార్థులువచ్చి ఇచ్చట సంస్కృతవిద్య నభ్యసించుటకు ఆనందపడెదరా. గోవాడ పాంచాళవరము పెద పూడి మొదలగు ప్రభుగ్రామములనుండిగూడ విద్యార్థులు వచ్చుచున్నారు. పారిశుధి వారలకు భోజనసదులు కూడ దొరకును గాన రాదలచినవారు ఈనెల 20 వ తేదీలోగా వచ్చిన మంచిది. వైకుంఠపూరేగాక ఇతరకులములవారికి గూడ విద్య నభ్యసించుటకు వీలగును. జాతివివక్షతలు లేక సంస్కృతము జెప్ప విద్యాలయములలో నాంధ్రదేశమున ప్రాముఖ్యతగాంచినదిగాన అన్ని కులముల విద్యార్థులు వెంటనే రా ప్రార్థించుచున్నాము.

అమృతలూరు: } శరణు రామస్వామి చౌదరి
6-1-22.

నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము

౧౯౨౨ సంవత్సరం మే నెలకు నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘపు జమాఖర్చులెఖ.

జమ	
౧౯౨౨ సంవత్సరం ఏప్రిల్ నెల	౧౧౧౦- ౪-౪
ఆఖరుకు నిలువరొఖ్యం	
దూది ఆచ్యుతకంట్ల	౨౦- ౦-౦
ఇతరవసూలు	౪-౦౧-౯
జిల్లాప్రచారమునకు కనూలుచేయబడిన మొత్తం	౮౩-౨ ౦

మొత్తం రు.	౧౨౫౭-౧౧-౧
ఖర్చు	
కార్యసాసపు ఖర్చు పోటీజి	౪౨- ౬-౦
ఇంటివాడుగ వగైరా	
డిబ్బో జీతములు వగైరా	౩౫-౧౨-౦
హిందీ ప్రచారమునకు గాను యిచ్చినది	౫- ౦-౦

మొత్తం రు.	౮౩- ౨-౦
౧౯౨౨ సంవత్సరం మే నెల ఆఖరు	౧౧౨౪- ౯-౧
వరుకు నిలువ రొఖ్యం	

మొత్తం రు.	౧౨౫౭-౧౧-౧
కె. పార్థసారధి అయ్యంగారు,	
జిల్లాసంఘ కార్యదర్శి.	

* * * * *
నెల్లూరు స్త్రీల కాంగ్రెసు సంఘము
జూన్ నెల జమాఖర్చు

నిలవ మొత్తం	౩౦౧౦-౧౨-౨
వియ్యంకల్ల జ్య	౯౬-౧౨-౦
కదుళ్లకల్ల జ్య	౦-౯-౬
సభ్యులచందాకల్ల జ్య	౧౮-౨-౦
సిల్వర్స్ పోసే ఆనులకల్ల జమ	౦-౬-౦
రాట్లపు చెవులకల్ల జమ	౦-౨-౬
ఇతర రొఖంబినూలు	౨-౯-౯
దూదిలెఖన ఏటలకల్ల జ్య	౩-౧౦-౦

౪౨౪-౪-౧౧

ఖర్చు	
అక్కిసుఖర్షులు	౧౯-౭-౬
ప్రచారపు	౩౨-౧౧-౧
సోప	౦-౮-౦
దూ	౧౪౫-౪-౦
అపిలచేయ	౧౨-౬-౦

౨౧౦-౪-౭

నిలువ మొత్తం	౨౧౪-౦-౪
--------------	---------

పొణకా కనకమ్మ,
కార్యదర్శి

భారతఖద్దరునియమము - తణుకు

స్థాపితము:—యెమ్మిల్లి రామనాథంగారి భవనములో జూన్ నెల 21 వ తేదీ లగాయతు నేటివరకు వాటాలను వేయించుటగాను చు||రా||శ్రీ పక్కిను గోదావరిజిల్లా జాతీయసంఘ కార్యదర్శియగు దండు నారా చణరాజుగారు చు||రా||శ్రీ తేతలి శీతారామయ్యగారును చు||రా||శ్రీ ముదుగంటి జగ్గన్న శాస్త్రిగారును చు||రా||శ్రీ శనివాపు సుబ్బారావుగారును యీక్రింద వివరించిన గ్రామాముల తిరిగి చేసినపనియొక్క వివరములు.

- (1) తణుకు (2) మండపాక (3) రేలంగి (4) పెను మంట్ర (5) జుత్తిగ (6) మల్లిపూడి (7) పాలమూరు (8) తేతలి (9) కడ్డూరు (10) దువ్వ (11) పడమటిపిప్పర (12) పడాల (13) అత్తిలి (14) ఖండలి (15) ఎలేటిపాడు (16) కొత్త పల్లి ఆగ్రహారం (17) ఆలంపురం (18) మంచలి. వైన వివర. చివర గ్రామాదులకు పోయి 600 వాటాలను వేయించి 2700 రూపాయలను వసూలుచేసిరి. మిగతా వాటాలు 400 ను కొద్దిగోజులలో మరిన్ని గ్రామాముల తిరిగి కనూలు చేయుదురు. యీ నియమమునకు నేటివరకు 30 డ్రైక్టర్లు చేరిరి. డ్రైక్టర్ల మీటింగు మిగతా వాటాలు పూర్తిఅయిన వెంటనే జరుగును. 30-వ జూను తేదీల గాయతు ప్రారంభమైనది. యీనియమములో ఏట లున్న సరసమైన వెలలకు (బీదపాడకు ఒక పేదకకు) దొరకును.

శనివారపు సుబ్బారావు,

కార్యదర్శి

దక్షిణ జిల్లాలయందలి ఆంగ్లము

చెన్నరాష్ట్ర ప్రభుత్వపు విద్యాంగమంత్రి పాత్రోగారు విద్యావిషయమున కొన్ని మార్పులు చేయదలచి యున్నటుల వినుచున్నాను. వా స్వానుభవములన తేలికొనిన విషయమును వారికి సలహా పూర్వకముగా వునవిజేయుచున్నాను. ఈ సంవత్సరము జనవరి, మార్చి నెలలో దక్షిణ జిల్లాలలో కొన్ని నుఖ్యప్రదేశములను చూచుట నాకు తలపించినది. చెంగల్పట్టుజిల్లామొదలు తిరునల్వేలి జిల్లావరకు గల చాల ప్రదేశములలో, తుగ్రామములలో సహితము మన ఆంగ్లము స్థిరనివాసము గల కుటుంబములు కొన్ని వేలకింద వున్నవి. వారు కొన్ని వందల యేండ్లక్రిందట ఆంధ్రభూమినుండి, కారణాంతరములవలన అచ్చట కేగి, అక్కడనే స్థిరనివాసంపై నేటికిని ఆంధ్రమునే మాతృభాషగా మాట్లాడుకొనుచున్నారు. కాని, వారిలో దాదాపు 30 సంవత్సరముల వయస్సుగలవారు భాషను మాత్రము అరవసోదరులవలెనే, ఆంధ్రమును మాట్లాడుటయే గాని, వ్రాయును, చదువును తెలియనివారుగా నున్నారు. 60 సంవత్సరముల వయస్సు రమారమి గలవారు కొందరుమాత్రము ఒకమాదిరిగా తెలుగుగ్రంథములను చదువుట, తెలుగు వ్రాయుట, మరచిపోకుండా వున్నారు. యిట్టి వారిని తెనుగుపత్రికలను తెప్పించి మీరే ఆంధ్రభాషను అభివృద్ధి చేసికొనరాదని నొక్కినొక్కి ప్రశ్నించుముంటిని అందులకా యువకులు చెప్పిన జవాబు యేయకగా, మాకు మాతృభాషయగు ఆంధ్రభాషయందు సంపూర్ణ అభిమానోత్సాహములు కలవనియు, ఆంధ్రపత్రికలు తెప్పించుకొనుటకు, భాషనువాసి, చదువలేమనియు, అందుకల్ల మాకు చాల చిక్కుగా నున్నదనియు, ఆంధ్రభాషను పాఠశాలలో ప్రారంభమునుండి నేర్పుకొనుటకు, యీ పాఠశాలలో ఆ యేర్పాటు బాత్తుగా యేమీ లేదనియు, ఆంధ్రదేశపువార్తలు ఇంగ్లీషు పత్రికలలో అప్పడప్పడు తెలిసికొనుచుందుమనియు చెప్పి, క్రమముగా ఆంధ్రభాషకు దూరమవుచువు చున్నందులకు తమ విచారమును చాల యెక్కువగా గమనించిరి. వారిస్థితి యిట్లున్నది. గనుక దక్షిణ జిల్లాలలోగల పాఠశాలలో ఆంధ్రభాష మాతృభాష గల వారలకును, ఆంధ్రభాషను చదువను, వ్రాయును నేర్పుకొనుటకు అక్కర్తీ గల తక్కినవా రందరికి ఆనుకూలించుటకు, ఆంధ్రోపాధ్యాయులను నియమించి, దక్షిణాంధ్రులకు మాతృభాషయగు ఆంధ్రభాషను లభింప జేయవలెనని మంత్రి పాత్రోగారిని కోరుచున్నాను. ఈయనకాశము వారికి కలిగింపనియో యెన్నియో వేలకుటుంబములు ఆంగ్లము స్వల్పకాలములోనే, ఆంగ్లేతరులై పోవుట మన కన్నులార మాడగలము. యిప్పటికే వారి ఆచారములు చాలభాగము అరవవారి నే అనుకరించుచున్నవి. ఇంకను ఉపేక్ష వహించిన యెడల వారు ఆంగ్లము అని చెప్పుకొను అవకాశముకూడ క్రమముగా క్షీణించును. వారికి ఆంధ్రభాష నేర్పుకొనుటకు అవకాశము కలిగించి మేము ఆంగ్లము అని వారు గర్వపడుటలు జేయవలసిన భారము విద్యాంగమంత్రియగున నేనెట్లు, కానననభిలంబును గల ఆంధ్రసభ్యులందును ముఖ్యముగ నున్న దని విన్నవించుచున్నాను.

పేరాల } పేరాల నాగేశ్వరరావు.
6-1-22

శ్రీ దుర్గా మల్లేశ్వరాలయములు- బెజవాడ

వైశేషిక బెజవాడలో కొండమీద రెండు దేవాలయములుగలవు. ఇవి బహుపురాతనములగు ఆలయములని గ్రంథద్వయై కముల వల్ల కనబడుటయేగాక ప్రకృతమున గూడ బహు దౌన్యత్యదేశయందు విరాజిల్లు చున్నయవి బెజవాడ పట్నము వృద్ధియగు చున్న కొలదియు దేవాలయముల సంఖ్య కూడ హెచ్చుచున్నయది. అందున పురాతనమగు నీదేవాలయముల యందును భక్తసమరక్షణియగు కనక దుర్గామహాదేవి యందును పురవాసులకు బాలభక్తియు అభిమానమును గలదు. భక్తులు నిత్యము నేవించుటకు వచ్చుచుండురు. పూర్వము నుంచుము నిరాఘాటముగా దేవతా దర్శనమగుచుండెడిది గాని యీయధ్య సలభపురు పెద్దచనుష్యులు కలిసి స్కీము దానాదుని ఒకవ్యాజ్యము తెచ్చియునుసంగముల నుంచి గందర గోళము పడుచున్నారు. యీ కారణము చేత దేవాలయమునకు బ్రష్టిగారు ఏర్పడినారు. దేవాలయము వాకిట గురుత్వము వద్ద డిబ్బమును బెట్టి ప్రతిమని పిన్నద్ద నిర్బంధముగా డబ్బును కనూలు చేయించు చున్నారు. దేవాలయమునకు అందరును డబ్బుగలవారే గారు. మధ్యరకము వారికి దీనివలన చాల ఇబ్బందిన్ని దేవతాదర్శనమునకు ప్రతిబంధకమున్ను గలుగుచున్నది గనుక చాలమంది నీ నిర్బంధము వలన దేవతాదర్శనమునకు నిరుత్సాహులగుచున్నారు. దేవాలయమునకా ఆదాయము లేకపోలేదు సంవత్సరమునకు పదివేల రూపాయల నికరాదాయము వచ్చుచున్నది. ఇంత రాయడి గలిగిన దేవాలయములో నిటువంటి కఠినమగు రూల్సులను బెట్టి యాత్రికులకు ఇబ్బందిని గలుగజేయుట బ్రష్టిగారికి భర్తము కాదని మనవిజేయుచు ఇకముందు నుంచి అట్టి నిర్బంధమున సవరణ జేయగలందులకు ప్రార్థించు చున్నాను.

బెజవాడ. } వెన్నెలకంటి పాపయ్యారావు.
2-1-22

దారవరం ములక

8 తేదీని తణుకతాలూకా దారవరం పొలముల ప్రక్కనుంచిపోవు గోదావరికాలవ మరయొకమారు బ్రహ్మాండమైన గండివేసి రైతులనోటిలో దుమ్ముపోపినది. ఇదివరలో ది 26 జూన్ లోవేసినగండి అంతగొప్పదియుకాదు. వైగయెండలు తీక్షణముగా కాయలవలనను, వర్షములు తక్కువగుటచేతను, విస్తారము పల్లపుభూములకు తిప్ప ఇతరవాటికి ఆంధ్రనవ్వుముకలు గజేయకుండా అనీరుభూమిలోని కింకపోయినది. ఈమారుమాత్రమట్లుకాలేదు. రైతులకింపలు ముంచివేసినది. గవర్న మెంటు వారికి ఎన్ని అట్టిలు ఇచ్చుచున్నను, అదవిలోని ఆర్థస్థితిలె అయిపోయినది. శ్రీ గవర్న మెంటు జమీందారులకు ఈ గ్రామమునుంచి నుమారు సాలు 1 కి రు 2200-0-0 లు కిస్తువనూ లగుచున్నది. కాని ఈ గ్రామమునకుచేయు సౌకర్యముకటియు గానరాదు. ఈ దిన మీ గండిపడుటవలన ఈ గ్రామమునకు రు 8000-0-0 వైగా నవ్వును బ్రాహ్మణ గూడెముకు రు5000-0-0 లుకు, మార్కెండపాడుకు రు 5000-0-0 లుకు వైగా నవ్వుము కనబడుచున్నది. ఈ గ్రామములోని రైతులకు సరిగా గంజి సరియైనగుడ్డలేదు. ఈ గ్రామములో కంటతడిపెట్టని యువకుడుగాని యువతిగాని లేరు. ఏమనిషి; ఏకదోష్టగ్ధులు, ఏ తాలూకాబోర్డువారు; ఏక లెక్కరుదొరవారు ఏమంత్రిలుమా పడు పాట్లుజూచి వాపోకుర! ఓజమీందారులారా! ఓమంతులారా! ఓకలెక్కరుగారా! ఓ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరుదొరవారా! మమ్ములను రక్షించరా? మాకు అన్నము పెట్టరా? మా కొకమురుగు కాలవ (త్రవ్వించిపెట్టరా? మాభార్యల పెడలలో పుస్తె పూసలు తాకట్టుపెట్టకుండా ఆపుచేయరా? మాగ్రామ మొక సారవచ్చిచూచినవో మీమూత్రము విచారించక పోవుదురా? నిరుడు సంవత్సరము శ్రీ కలెక్టరుదొరవారు మాగ్రామమువచ్చి వారు మాకు తిరిగిపంపిన లేఖలోనే విచారమును చూపించి కొద్దిగోజులలోనే మాకు మురుగుకాలవ క్రవ్వించెదరని వ్రాసినంత మాత్రముననే గంపెదాకతోనుండ మాయాశలడుగంటిపోయినది. ఇప్పుడయిన మాకష్టములను తొలగించుటకు మా కొక మురుగుకాలవ క్రవ్వించుటకు ప్రత్యేకవిచారణచేయించి సాధ్యమైనంత త్వరలో ప్రయత్నములు జరుపగలరని నమ్మచున్నాము.

రైతులు.

కూనూరు వార్తలు

‘ఆటో’ లే ‘టెలిఫోను’ పంపిణీకము జయప్రదముగ జరిగినది. పట్టణము టను అమృతపడినది. కడకమండలమునకుగూడ తీగ వేయ చున్నది. సెప్టెంబరు నెలకు తెయారగును. 6 ని నుడిగాలి పీచి:ది. మూడువృత్తుములు కూలినవి. పెల్లిగ్రాపు తంతు: తెగిపోయినది. ఉదకమండలమునకు తంతి పోవుటకుపుడు వీలులేదు. తంతులు మరమ్మత్తుచేయబడుచున్నవి. హంకింగు విల్లోయొక్క కప్ప చాలభాగము ఎగిరిపోయినది.

సీతానగరం కేసు

(స్వకీయ విలేఖరి)

శ్రీయుతులు పునులూరి కోదండరామయ్యగారు, సాను పేదం ఆచార్యులరామయ్యగారు, రావిసిడి శ్రీరంగనాయకులు గారు, యేడిది రాజగోపాలగారు (రాపాక) :డ్డమూడి నుబ్బ రాజుగారు (రాజుపాలెం), (మొదటి ముగ్గురు రక్షియ సభ్యులు)-వీరిని యీక్రింది విధముగా సమన్యకేసు ౨౦. పి. కో. 148 వ కేసు ప్రకారము పెద్దాపురం డివిజన్ కేసులో పెద్దాపురములో 5 తేదీని సేరముమోపి కారణం చేసిన విచారణ వ్యధావన్నము 1-25 ని. కు ప్రారంభమై 5 గం. 20 ని. కు ముగిసెను. ప్రాసిక్యూషను తరపున 2 పోలీసు సాక్షులును 4 గురు కో ఆపరేటర్లు గ్రామముగ్గులును అగు సాక్షులను విచారించిరి. కోర్టులో స్టేడ్లు, పోలీసువారు యితరులను నుండిరి.

నేరము

“12-6-22 తేదీని నీవును తక్కిన ముద్దాయిలును సీతానగరములోడువైన ఆక్రమమైన మూసగా చేరి నాకొకో ఆపరేషను మీటింగు ప్రజల నెమ్మదికి భంగము కలిగేటట్లు చేసినావు అని నిమిషం కేసు వచ్చింది. ఏమి చెబుతావు?”

విదుగురు ముద్దాయిలును యిట్లు చెప్పిరి. “మేము 14-6-22 తేదీ మీటింగు చేయలేదు. మీటింగు చేయుటకు వెళ్లే లేదు. నాకొకో ఆపరేటర్లు గునుక కోర్టు విచారణలో పాల్గొనము. మా వాజ్యాలను చివర నిచ్చెదము. మేము న్యూస్ పేపరు చదువుకొనుచు దిబ్బవై గూర్చుంటిమి.

కాని 5 వ ముద్దాయి ప్రాసిక్యూషను సాక్షులను మొదట కొంతవరకు పెద్దాపురము స్టేడ్లు కలపాక సత్యవారాయణ మూర్తిగారిచేతను పిళ్ళెట్ట స్వయముగాను క్రానుచేసెను. ఈ త్రైసాక్ష్యము పెట్టలేదు. విచారణసందర్భమున పరిశీలనపడని సాక్షులు సమీపములో నుంటున్నారనియు కోర్టులో జరిగెడి సాక్ష్యమును వినుచున్నారనియు, ప్రాసిక్యూటంగు ఇన్స్పెక్టరు లీడింగు ప్రశ్నలు వేయుచున్నట్లును, సాక్ష్యము చెప్పిన వారు కోర్టునందు కూర్చుండక ఆవలకు వెళ్ళుచున్నారనియు, 2, 3 వ పర్యాయములు కోర్టువారి నోటీసులోనికి స్టేడ్లు గారు తెచ్చి ఆక్షేపణ చేసిరి.

సాక్ష్యము

1 వ సాక్షి, కె. ఆల్. బ్రహ్మానందము గోకవరము పోలీసునటు ఇన్స్పెక్టరు- ముద్దాయిలు తీక్రమైన ప్రచారము చేయుచున్నవారలనియు, గతమార్చినుండి పూర్వజీవు పోలీసును ఆక్రమింపచిరినియు, ఆసహాయవాదాభిప్రాయము (నాకొకోఆపరేషను ఫీలింగు) చాల ఉన్నదనియు గవ్నమెంటుకు వ్యతిరేకముగా చేస్తుంటారనియు అందుచేత ఆక్రమింప పూర్వజీవు పోలీసును పెట్టెదనియు, అసహాయోద్యమసభలు అయినప్పటినుండియు, ఆ గ్రామములలో మరింత నాకొకోఆపరేషను ఫీలింగు హెచ్చగుచున్నదనియు ముద్దాయిలు 9-6-22 తేదీని మీటింగులో నూట్లాడిరియు, ముద్దాయిలు పోలీసు స్టేషను కెదురుగా ఒకదిబ్బమీద నిలువడి ఉపన్యసించుట కు దుర్బుత్తలైరియు, గ్రామములు మీటింగు ఆపుచేయక పోయినట్లయితే ఉద్రేకము పుట్టనని తనలో చెప్పినట్లును, ఆక్రమ 400 లేక 500 జనము కోఆపరేటర్లను నాకొకోఆపరేటర్లను చేరెట్టును, ఆక్రమ చాల అల్లకల్లోలముగా నుండిట్లును ఆస్తి తినిబట్టి దెబ్బలులు జరిగేట్లు కన్పించినదనియు, మీటింగు చేయదలచినట్లు తనకు నిత్యముగా తెలియుననియు, మేము ఈసలమునుండి ఎంతమాత్రము కదలవని ప్రజల కుద్రకము కలుగుటగా కొంచెము ఉద్రేకముతో కబుర్లు ముద్దాయిలు చెప్పినారనియు, కబుర్లు వెళ్ళవలసినదని చెప్పితే బుర్రలుబద్దలై నా సరే అంటూ కొంచెము భయపెట్టెట్లు చెప్పెదనియు ఈ మాటలవల్ల ప్రజలకు ఉద్రేకము కల్గి దొమ్మి జరిగేట్లు కనిపించి వీరిని ఆరెట్టుచేయడము తప్ప మరేమార్గము కన్పించక ఆరెట్టు జేసినామనియు, ఈ మొదటిసాక్షి చెప్పెను.

క్రానుపరీక్ష

5 వ ముద్దాయి తరపు వకీలు క్రాను చేయగా, పూర్వజీవు పోలీసువచ్చినది మొదలు జూన్ 14 వ తేదీవరకు ఏవిధమైన అల్లరిజరుగ లేదనియు, 9-6-22 తేదీని ముద్దాయి లపర్య సింపిరన్న రిపోర్టువై దర్శాపు చేయుటకు పోలీసు డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటు, ఇన్స్పెక్టరు ఆక్రమడకు వెళ్ళుచున్నారని తెలియగానే తాను సీతానగరము వెళ్ళినాననియు, 14 వ తేదీని డిప్యూ సాటింపు తాను నివేదించెను, తాను చూచునరికి మొదటి ముద్దాయి వార్తాపత్రిక చదువుట లేదనియు, యిక్కడ

సాక్షులలో యిద్దరును (పేర్లు చెప్పబడెను) యితరులను (పేర్లు జ్ఞాపకములేదు) తనతో ఒల్లరి జరుగుతుందని చెప్పినారు, 5 గురు రిపోర్టు యిచ్చిరినియు, మనుష్యులను చూడడముతోనే కోఆపరేటర్లు అయినది నాకొకోఆపరేటర్లయినది చెప్పగల్గుననియు, పోలీసు నూపరింటెండెంటు ఇన్స్పెక్టరు సత్యవల్ల ప్రకారము లిఖితపూర్వకమైన ఆర్డరు యిచ్చుటకు వాజ్యాల ముననే ముద్దాయిలను ఆరెట్టుచేసినాననియు, ముద్దాయిలు ఏవో చెప్పవచ్చును అని కొంతమంది వినుచుండిరినియు, కొందఱు కో ఆ ప రే టర్లు మీటింగు గల్లకాదని చెప్పినట్లును, మీటింగు ప్రారంభమైనది తేదీని తనకు తెలియదనియు, (రెండవదా ప్రశ్న వేసినపుడు) మీటింగు ప్రారంభమైనదనియే రా ఆ భి ప్రాయమనియు, రిపోర్టు రెండవసాక్షి ఒక్కడే పూర్వజీవు పోలీస్ స్టేషనుగడ ముద్దాయిలను ఆరెట్టుచేసినతరువాత వెంటనే వ్రాసినాడనియు అతనింతటతనే వ్రాసినాడనియు రిపోర్టు వ్రాసినపుడు పోలీసు లఫీస్దరు ఉన్నారనియు యిది సాయత్రము మూడుగంటలు నాలుగంటల వధ్య జరిగినదనియు 16 వ తేదీ వుదయమున మేజిస్ట్రేటుగడకు కొనబడిరినియు పోలీసువారి కెదురు ముద్దాయి లలో ఎవరిని కట్టలేదనియు మొదటి సాక్షి చెప్పెను

రెండవసాక్షి

మొదటిసాక్షిని ప్రాసిక్యూటంగు యిక్వెస్ట్ చేర్చుటకు తరల ప్రశ్నలు వేసినపిదప రెండవసాక్షి తోట సోమరాజు మరికొన్ని సంగతులుకాక యిచ్చెప్పెను. నాకొకోఆపరేషన్ల భూమి పూర్వజీవుగరము మనము రాజీనామా యిచ్చినందున తాను 27 వ ఏప్రిలునుండి ఆ గ్రామమునకు మనసులుగా నున్నాడననియు 9-6-22 వ తేదీ మీటింగులో ముద్దాయిలు “జన్నులు యిచ్చుకొని మాట్లాడినారు. ఇదివరకే యిచ్చడము తప్పక స్వగ జ్యస్థాపన చేస్తాము. బుద్ధి తక్కువ గవర్నమెంటు రెండవదలకొట్ట యాపాయలు తీసికొని పోవుచున్నాను. ఈ ఆనాధులు గవర్నమెంటు పోతుందని అలోచిస్తున్నాము. అన్నిటికీ మేమే సిద్ధముగా వున్నాము. మీకేమియు భయము లేదని” యిట్లు ప్రవచ్యసిందిరినియు 14-6-22 వ తేదీని ముద్దాయిలు మీటింగు చేయుటకు ఉద్బుత్తలై యున్నారనియు తాను జరిగిన సంగతంతయు పోలీసు స్టేషన్లోను వెళ్ళిచెప్పినట్లును రిపోర్టుచేసినదనియు గ్రామములగుడా రిపోర్టుచేసినారనియు తానును పోలీసువారు ముద్దాయిలు డు దిబ్బదగరకు వచ్చితిమనియు, పోలీసువారు రెండుమూడుసార్లు ముద్దాయిలను వెళ్ళవలసినదని ఎంతిచ్చెప్పెను ఏమిచ్చినా సరే కొట్టిచానె తిట్టినానె చెప్పినాసరే కదలరున్నాను అనియు ఆందోళనగా నున్నదనియు 9-6-22 వ తేదీ మీటింగునకు కమవోయితో చాటించి నట్లు చెప్పెరు అనియు సాక్ష్యమిచ్చెను.

2 వ సాక్షి - క్రానుపరీక్ష

శ్రీయుత పునులూరి కోదండరామయ్య వగైరాగార్లు జిక్షింపబడిన సీతానగరము కేసులో రెండవసాక్షి తోటకూర సోమరాజు (సీతానగరం గ్రామమునను) క్రానుచేయగా చెప్పిన సంగతులలో కొన్ని యందు కూర్చుబడిది.

మీటింగులో చెప్పబడిన సంగతులు చిత్తుగా నోట్సు తీసికొని పిళ్ళెట్ట సాపురేటర్లు తయారుచేసి వై ఆధికారులకు పంపించితిమనియు, గ్రామమునకు వసూలు కావలసిన పూర్వజీవు పన్ను రూ 1000 లులో రూ 188 లు కొట్టివేయగా (Remission యిచ్చుగా) తక్కినదంతయు వసూలు కాబడెననియు, వచ్చే సంవత్సరమునకు గాని యీ సంవత్సరమునకు వసూలు చేయవలసినది లేదనియు, మొదటి నలుగురు ముద్దాయిలు 9 వ జూను మొదలు 14 వ జూను వరకు సీతానగరమునందును చుట్టుప్ల నుండిరినియు, 9 వ తేదీ మీటింగులో ఏ అల్లరి జరుగలేదనియు, యీమీటింగు, గండరగోళ మునుగురించి పోలీసు ఉద్యోగియులు దివాణములో నుండి నప్పుడు చెప్పి తిననియు, పోలీసు వారితో చెప్పిన ఒకగంటకు తాను రిపోర్టు వ్రాసితినియు, పోలీసువారు దివాణంలో నుండగా తాను వ్రాసితినియు, దానిమీద యాగంటి చెంచయ్య, వంకలపూడి కరణం వగైరాలు సంతకములు చేసెదనియు, రిపోర్టుయిచ్చిన ఒకగంటకు పోలీసువారు ముద్దాయిలను ఆరెట్టుచేసెదనియు, తాను ఒక్కడే రిపోర్టు తీసికొనివెళ్ళి యిచ్చి తినియు, వెళ్ళిన ఆరగంటకు రిపోర్టుయిచ్చితినియు, తక్కిన వారు అప్పుడు వచ్చిరినియు, పోలీసు యిన్స్పెక్టరు, గోకవరం ను యిన్స్పెక్టరు ముద్దాయిలకద్దకు వచ్చిరినియు, పిదప పోలీసు డిప్యూటీ నూపరింటెంటు వచ్చెననియు, తానుకూడ నిష్పదము చేసినపుడు దగ్గరనుండినియు, నుమారు 20 మందిగాని అంతకు తక్కువగాని కో ఆపరేటర్లున్నారనియు, వారిలో

రిపోర్టుసంతకములు చేసినవారు తాము 5 గురినియు, తక్కిన కో ఆపరేటర్లు పేర్లు జ్ఞాపకములేదనియు, ఇందుకు కారణము తాను గ్రామమునకు క్రొత్త అగుట యనియు, తాము ఎప్పుడు అల్లరిచేయదలచియుండలేదనియు, మొదటి ముద్దాయి వార్తాపత్రిక చదువుచుండగా తక్కినవారు వినుచున్నారనియు, పోలీసువారు వచ్చేసరికిన్ని తాను పోలీసువారి దగ్గరకు వెళ్ళేటప్పటి కిన్ని వార్తాపత్రిక మొదటి ముద్దాయి చదువుచుండెననియు, బాహరిగాను కొద్దిగాను వర్తకము చేసేవారు ఆయూరనున్నారనియు, దిబ్బగ్రామముభ్యమునందున్న దనియు, దానికి దగ్గరగ వెద్దవర్తకుల యిండ్లుకూడ నున్నవనియు, సాక్ష్యము చెప్పెను.

3 వ సాక్షి

3 వ సాక్షి వంకలపూడి గ్రామమునను అగు నీరు కొండ ఆచ్చన్న. (ఈయన యావనము. కారాగృహమునందున్న నీరుకొండ వెంకటరత్నంగారి పోదరు డనియు, పూర్వము అసహాయ వాదియనియు చెప్పెదరు) అసహాయోద్యమము వలన సోతముగ్గులు రాజీనామా పెట్టినందున తాను రెండుమాసముల నుండి గ్రామముగ్గులుగా నుండుచుంటి ననియు 14-6-22 తేదీని సీతానగరము వెళ్ళితినియు, దిబ్బమీద ముద్దాయిలను చూచితి ననియు, సీతానగరం యింకాచుట్టుపక్కల గ్రామము వారును 400 మందివరకు ఆక్రమ నుండిరినియు, ప్రజలంతా ఏవో అల్లరి పడుచున్నారనియు, మీటింగు జేయమని చేయవద్దని బుర్రలు ద్రద్దలపుతది అంటు ముద్దాయిలతో చెప్పినారనియు, జను లెట్లన్నది అదేమో నాకు తెలియదనియు, ఏదో సంఘర్షణజరుగుతుం దనియు, పోలీసువార్లు ఏమిచెప్పినా ముద్దాయిలు లేదు లేదనియు, కొట్టులో కూర్చున్నారనియు మొదట సాక్ష్యమును చెప్పెను.

క్రాను పరీక్ష

క్రాను పరీక్షలో చాలమంది గుంపుగా నుండినప్పటికి తాను తిన్నగా దిబ్బవద్దకు వెళ్ళగల్గితినియు, పోలీసువారున్నార గనుక ఎవరు కొట్టుతారన్న భయము తనకు లేకపోయినదనియు చెప్పెను.

4 వ సాక్షి

క్రిందటి మార్చి నెలనుండి రహితాపురం గ్రామమునను గా నుంటున్న యాగంటి చెంచయ్య అనువారు 4 వ సాక్షి నాకొకోఆపరేషను మీటింగు జరుపబడునన్న ప్రకటనపత్రిక చూచి 14 వ తేదీని సీతానగరము వచ్చితినియు, గలభావస్తుం దని మీటింగు వద్దనున్నామనియు, పోలీసువారిని ముద్దాయిలు ఆక్రమింపనుండి లేచిపోవలసినదన్నట్లు ఆర్డరు చూపింపవలసినదని అడిగితినియు, పోలీసువారు 5 లేక 6 పర్యాయములు లేచివెళ్ళవలసినదని అడిగిరినియు, ఇది అడివిపెక్కును జంగిలురాలు బుట్టులుబద్దలనీ ఏమికాని మేము కదలమని ముద్దాయిలు అన్నారనియు, కోఆపరేషను మీటింగులు జరుగుచున్నవి.నాకొకోఆపరేషను మీటింగులు లేదు జరుపవలెనని వారి ఆభిప్రాయమనియు, అల్లరి చేయుటకే వారయూహ అనియు యింకను మరికొన్ని సంగతులను గురించియు సాక్ష్యము చెప్పెను.

క్రానుపరీక్ష

మరికొన్ని విషయములలో పాటు క్రానుపరీక్షలో చెప్పినవి తానును మఱికొందఱున్న (కొన్ని పేర్లు చెప్పబడినవి) పోలీసువారున్నారు. మీటింగువద్దనిన్ని అల్లరికూడవస్తుందనిన్ని ముద్దాయిలతో చెప్పితిమనియు, తాము 10 లేక 15 గురు పోలీసువారితో మొదట చెప్పినా ననియు, రెండవసాక్షికూడ తమతోనుండెననియు, సర్కిలు ఇన్స్పెక్టరు, సబుయిన్స్పెక్టరు డి. నూపరింటెండెంటు కొందరు కనిపేటలు ఆచ్చటినుండి మరియు తాము చెప్పినంతవల్ల పోలీసువారు తమకూడ వచ్చిరినియు అంతంతకు సమూహము అధికమగుచుండెననియు 2 గంటలప్పటినుండి జనము రా మొదలిడిరినియు, మొదటి ముద్దాయి వార్తాపత్రిక చదువుటలే దనియు, పోలీసువారు బసచేసిన దివాణపుయింటికి ముద్దాయి లున్నదిబ్బ కన్పించుచుండుననియు, ఆ దిబ్బ తగాదాలో నున్నదనియు, 14 వ తేదీనిగాని అంతకు పూర్వముగాని కో ఆపరేషను మీటింగు జరుగలేదనియు, 7 లేక 8 మాసములక్రిందట కో ఆపరేషను మీటింగు జరిగెననియు సాక్ష్యము చెప్పెను.

[1-30 గంటలకు విశ్రాంతి కోర్టు చేయుట ఆపబడి 4 గం 45 ని లకు తిరుగ ప్రారంభమయ్యెను.]

5, 6 వ సాక్షులు

తక్కిన యిద్దఱుసాక్షులును వై సాక్షులు చెప్పినట్లుగానే వాదాపుగా నున్నది. 5 వ సాక్షి పేరు సంతా వెంకన్న గారు. 6 వ సాక్షి పూర్వజీవు పోలీసు స్టేషను హెచ్చుకాస్తేలిలు ముది నుబ్బరావుగారు. సాక్ష్యము పూర్తియగునరికి 5 గం.15 ని.లు అయినది. తిన్న 6 వ తేదీని చెప్పడమైనది. అది యీ పత్రికలో యిదివరకే ప్రచురింపబడినది.

వెల సులభము. ఫల మధికము.

ఏలూరులో గొప్ప మేడ లాటరీ

మాటూరి బ్రహ్మన్న గారి

కుమార్డు సర్వేశం తాలూకు మేడ.

రూ 16,500 లకు లాటరీ

చీటి 1-కి రు 5 ల చొ॥ 3,300 చీట్లు

అయ్యలారా!

కృష్ణాజిల్లా, ఏలూరు పెద్దబజారులోని మ్యూనిసిపలు నెం 148 రు కలిగినటువంటిన్ని రెండవతరహా గలిన నాలు మేడను అద్దాల బీరువాల ఫిట్టింగున్న, స్థలము సహా లాటరీ మూలముగా విక్రయించుచున్నాను. 1922 వ సంవత్సరము ఫిబ్ర వరి 10 వ తేదీనుంచి చీట్లు విక్రయించుచున్నాను. చీట్లు పూర్తి యగుచున్నవి. లాటరీ చీట్లు యావత్తు పూర్తియైన వెంటనే లాటరీ కమిటీ తేదీ పత్రికలలో ప్రచురపరచి యెలూరుపట్టణ ములో ఘరానా మనుష్యుల యెదుట లాటరీ వేయబడును. గనుక ప్రతివారను వారి వారి యవస్థయు నిర్ణయించుకొనుట కిది మంచిరహస్యము. త్వరపడుడు. తరుణము మించిపోయిన తరువాత పశ్చాత్తాపపడిన లాభములేదు. లాటరీ చీటి ఒకటికి రూ 5 లు మాత్రమే. ఇంకా పూర్ణమున తెలిసికొన్న, వికర ములున్న కొందరూ మా యేజంట్లవల్లగాని నేడేగా నాకు వాసిగాని కిలుగుకొంటున్నాను. ఈ చీట్లవల్ల వసూలు అయ్యి పామ్మ కృష్ణాజిల్లా యెలూరు సెంట్రల్ కో ఆపరేటివ్ బ్యాంక్ లో నుంచబడును.

2 ప్రతిగామమునందును మంచి యేజంట్లు కావల యును. మంచి కమిషను ఇయ్యబడును. వివరములు కోరువాడు యీక్రింద సంతకముచేసినవారికి వ్రాసిగాని, స్వయముగా వచ్చి గాని తెలుసుకొనవచ్చును. (189)

ఏలూరు } మాటూరి సర్వేశం,
కృష్ణాజిల్లా: } మేడ నాకుదాడును.
1-7-1922.

ఆయుర్వేద పంచరత్నములు

1. చిరట ఆసవ: సర్వజ్వరముల తప్పుక బరితీర్చు దివ్య వధము. నీసా రు 2. రు 1-4-0.
  2. మధుమూత్ర భంజని: మధుమేహము, బహుమూత్రము, కుక్షవద్దము, కుసుమరోగముల నిర్మూలము చేయు సంజీవిని సుధ తులం రు 15.
  3. సిద్ధ ముకరధ్వజ: అకాల జరా ప మృత్యుభయముల తొలగించు అమృతకల్పము 15 పౌ. రు 4.
  4. శంకరతైల: కుషు చర్మవ్యాధుల నిర్మూలము చేయు అనలాస్త్రము రు 1.
  5. మంత్రకవచము: మహా ఋషిప్రాక్త సర్వసిద్ధిదాతాక మంత్రోపధరసామునిక ప్రక్రియ. తాపేజి కి అజాటు.
- ఈ వంటలగు ఉచితము. చూచితీరవతెను.
- ఆయుర్వేదరత్న బి. కెకవనారాయణ,
- (182) మేనేజింగ్ ప్రొఫెసురు.
- మొన్నర్య, బి. యన్. రావు బ్రదర్స్ వారి ఆయుర్వేదావధాలయము, బరంపురం.

టెక్స్టు బుక్సు

సూల్ బుక్సు

నోట్ బుక్సు

హిస్టరీ, జాగ్రఫీ

సయింసు పుస్తకములు

మాక్సిలన్ లాంగ్ మెన్సు వగైరాల

ప్రచురములు

విక్టోరియా డిపో,

మైలాపూరు మద్రాసు

భారీ ఆర్రర కు మంచి డిస్కంపుం.

అమెరికా పాదసంచారి

కలకత్తా, జూలై 3:-అమెరికను పదసంచారి మార్టి నెటు గారు కలకత్తానుండి శ్రేణు బర్మాకు పయనము చేసెదరు. రం గూను నుండి మకాహాయి, హంకాంగులకు బోయి అచటనుండి బహుశ కేదరు. యోకహామనుండి ఒడలో అమెరికాకు బోవు దురు. నిన్నటిదినము అమృతబహుపుత్రికా కార్యాలయమును సందర్శించి. కా తే జి స్పేర్సు లో ను ప స్వ శిం చి రి. 1920 సం॥ ఏప్రిలు 14 తేదీని జన్మస్థానమును వీడి న్యూయో ర్క్కునకు పదసంచారి వచ్చినాడట. పిమ్మట సాధాంప్రసవకు పోగయోడమిడ బోతని. అచటనుండి లెబ్బియమునకు, ఫ్రాంసు, స్విట్జరులందు, ఇటలీ అల్బేరియా గ్రీసు దేశములకు బోతని. ఈజిప్టు, పలస్తైను, మెసపొటేమియాలకు పోగయోడమిడనే బోయినాడను. బాం బ యి తి పోగయోడలో వచ్చినాడను. బాంబయినుండి నాగపురమునకు బండ్లుబోవు రోడ్డున ప్రయాణ మొనర్చితిని. నాగపురమునుండి కలకత్తాకు తైలుపట్టుల వెంట వచ్చితి. ఈత్రోవలో ఎవరును గొడుగునుగాని చెప్పులనుగాని ధరించలే దనెను. యూరపుదేశములో ఒక ఆశ్చర్యమును ఎక్కువ అతిశయిస్తాముల వొనర్చితి. వీరంతరికంపై ప్రపంచ మంతటికి భారతీయులు అతిశయిస్తాములకు మించినది తమ ఉపన్యాసాంతమున నుడిచితి.

భారతదేశపు టాకాయము

కలకత్తా, జూలై 3:-ఉత్పత్తిదాతముగాక ఇండియన్ సిగరెట్టు ల్యాండు కష్టము అబాదుము ఘన మొత్తమును గ త మా స మ లో 282 ల తు రూ ప్య ము లు నిరుటి సంవత్సరము 221 లక్షతే. ఏప్రిలునుండి జూలైవరకు అబాదుత్త మొత్తము 912 లక్షల రూప్యములు. నిరుటిసంవత్స రము 769 లక్షలు. దిగువ తిప్పము 699 లక్షలు. ఎగుమతి పన్నులు 122 లక్షలు. మూలపరకులమీద ఎక్స్యియజుపన్నులు 122 లక్షలు. మోటారుబండిని నడుపుస్థిరిలు కలన 44 లక్షలు. కిరసనాయిల్ కలన 28 లక్షలు. ల్యాండుకష్టము తదితరచిల్లక టా ప తు లు 7 ల తు లు. లో హ ము ల లో ముఖ్యముగ సభిర్పర్తి గల్గెను. ఇనుము, ఉత్క, రైల్వేలూను, పొగాకు, లోపపు నూనె, అగ్ని తైలులు నూలు చిల్లరసరకులు జనుత కార, విద్యుం మోటారు స్థితిమిద ఎక్స్యియజు పన్నులు హెచ్చుగ నున్నవి. పంచవార యుక్తాలయమున కోకాగుడ్డలు కత్తిడనులు, తేయాకు, నూలుసరకులమీద ఎక్స్యియజు పన్నులు తగ్గినవి.

జొంబయి రాజధాని మహమ్మదీయ విద్యావిషయక సభ

పూనా, జూలై 3:-జొంబయి రాజధాని విద్యావిషయక మహమ్మదీయ తొమ్మిదవసభను జరుపుటకు దాదాపుగ పూర్తి యై. ఈసభకు సాధారణ కార్యదర్శియగు నవాబు జవాహ రుల్లాఖాన్ బ్యాప్టిస్టు గారియాజమాన్యమున ఏర్పాటులుజరుగ: చున్నవి. ఈసభ 23, 24 తేదీలను మా. ఖాన్ బహదూరు గులాం హుస్సేన్ వాదయకుల్లాగారి యధ్యక్షతక్రింద జరుగును. ప్రతినిధులకు 24 తేదీని మా॥ ఇబ్రాహిం హయాన్ బాధుగారు వింకోసం నెదరు. గవర్నరుగారు సభకు విచ్చేయుదురు. చాల మంది ప్రతినిధులు, జొంబయి కాసనసభ సభ్యులు చాలమంది వచ్చెద రనుకొనుచున్నారు.

దొంగలు- పోలీసువారు పోరులు

పిషావరు, జూలై 3:-ఖాను మిసుక్ వాల్ జిల్లాల సరిహద్దు లలోపోలీసువారికిని దొంగలకును జూలై 17 తేదీని జరిగిన పోరా టములో పోలీసువారు దైవ్యముతోపోరి. 8 గురు కాక్ నేటిలు లుమాత్రమేగలరు. ఘోరముగ పోరాటము జరిగినది దొంగలు ఆ కస్మికముగ వచ్చుట తలపనికెంతయు మీదబడుట వల్లనుష్కా ప్రజలకు తెలిసిన విషయమే.

ఈజిల్లాలో బందిపోటులు. మనుష్యులను ఎత్తుకొని పో వుట విస్తారముగ జరుగుచున్నవి. హిందువులను, మహమ్మదీ యులకు గూడ నష్టము గల్గుచున్నది. ఒక సందర్భమున ఇద్దరు హిందువులు చంపబడిరి ముగ్గురు బందితుగ గొంపోబడిరి. ప్రాత పగ తిల్లు చేయుచున్న మనుషున్నారు. ఈసందర్భములో చాల మం ది ఆ రె స్టు చే య బడిరి. ఇంకొకవిషయములో 3 గురు హిందువులు, 3 గురు మహమ్మదీయులు పట్టుకొనబడిరి. పోలీసువారు ప్రయత్నించినను దొంగలు చిక్కలేదు. అదనపు పోలీసులకు వచ్చినది. త్వరతోనే అట్టడుగు అజగరమును.

కలరా క్యాసిరు

ఈదివ్యావధము ఒక మహాగ్నినివల్ల మూట లభించి నది. గుణము పూచీ. అనేకులవల్ల పరీక్షింపబడి అమితములైన యోగ్యతాపత్రములను సంపాదించిన ఈ సిద్ధావధమును వీడ పాదలకు పడుపాయముగా నుండునటుల స్వల్పభరడు విక్ర యించు చున్నాము.

వెల నీ 1 కి (10 మంది రోగులకు సరిపోవును) రు 1 మాత్రమే నీ 12 కి రు 10-8-0 లు, నీ 24 కి 19-8-0 లు.

(ఈపాలా ఖర్చులు ప్రత్యేకము)

పోల్-4 ప్రయోటరు,

ఆర్షాయుర్వేదావధ నిలయము,

కాకినాడ.

సర్వవృత్తిక విషనంజీవిని (రిజిస్టరు)

రేలుకుట్టిన రక్షణమే ఈ వాదమున వాడిన విషమును తీసివేయుటయేగాక వాధ ను పూర్తిగా పోగొట్టును. వెల పాకెటు రు. 0.8-0 పోస్తేజ 0.6-0, 4 పాకెట్లు కొన వారికి పోస్తేజ ఇశాం. 1 డబ్బా ప్యాకెట్లు 5.0-0. పోస్తేజ ఇశాం.

చిరునామ:- రాజలక్ష్మీ కంపెని,

5) నెం. 44 నంబులయ్యరు వీధి, ముదాను

జాతకరత్నము

జన్మనక్షత్రము పుట్టినతేదీ వేళ మున్నగునవి తేలియే గుంజ త్వర ఫలితములను క్యాకెత్తరు రీడింగుతో సహా యెన్ని గుంజ త్వరములకైనను జ్యోతిషుని సహాయము అక్కరలేకయే రిమంత: తాము వ్రాసికొనగలర ధనము, సంతానము అయి రాశోగ్యము మున్నగు ద్వాదశభావములతో మీ మీ జాత: ములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషుడు. దీనివెల రు 2-0-0, నెలఖర్చులోగా కొనువారికి 1-0-0 మాత్రమే (164) క్రేట్ యిండియన్ కోస్టిమాలయము, ఖజికోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

మలయచందనము

గనేరియా అను నెగరోగమునకు దుకారము కథ్యము లేదు. పిచికారితో పం లేదు. ఎలుపు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు విధముల నె గ కో గ ము ను మూడు పూటలలో మాన్పును. శ్రీల కుసుమ వ్యావలకు కూడ ఇది రాశోవధము. (1251) డబ్బీ 1 కి వెల 2-4-0 గందర్వ పార్ససి, రాయవరం. (గోవావరిజిల్లా)

అమృతాంజనము

తలనెప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది ఇతర ఏ విధమైన నెప్పులను కూడ మా అమృతాంజనము వాడినంత మాత్రమున నయమగును. వెల 0-10-0 అణాలు. అమృతాంజనం డిపో, జొంబాయి లేక మద్రాసు.

“తెలుగు సంక్షిప్త లేఖనము”

మీరు ఇల్లుకదలకనే తెలుగు సాహిత్యమును నేర్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. “పోస్టు క్లబ్బు నిమిత్త మణావిల్ల పంపించండి!”

(13) ఇకోఫర్వేష్ బ్యూరో, కాకినాడ.

(3081) “క త్రి క స్ట్ర లు”

పెద్దకత్తి గల్లి గము పొడుగు ౫౦౦. సాగలేనది. 1-కి రూ 4-8-0. దును కొనువారికి ఒకటి ఉచితము. పోస్తేజిఖర్చులతో కలయినాను ఆరరుతో ఒకరూపాయి అద్వాన్య పంపకతను. బి. వెంకటేశ్వర్లు లండ కో కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్సు జి.సి. పెద్దాపురం. (గోవావరిజిల్లా)

పెరిగ్రాఫిక్ అగెను: “ఇంత ప్రీటు” పెద్దాపురం.

వెంటుకలే ఆందము.

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

తెలుగులు దుశ్చైతన్యముతో తమ తమనుకే త్వరకడుతుంటుంటే
తమిళవంతుల మొదలు పెట్టినయెడల తెలుగులు పాడైపోవును.
అంతవరకు రావలసివచ్చును.

నేడే

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు.

ఇది రిజర్వు చేయబడినది.

తెలుగుల పెట్టి రోగ మున్నను, రోగ మంద్య మున్నను,
యిది దివ్యవృక్షము.

తెలుగులు చిట్లుట గాని, గరుకుగ గాని యుండదు.

మీ తెలుగులు వరల యెప్పుటి సేతనమును గల్గి పట్టు
కలె నుండి మెరయుచుండును.

ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

తెలుగులు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుడు.

కామినీయా తలనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టముగ జేయును.

తల బుడ్డి 1-కి 2-క రూపాయి. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని వోల్టేజీలను ఈ క్రింద రెండువరినీ (కారము)
విక్రయించుచున్నది.

ఇది మంచి లక్ష్యముగా రింకరివద్దనున్న, శరత్ లాల్

కాశీకర్తను గూడ దొరకును, తమిళు,

పోలు యేకెంటు:-

అంగ్లో-యిండియన్ డ్రగ్స్ అండు

కెమికలు కంపెనీ,

155 జామ్నామండీడు, బొంబాయి.

(128)

మీకు నువ్వనన ద్రవ్యము, తేనె ఆత్మిక వాసలవినవచ్చును
"టెటో దిల్ బహారు" కు వ్రాయుడు.
ఇది రిజర్వు చేయబడినది. లక్ష్యములే మైన గుణముగలవి.
1 బోన్సు బుడ్డి 1-కి ధర రూ 2-0-0
1 బ్రాసు " " 0-12-0
1 బ్రాసు " " 0-8-0
గొన్ని చుక్కలు చేతి రమాలయందు చల్లిన మిక్కిలి
మనోహరమైన వాసన చుట్టుప్రక్కలకు వ్యాపించును.

వైద్యరత్న పండిత, డి. గోపాలాచార్యులగారి

(1045)

జీవామృతము

హిందూదేశమందలి
అమూల్యమైన
మూలికలతోడను
లోహములతోడను
తయారు చేయబడిన
దేశీయ దివ్యామృతము.

ఈ దివ్యామృతము రక్తమును శుభ్రపరచుటయందు అత్యంతమైనది యాపించును. యెముకలకు, మధ్యధాతువుకు, మాంసమునకు
కుక్కురారుకు బలము నిచ్చును. ధాతువులయందు చేడిని పోగొట్టును. ఇది తుయరోగులకు, రక్తహీనరోగులకు, సరమాల
యందు జలములేని రోగులకు మిగుల నుత్తమమైనది చిరకాలపు కారకములను పోగొట్టి దేహమునకు చలనశీలమును.
అల్సర్లు, మలబద్ధకము, సోమరితనము, అతినిద్రాగుణమును బోగొట్టి, నోటికి మంచిచిని ఆకలిని మనస్సునకు మంచిఉత్సా
హమును కలిగించును కాంతిని సరమాలకు దృఢబలమును గలుగజేయును. అది విద్యార్థులకును శరీరశక్తికిమించి పనిచేయును.
వారలకు స్వకాలములయందు చేత నుండదగిన అమృత మనుటకు సందేహము లేదు. యియ్యది కేవలము అమూల్యములైన
2-వ.భలచే తయారుచేయబడిన దివ్యామృతము. క్రయము 6 అవున్సుల బుడ్డి 1-కి రూపి 4-0-0.
స్వాకింకు మరియు పోస్టేజి వనెరాలు వేరుగా నివ్వకలెను. మా ముందుల జాపితాను కోరినవారికి ఉచితముగా పంపబడును.
ఆయుర్వేదాశ్రమం, నెం. 41 ఆచారప్పకవిధి, మద్రాసు. తంజిలండన్:-పండిట్, మదరాసు.

మార్గోన బ్లు

వేపచెట్టులోనుండు మంచి వైద్యగుణములు యందులో గలవు. చర్మరోగ మున్నిటికిని ఇది చాలామంచిది
దీనిని వాడుటచే ఎట్టి చర్మవ్యాధియు రాదు. వేపనూనెనుండి తయారు చేయబడినది ముత్యిని పూర్తిగా పోగొట్టును
కార్యాచీక, ఇతరవాసన గుబ్బులకంటె ఇది మంచి గుణముచున్నది. ఇందులోను మంచి నువాసనగలదు. ప్రతిదినము ఉప
యోగించుటకు తగినది.
8 బెల్లెలుగల చెట్టై 1-కి రూ 0-12-0

ఇందులో జంతువుల క్రొవ్వ కలియిటలేదు. హిందూదేశమందు హిందువులచేతయారు
చేయబడుచున్నది.

THE CALCUTTA CHEMICAL COMPANY Ltd. FACTORY BALLYGUNGE, CALCUTTA.

ది కలకత్తా కెమికల్ కంపెనీ (లిమిటెడ్) ఫ్యాక్టరీ, బల్లిగంజి కలకత్తా.

ఈ క్రింది వాసనలను యెవ్వరూడ దొరకును!

- (1) మెసర్సు శ్రీ కృష్ణాబ్రహ్మ, 323 తంబుశెట్టిబిధి, మదరాసు.
- (2) మిస్టర్, టి. ఎస్. రావు 19, డబ్బూ. 5 కుంబేలరోడ్డు బసవన గుడిపోస్టు, బెంగుళూరుసిటీ.
- (3) మెసర్సు, పి. సర్వేశ్వరరావు, అండుసన్న రాజమండ్రి.

ముఖ్యగవనింపు.

1920-వ సంవత్సరం ఆగస్టునెల మొదటి

తేది నుండి అన్నిధరలు మార్చబడినది.

The Zandu Pharmace-
utical Works Ltd.

Elphinstone Road, Bombay.

ఇప్పటి కాలము ననుసరించి మిక్కిలి

సమ్మతముగాను, తప్పక గుణము నిచ్చునట్లును
ఆయుర్వేద ఔషధములను తయారు చేయు
చున్నాము.

హిందూదేశమునందు జరిగిన ఆయు

ర్వేద వస్తుప్రదర్శనము లన్నిటిలో బంగారు
పతకములు బహుమతిగా నిచ్చియున్నారు.

పై కనిన విలాసమునకు వ్రాసినచో

ధరల పట్టి పంపబడును.

జాందూ వర్త స్వాటికల్

వర్సు

ఆయుర్వేద యావధముల జేయువారు

(388)

బొంబాయి నెం 13.

ది ఆంధ్ర ఇండస్ట్రియల్ ప్రెడింగు కంపెనీ,

పోస్ట్ ఏజెంట్లు: కాకినాడ.

వనోషధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తమయోక్త పరిశుభ్రతను పోగొట్టుట

యందు శీఘ్రముగా గాంచినది. ధర 1-10-0

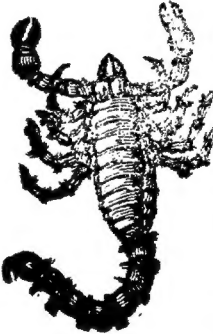
ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చటికైనను కపాలాఖర్చు

ప్రతిమంగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్

నెం 144 ఫనవవాడీ, బొంబాయి

భ య ప డ వ ద్దు

తేజువట్టిన తక్షకుడు ఈ
ఔషధము వాడిన విషమును
తీసివేయును. బుడ్డి 1-కి నెల
రూ 0-8-0. 1 బుడ్డి మొదలు
8 బుడ్డలవరకు పోస్టేజి 0-8-0
రూ 4-8-0 మజియార్లకు జేసిన
వారికి 1 డబ్బాబుడ్డు పోస్టేజి
లేకుండా పంపబడును.
పక్షిచాతము, పిచ్చు, కుచ్చము
క్షయము, మూలము, అతి

మూత్రము, గర్భవ్యాధులు మొదలగువాటి కన్నిటికి
సమ్మతమైన ఔషధములు గలవు.

క్యాటలాగునకు వ్రాసినచో ఇతరముగా పంపెదము.

మీకు గల బాధలను వ్రాసి మంచి ఔషధమును

జూరుడు. (119-980)

Telegrams- Rajavid Sri Bamanadasji Kaviraj
Rajavid 152, Harrison Road,
Calcutta. CALCUTTA.

వేదం కంపెనీ, మద్రాసు.

మహాత్మ గాంధీ గ్రంథములు

గా. హరిసర్వోత్తమరాయ కృతులు.

మూర్ఖ రాజు:- (ట్రాల్సుట్రాయికథ నీతికేసవ్యసు

తావలము) 0-4-0

నీతిధర్మము:- (మహాత్ముని జీవితరహస్య

మిందుగలదు) 0-4-0

ప్రభుత్వము:- (తేట తెలుగులో రాచరికపు

వర్ణన) 0-8-0

శ్రీరామచరిత్ర:- (పోతన రామాయణ

మునకు వ్యాద్యమగు వ్యాఖ్య) 0-8-0

అబలాసచ్చరిత్ర:- (సుప్రసిద్ధము అచ్చమాంబ

ప్రణీతము 11 భాగము) 1-4-0

Neglected Emperor Poet 0-8-0

వేదం కంపెనీ, మదరాసు.